

Finsko 2014

aneb cesta za nekonečným lesem

Věnováno mé milované sestřičce, která nám dělala spojku z domova, posílala předpověď počasí a opravovala mi chyby v cestopise. Veškeré výtky vůči gramatice tedy směřujte k ní.

Zdroje:

knižní:

Lonely Planet – Finsko

Rough Guides – Finsko

brožury ke stažení /některé z nich byly v anglické verzi k nesehnání na místě/

<http://www.inari.fi/media/tiedostot-2012/muut/matkailuesite-2011/matkailuesite-english.pdf>

<http://www.inari.fi/media/tiedostot-2012/muut/investointioppaat/investointiipas-2012-en.pdf>

<http://www.inari.fi/media/files/englanti.pdf>

<http://issuu.com/plm2012/docs/laplandinarisaariselkaeng2014>

weby turisticko-informační

<http://www.saariselka.fi/content>

<http://www.inari.fi/>

ostatní weby

cestovani.idnes.cz

wikipedie

severskelisty.cz

Bohužel došlo ke smazání části záznamu GPS, nemám proto k dispozici staženou celou naši trasu a nebylo tedy možné doplnit každý den cestopisu přiloženou mapou se zakrelením projeté vzdálenosti.

Ikonky z každého dne prezentující počasí pro oblast Inari, jsou z webu

<http://czech.wunderground.com/>. Obrázky vystihující počasí, nepotřebují vysvětlení. Teploty jsou udávány nejnižší a nejvyšší naměřené v tom dni.

Předmluva aneb co předcházelo

Jak se správně přemlouvá chlap

Prakticky ještě před návratem z loňského cykloputování po severním Norsku jsem měla rozhodnuto, kam se vydáme příště, jen bylo potřeba na to připravit Luboše. Tomu jsem to po malých dávkách postupně servírovala, až nakonec svolil a nedalo to nakonec ani tolik práce, jak jsem se zpočátku obávala. Zásadní důvod jeho souhlasu byl totiž ten, že se mu beztak všechny severské země navzájem pletou, názvy měst si nepamatuje a hlavně jeho paměť už není, co bývala, takže mu pak zážitky z jednotlivých států poněkud splývají. Domnívám se, že kdybych ho ukecala na Finsko a nakonec bychom letěli do Švédska, nevšiml by si toho.

Když Evropou kráčela chřipka

Aby to nebylo příliš fádní, odfrčel si Luboš na měsíc na služební cestu do Číny s tím, že vracet se měl asi týden před naším plánovaným odletem do Finska. Až potud žádný zádrhel, zdálo by se. Kdepak, Luboš přiletěl nachcípáný. Nešlo ovšem o nejhorší chlapskou nemoc, tj. o rýmičku, ale o

horečnatou infekci s celkovou schváceností. Byl tak hotový, že jej vyčerpávala i cesta na WC, dusil se a kdybych měla funkční teploměr, určitě bych naměřila pěkné číslo mezi 38-40°C. Když to trvalo déle než tři dny, začala jsem se tím problémem více zaobírat, protože se mi naše výprava za polární kruh jevila poněkud ohrožená, když by odpadnul vůdce a šerpa v jedné osobě.

Klidu mi nepřidalo ani náhodné setkání s kolegyní pracující jako vedoucí biochemické laboratoře. Její zaměstnanec se vrátil z Číny z podobné oblasti jako Luboš a dovezl si též šílenou infekci, se kterou skončil hospitalizovaný na tři týdny na infekčním oddělení, kde mu byla posléze nemoc klasifikována jako hongkongská chřipka. Moc mě tím neuklidnila. Jediné, co mě drželo v relativní pohodě, byl fakt, že jsme nebyly schopné se přesně shodnout, zda obě myslíme tu stejnou oblast v Číně. Na vině byl jednak přepis lokálních názvů do smysluplného jazyka, jednak hladina alkoholu, jelikož se rozhovor odehrával na padesátinách jednoho z mých kolegů.

Naštěstí se Lubošův stav začal zlepšovat, odezněla jak zimnice s třesavkou, tak extrémní únava a nakonec se cítil docela fit bez mého přičinění. Prostě jak nemoc přišla, tak i odešla, a dosud mi není známo, co mu tehdy vlastně bylo.

Jak se Luboš chtěl vymluvit z účasti na expedici odstraněním části těla

Když už tedy Luboš neuspěl s hongkongskou chřipkou, vymyslel si jiný neduh, který by ho mohl omluvit z účasti na expedici za polární kruh. Začal ho totiž bolet zub, a to ne ledajaký – přímo zub moudrosti. Ten ho zlobil už asi tři měsíce, ale nyní tomu dodal ten správný efekt otokem tváře a novým nástupem horečky. Na můj návrh, že mu osmičku vytáhnu kombinačkami, nereagoval a vydal se k zubaři, který mu zub vytrhl kleštěmi během několika sekund, protože byl už prakticky vyhnisaný z čelisti ven. Luboš nafasoval antibiotika a na moje postesknutí, že mě tři dny před odletem připravil o nádherný zážitek extrakce osmičky náradím na kolo, se naštvál a nemluvil se mnou několik hodin. Každopádně ani to, že si nechal odstranit zub moudrosti, nestačilo na to, abych ho vyškrtla ze seznamu účastníků výpravy na daleký sever. Já jsem se naopak cítila dotčena, protože místo aby ocenil můj operativní přístup k problému, šel raději za zubařem.

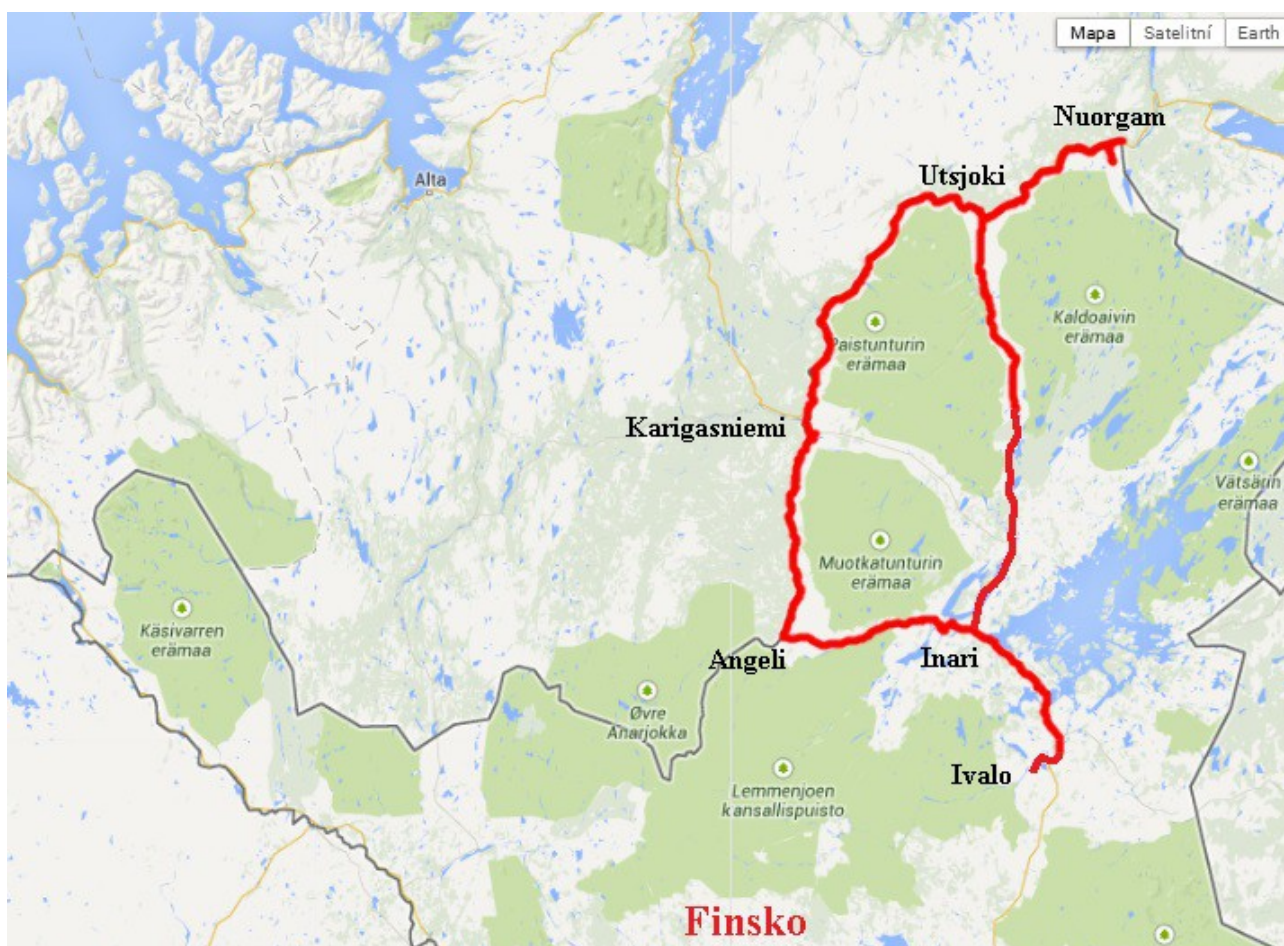
Finské Laponsko

Finské Laponsko je nesmírně působivé a neodolatelně romantické způsobem, který povzbuzuje fantazii a zůstává ve vzpomínkách. I když tu návštěvník nespatří lední medvědy ani skalnaté fjordy, je tu cosi nehmatatelného, co toto kouzlo způsobuje.

Jeho součástí je polární den, Sámové, polární záře a potulující se sobi. Další kouzla tkví v závratné zeměpisné šířce – v nejsevernějším bodě Nuorgamu se turista ocitne severněji než Island a téměř celá Kanada s Aljaškou.

Laponsko, které sice zabírá 30% finského území, ale žijí tu pouze 3% obyvatelstva, je nesmírná a překrásná divočina. Dojem ze zdejšího prostoru, čistého vzduchu a vysokého nebe je nezapomenutelný mnohem více než dojem z měst.

Laponský daleký Sever se nazývá Sápmi, domov národa Sámu. Jejich hlavní osady jsou v okolí Inari, Utsjoki a Hetty.

Den 0., sobota 14.6.

Právě jste mě zachránila

Balení kol a doprava na letiště nákladním taxíkem probíhala téměř bez zádrhelů a na letišti jsme se ocitli několik hodin před plánovaným odletem směr Finsko. Bylo tedy nutné čekání na letadlo trávit tak nějak smysluplně, což šlo jen u jídla. Skočila jsem si proto do Billy pro grilované kuře a při cestě k našim zavazadlům, hlídaných Lubošem, jsem natrefila na párek mladých cykloturistů. Bylo jim tak o polovinu méně než nám, takže jsem s nadhledem starší dámy zapředla rozhovor. Chystali se na tři týdny na Krétu a dívčinu zaujalo naše směřování na sever, prý by podobnou výpravu taky ráda podnikla. Její přítel vyslechl můj komentář, že aktuálně je tam kolem +4°C a v odbavených zavazadlech máme péřovky a začal mi radostně třást rukou a děkovat, že jsem ho právě zachránila. Prý do takové mizérie ho nedostane nikdo ani párem volů a odmítá letět kamkoliv, kde nebude moct v křeslech sedět večer před stanem. Utrousila jsem, že tohle je teoreticky možné i za polárním kruhem, akorát mu to nebude dopřáno kvůli invazi krvelačných komárů. Na to on sveřepě prohlásil, že za polární kruh se nikdy nevydá, a já radši opustila tu část letištní haly, v níž jsem cítila negativní energii sálající z jeho přítelkyně. Nechápatě jsem při tom kroutila hlavou, jak se někomu může přičít romantika, kdy sedí před stanem v péřovce.

Máte 22:50 helsinského času?

Po úspěšném odevzdání našich 120 kg zavazadel, o nichž jsme doufali, že se s nimi následující den setkáme v cílové destinaci v Ivalu, a ještě úspěšnějším letu do Helsinek, jsme byli vyplivnuti do sychravého večera před letiště Helsinkí-Vantaa. Protože navazující let do Ivala jsme měli až další den, ještě z domova jsme si zajistili ubytování v letištním hotelu v Helsinkách. Cena i se snídaní byla více než příznivá a mezi letištěm a hotelem pravidelně pendloval shuttle bus, tak nebylo co řešit.

Jelikož bus jezdil jen jednou za půl hodiny, potřebovali jsme zjistit aktuální čas bez toho, že bychom si zapínali mobily. Hodinkami totiž stále nedisponujeme poté, co mi je jakýsi nenechavec v zimě ukradl. Luboš tedy vznesl dotaz k jednomu z chlapíků, čekajících s námi na zastávce, a obdržel poměrně přesnou odpověď, že je 22:50. Luboš ovšem odpověď neuspokojila a vědom si časového rozdílu mezi ČR a Finskem se ho šel zeptat, zda těch 22:50 myslel jako helsinského času. Oslovený vyvalil oči a neodpověděl. Zaražený Luboš pak za mnou přišel s tím, že se domníval, že chlapík s námi letěl z Prahy a tudíž se potřeboval ujistit, zda si dotyčný čas o hodinu posunul. Hm, z jeho reakce můžeme soudit, že s námi asi neletěl.

Jak mě naštvál operátor

Po ubytování se v hotelu Pilotti a ověření, že chlapík na zastávce před letištěm nám fakt sdělil helsinský čas, jsme si zapnuli naše mobily a pokusili se naladit místní operátory. Zatímco Luboš byl úspěšný, mně ani vyzkoušení všech dostupných sítí nepomohlo k tomu, abych mohla odeslat email, fungovaly jen smsky. Prostě žádná data. Přístup na net tedy budu mít jen v těch oblastech, kde se dostanu na wifi, jinak ani ťuk. Abych tedy mohla být informována o předpovědi počasí, musela jsem zaúkolovat svou drahou sestřičku a švagr byl pověřen prozkoumáním, proč mi nefunguje datový tarif. Dostalo se mi vysvětlení, že Nokie jsou někdy na roamingu nespolehlivé a v zahraničí prostě data nepodporují. Ano, to jsem uznávala, jen jsem nechápala, proč by mobil Nokia vyrobený ve Finsku měl Finsko považovat za cizinu.

Den 1., neděle 15.6.

Jak jsem otestovala připravenost recepce

Ráno jsme se nechali probudit naším cestovním budíkem, fikaně přibaleným na naše cykloputování. Jelikož to byl jediný přístroj, který jsme nevypínali, přiřadili jsme mu důležitou funkci, a tou bylo určování času. Prostě nám sloužil jako hodinky, jen byl poněkud neskladný a objemný a nedal se nosit na ruce, jinak jsme neměli vůči němu žádnou výtku.

Skočili jsme si tedy dolů na snídani, kterou jsem musela přerušit kvůli nutnému odlehčení svého organismu. Za tímto účelem jsem se vydala zpátky na pokoj. Jakmile jsem vykonala potřebu a seběhla dolů do jídelny, docvaklo mi, že jsem si na pokoji zabouchla elektronický klíč od dveří. Zkroušeně jsem tedy v tričku a s mírně rozvrkočeným účesem seběhla do recepce, kde jsem vysvětlila, v kterém pokoji bydlím a hláskovala jim své jméno i příjmení, abych jim dokázala, že jsem prostě a jednoduše obyvatel toho pokoje. Pasem jsem se prokázat nemohla, všechny doklady zůstaly na pokoji. Uvěřili mi a půjčili mi univerzální klíč odemykající všechny pokoje.

Za Lubošem jsem se pak vrátila tvářící se jakoby nic, protože z mého pohledu se vlastně nic nestalo.

Jak pracovníci helsinského letiště odflákli prohlídku

V poklidu jsme se nechali odvézt zpět na helsinské letiště busem, v němž jsme cestovali sami. Dávalo nám to tak prostor k úvahám, zdalipak našich šest zavazadel je někde bezpečně uloženo na letišti a bude řádně letadlem i s námi dnes přepraveno do Ivala. Za pár hodin budeme mít možnost se o tom přesvědčit.

Protože jsme nebyli obtěžkáni vším harampádím, šli jsme se hned odbavit. Nestihli jsme se nějak více připravit a než jsme se nadáli, byli jsme za rentgeny v bezcelní zóně. Docela nás to naštválo, protože včera nás v Praze oba donutili vyzout a zkoumali naše boty coby nebezpečné letovému provozu, Luboš si navíc musel sundat i řemen a rentgenovým rámem projít drže si kalhoty rukama, protože by mu jinak klesly ke kotníkům. Dnes se nic takového neudálo a oba jsme se ocitli za ostrahou obutí a Luboš s řemenem na pupíku. Takhle odbývat své povinnosti? No kdo to kdy viděl, stydět by se měli. Co kdybychom se pachem z botasek snažili uspat pilota a Luboš jej řemenem uškrtit? Jak je vidět, pracovníci helsinského letiště podcenili svou práci.

Expediční tričko slaví úspěch

Včera Luboš reklamoval, že jsem nevzala příručně žádné bonbony na cucání jako prevenci proti bolesti uší při tlakových změnách v kabině letadla. Protože naše zavazadla byla neznámo kde, respektive jsme doufali, že jsou spolehlivě uložena ve skladišti, museli jsme něco na cumlání sehnat na letišti. Oděná do expedičního trička jsem se tedy vydala na obhlídku haly. Svým vzezřením jsem budila pozdvižení, kam jsem jen přišla. Není divu, mou šestiletou neteřinkou nakreslený los s velkými parohy a neobratnou rukou předškoláka napsané číslovky 2014 a písmena FIN nešlo přehlédnout. Než jsem došla k asi 50 metrům vzdálené lékárně, byla jsem třikrát oslovena nejprve finsky a poté anglicky s dotazem, co že to mám na sobě za tričko. Po vysvětlení mi všichni přáli šťastné cykloputování. Zamlčela jsem jim pouze, že dle neteřinky se zvěčněné zvíře nazývá sob, ovšem v reálu mám na tričku vyvedeného losa, nemůže totiž za to, že tyto dva příslušníky z čeledi jelenovitých prostě od sebe nerozezná. Jediný z tazatelů byl dost nešťastný z toho, že byt' se mi na tričku skvěje nápis FIN, nejsem Finka. Dotyčný totiž nabízel produkty jakési banky a logicky usoudil, že z České republiky si u nich účet opravdu neotevřu.

A to budete komunikovat s dispečerem?

Konečně se na tabuli objevilo číslo brány, odkud budeme nastupovat do letadla směr Ivalo. Vydali jsme se tam, cucající u toho mentolové bonbony zakoupené za účelem prevence bolesti uší při startu. Sice jsme zatím neshledali, ale co kdyby v hale letiště náhle poklesl tlak?

U naší brány jsme byli jediní turisticky vypadající cestovatelé, zbytek se půl na půl jevil jako domorodci letící z nástrah velkoměsta, anebo jak bohatí, starší výletníci, jejichž největší přiblížení nevládnému severskému podnebí bude běh z haly letiště do taxíku, kdy budou na těch pár metrech plně vystaveni arktickému podnebí.

Naproti nás se usadila skupina několika Američanů a začali se nás zvědavě vyptávat, jelikož je upoutaly naše cyklistické přilby připnuté na příručním baťůžku. Nejvíce je zajímala naše technická

výbava, mimo jiné vysílačky. Spokojeně pokývali, že je to fajn, že takhle budeme určitě komunikovat s dispečerem. Museli jsme je zklamat jednak tím, že vysílačky slouží jen na naši interpersonální domluvu, jednak tím, že žádného dispečera v základním táboře nemáme, nemáme totiž ani základní tábor a jediné naše zázemí je moje sestra, která nám občas pošle smskou předpověď počasí.

Jak jsme skoro nevystoupili v Ivalu

Jelikož náš let byl označen Kittila/Ivalo, věděli jsme, že v Kittile budeme mít mezipřistání a konečná je v Ivalu. Podobná situace nastala před čtyřmi lety v Norsku a tehdy nás vyplašilo mezipřistání v Tromsø, když jsme letěli do Alty. Proto jsme nyní jako zkušení zálesáci nepanikařili, když jsme po asi dvou hodinách letu v silném dešti dosedali na dráhu. Nic jsme nefotili, proč taky, koho by zajímala nějaká Kittila, navíc jsme doufali, že v severnějším Ivalu by mohlo být sluníčko. Jenže chyba lávky, k mému šoku jsem při rolování po ranveji spatřila nápis IVALO. Drcnula jsem do Luboše se slovy „Ty vole, vystupujeme“ a on opáčil, že to těžko, když jsme v Kittile. Doporučila jsem mu pořádně si přečíst přes kapky deště jméno letiště a dal mi za pravdu. Nastal rychlý úprk, kdy jsme v rozvázaných botech s příručními batůžky v rukou utíkali chodbičkou letadla, aby nás tam náhodou nenechali. Nejvíce nás na celé situaci štválo to, že jsme nespáchali dokumentační foto z přistávání.

It is a Summertime

Vstup na finské území jsme tedy zahájili zmatkem, kdy moc nechybělo a naše zavazadla by sice v Ivalu skončila, ale nikoliv již my. Ještě jsme vydýchávali šok z nečekaného opuštění letadla, když jsme si uvědomili, že venku prší a to tak, že dost.

Všech našich šest kokonů šťastně vyjelo na páse a my začali obaly rozkuchávat. Ano, čtete dobře. Opravdu se nám stalo poprvé, že objemné balíky s bicykly se klíďo píďo točily na páse vedle kravat'áckých kufříků.

Protože mi hlad klepal na žaludek, pídila jsem se po restauraci. Ta se sice zde nacházela, ale zrovna zavírala a zrovna tak se končit chystalo i celé letiště. My se ovšem vyskytovali ve fázi největší entropie, tj. naše harampádí bylo poházeno po čtvrtině haly a rozprostřeno asi na deseti sedadlech. Když jsme tedy byli v tomto stadiu vyzváni k opuštění letiště, jelikož to zavírá hodinu po přeletu posledního letadla, které je i zároveň letadlem jediným, netvářili jsme se zrovna nadšeně. Dotyčná pracovnice nám vysvětlila, že je nyní „summertime“ a že všichni chtějí jít domů a máme v rozbalování a následném balení pokračovat venku. Upřela jsem krátký pohled na ni a poté poněkud delší ven, kde zrovna déšť padal s takovou intenzitou, že se kapky rozstříkávaly dobrého půl metru vysoko. Ona směr mého pohledu sledovala a nic neříkala. Ovšem kde nepomůže nátlak, obměkčí lidi mimoslovní komunikace. Po chvíli přešlapování nám nejenom dovolila zůstat na letišti ještě hodinu po zavíračce /v závěru pak z toho byly skoro dvě hodiny/, ale dokonce nám navrhl, že když jí řekneme, o jaké jídlo máme zájem, půjde nám ho do kuchyně v restauraci připravit. Druhé jsme s díky odmítli, nechtěli jsme ji zdržovat více, než bylo nutné, a urychleně jsme pokračovali v kompletaci kol a vozíků.

Kam míří všechna ta auta?

Horší než riziko vyhození na déšť byl malér, že během transportu kol se z mého uvolnil řetěz a šprajcnul se tak nešťastně mezi střední hlavu a malý talíř, že nešel vydolovat. Luboš se s tím mordoval přes půl hodiny, než se mu to za použití kombinace hrubé síly, sekyrky a šroubováku povedlo.

Hotovi s balením jsme se kolem 15. hodiny přesunuli před letištní halu, kde déšť svoji intenzitu zmírnil na slabší mrholení, dost silné na to, abychom se oděli do nepromokavých bund a teplých rukavic. Chlad byl umocněn i silnými poryvy větru. Prostě stylové přivítání na finském území. Nepříliš jistě jsme vyskočili na svá kola a začali odjíždět pryč. Já měla trochu problémy s rovnováhou, díky házení věcí do vozíku bez ladu a skladu byl nevyvážený a nedržel balanc tak, jak bych potřebovala.

byl vadný. Z úst mu vylétlo cosi českých nadávek a nezbylo mu nic jiného než pečlivě nabalený vozík kompletně vyházet, protože naše pumpa byla kde? No samozřejmě, že dlela na dně vozíku. Jelikož mi bylo jasné, že celá tahle procedura zabere alespoň půl hodiny, rozhodla jsem se, že si v klidu svůj vozík přebalím tak, aby se mi lépe jelo. Sluníčko mi navíc hrálo do karet a aby mi práce lépe utíkala, zašla jsem si pro další čaj, v pořadí již čtvrtý. Obsluha mi ho vařila s podezřivým výrazem, že přece není možné, aby někdo vypil tolik čaje a že asi mají něco divného ve vodě. Kolem 16. hodiny jsme konečně mohli s klidnou dušičkou a řádně zavodnění a napapaní pokračovat dále. Protože nám cukr v žilách dodal sílu, dohodli jsme se, že se v Ivalu nebudeme zdržovat, jen jím profrčíme, abychom dojeli co nejdál, a nákup uděláme až v další osadě Inari, ležící asi o 40 km severněji. Plynovou bombu jsme si koupili na benzince a nějaké těstoviny, sýr, salám i pečivo jsme měli ještě z domova, tak nebyl důvod otálet a šlápli jsme do pedálů. Já si ještě pořádně prohlédla kemp z důvodu blízkosti letiště. Je totiž docela možné, že za tři týdny v něm budeme spát před odletem domů.

Luboš je nevýprava

Díky naplněným žaludkům a z toho rezultující dobré nálady se nám šlapalo velmi snadno. Rozhodli jsme se proto jet tak dlouho, dokud nás to bude bavit. Problém ovšem vznikl v rozdílných názorech stran noclehu. Já preferovala někde nadivoko, Luboš žádal kemp. Mnoho kilometrů jsme se snažili toho druhého přesvědčit a přetáhnout na svou stranu, ale marně, bylo to nerozhodně. Zlom nastal po spatření ukazatele ke kempu Ukonjärvi Lomakylä s upoutávkou pěší trasy a možností výstupu na vrchol Sovintovaara, tyčící se nad jezerem Inari. Nebylo co řešit, jednohlasně jsme se shodli na Lubošově návrhu zde přespat a bylo rozhodnuto. Protože se blížila 20. hodina, z praktických důvodů jsme si vzali chatku, abychom neztráceli čas vybalováním a

stavěním stanu. Během několika minut jsme odepnuli vozíky a byli připraveni vyrazit, tedy alespoň polovina z nás. Luboš byl nějaký nevykonný, čekala jsem na něj se zpocenými zády a postupně jsem prochládala, až jsem se propracovala do stadia ledové páteře. Lubošovi trvalo nějakých 20 minut, než byl hotov, a to už jsem byla tak zmrzlá, že jsem se oblekla do nepromokavé bundy a teplých rukavic, což byla chyba, jak vyšlo najevo posléze.

Jak vypadá 20% stoupání

Protože jsme si všimli, že odbočka na stezku vedoucí na vrchol ležela asi dva kilometry od kempu, zvolili jsme jako rychlou dopravu k místu výstupu kolo s tím, že se pak rozhodneme, zda kola někde zamkneme, nebo zda půjdou vytlačit až na vrchol. Hned v úvodu nás přivítala značka, varující před 20 % stoupáním. No potěš. Začalo se do nás opírat nízce položené slunce a já se při tlačení postupně přehřívala, navíc samotné tlačení bylo dost fyzicky namáhavé a tato činnost se dala konat jen per partes, tj. zapřít se pevně nohama, odsunout kolo o 10 cm před sebe, zachytit ho poté, co se o 5 cm vrátí dolů, zafixovat ho brzdami, udělat krok jednou nohou, pak druhou, a znovu začít tlačít kolo vzhůru... I pouhé kolo bez vozíku bylo takovou zátěží, že mi pot odkapával vnitřkem rukávů na řídítka a z čela zpod helmy na mapník. Takhle to probíhalo další tři kilometry a držela mě jen myšlenka na vyhlídku, odkud spatřím celé jezero Inari jak na dlani. Jediný utěšující fakt byl ten, že silnice měla poměrně kvalitní asfalt, být to turistická stezka, asi bychom se na to vykašlali a kola připoutali k nějakému stromu poblíž. Nedovedla jsem si vůbec představit, jak bychom se nahoru vydrápali, kdybychom měli vozíky. To byl totiž můj argument, proč se nebytovat v kempu - zdolat vyhlídku natěžko a pokračovat dále. Ó, jak bláhová jsem byla!

Jak nás přivítala zavřená vyhlídka aneb ať žijí tanky a děla

Těšili jsme se, až brutální kopec skončí a my konečně spatříme jezero Inari. Ovšem zrada, přivítala nás zavřená vyhlídka, jejíž přístup k ní byl chráněn kamerovým systémem a obehnán vysokým plotem. Pocíteli jsme zklamání. Ano, mohlo nás to napadnout již dole, kde jsme u odbočky spatřili ceduli s otvírací dobou zdejší kavárny, která zavírala dobré dvě hodiny předtím, než jsme se sem

doštrachali. Jenže jak jsme měli tušit, že vyhlídka je zpoplatněná jako součást kavárny a přiléhajícího muzea?

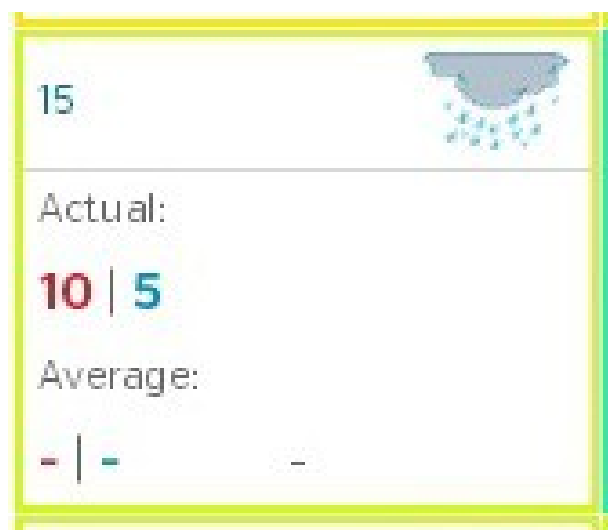
Úplně všechno ale nedostupné nebylo, venku stálo jedno dělo a zrezivělý, prostřílený tank. Pofotili jsme se s oběma válečnými symboly a začali pomalu sjíždět dolů. Tedy sjíždět... sklon kopce byl nakolik prudký, že jsme kola raději dolů vedli. Mně díky tomu začala být pro změnu zima a třásla jsem se chladem, v pozitivním naladění mě držela jen myšlenka na flašku fernetu čekajícího na nás v kempu.

Jak jsem obětovala expediční stravu

Do kempu jsme dorazili v 21 hodin, kdy už jsem byla na pokraji umrznutí. Asi půl hodiny jsem už necítila prsty na rukou a bolely mě ledviny, toho času změněné na ledové koule. Potřebovala jsem něco teplého do žaludku a fernet by nestačil, rozhodla jsem se tedy obětovat jednu expediční stravu určenou pro nouzové situace. Usoudila jsem totiž, že právě tohle nouzová situace je. V kuchyňce jsem uvařila jeden sáček pro oba dohromady a nalila jsem do něj více vody, takže konzistence připomínala spíše polévku, do níž jsme si nadrobili už poněkud ztvrdlé rohlíky z domova. Popíjeli jsme k tomu horký čaj s hojnou příměsí fernetu a mně se povedlo rozehřát na provozní teplotu,

ovšem se značnými ztrátami – za vlast padla asi osmina našeho celkového množství fernetu. Před ulehnutím jsme si ještě skočili k jezeru Inari vzdáleném od nás asi pět metrů. Spolu s kamarádem stativem jsme tam navlečení do péřovek strávili romantický, ale studený večer. Budík jsme nastavili na 8. hodinu ráno, abychom se včas sbalili a opustili chatku do požadovaných 12 hodin.

Den 2., pondělí 16.6.

Objevují se první vločky sněhu

Ráno jsme si šli uvařit čaj do kuchyňky v kempu a dojíst zbytky tvrdého chleba s domácím uzeným z domova, dárkem od mého známého. Při cestě do chatky jsme oba nabyli dojmu, že máme halucinace, nebo alespoň vidiny a slyšiny, zdálo se nám totiž, že vidíme z nebe padat sníh. Jelikož vločky rychle tály, nepovedlo se nám úkaz zdokumentovat, a protože nad námi byla modrá obloha, shodli jsme na tom, že jsme se asi blbě koukali a patrně jsme se zbláznili.

Jelikož sluníčko svítilo jak divé, balili jsme vozíky před chatkou a událost se sněžením jsme brali jako dobrý vtip.

Jen co jsme vyrazili a dostali se zpátky na hlavní silnici vedoucí na sever podél západního břehu jezera Inari, sněžilo čím dál tím více, více, více... až jsme se najednou probíjeli regulérní vánicí. Shora na nás padal mokrý sníh, který pomalu tál na našich bundách a na vozovce vznikala několikacentimetrová břečka, po které jsme s nejvyšší opatrností jeli pomalu dopředu. Pohyb vpřed byl vykoupěn bojem o každý metr. Situace kolem nás mi asociovala Vánoce, jen s tím rozdílem, že kalendářně za pár dnů začne léto.

Bud'te rádi, že nejsou moskyti

Luboš si po několika kilometrech navlekl teplé rukavice, zatímco já stále s tímto krokem otálela. Zdálo se mi totiž, že to moje prsty zvládnou a chtěla jsem vyzkoušet limitní mez, za kterou mohu zajít. Teplota klesla k $+2^{\circ}\text{C}$, bohužel okolnosti mi nedovolily to vyfotit. Probíjeli jsme se vánicí 17 kilometrů, když moje prsty začínaly protestovat vůči námaze po nich vyžadované a odmítaly nadále zůstat prokrvené. To už jsem věděla, že je zle a že musím do tepla, protože jsem to přepískla a jela za bezpečnou hranici. Naštěstí jsem zahlédla odbočku s ikonou zkříženého příboru a kouřícího se hrnku. To by pochopil snad i slepý, že poblíž bude kavárna nebo restaurace. A taky že ano, vpravo jsme zahnuli na parkoviště u stylové Karhuntupy, před níž stál vycpaný medvěd a vedle něj nadšený majitel. Zасыpávání přívaly sněhu jsme sesedli z kola a těch pár desítek metrů přes parkoviště jsme bicykly raději tlačili, protože čvachtanice pod našima nohama byla neprůjezdná. Majitel se nás napřed snažil ujistit, že v červnu tady takhle obvykle nebývá, což je úvodní věta, kterou v posledních třech letech vždy slycháváme při našich cestách na Sever. Pak se nás zeptal, odkud jsme, a následně pokračoval: „Mám kamaráda, ten bydlí na jihu Finska a zdá se mu, že tamních 20°C je na léto málo. Řeknu mu, že jsem tu měl dva cyklisty z jihu Evropy, kteří si užívali jízdy ve sněhu. Jo a jednu výhodu sněžení má, nejsou moskyti.“

A to jsi se dnes chtěla koupat

Poseděli jsme v Karhuntupě asi hodinu, spořádali nějaké koblihy a teplé kafe a hlavně každý asi čtyři hrnky horkého čaje, které jsme dostali grátis coby ocenění toho, že jacísi Středoevropané se dokážou poprat s nástrahami počasí za polárním kruhem. Já jsem neodolala a pořídila jsem si samolepku na řídkovou brašnu s nakresleným sobem a nápisem Arctic tour. Tak nějak mi přišlo, že to krásně charakterizuje naše letošní putování.

Sněžení venku neustávalo, a jelikož jsme vevnitř seděli mokří a začínala nám být zima, rozhodli jsme se raději pokračovat v cestě. Já si nasadila teplé, lyžařské rukavice, zakoupené speciálně před touto cestou, a byla jsem připravena vyrazit.

Silnice stoupala vzhůru, až jsme se ocitli na náhorní plošině. Pod námi jsme v údolí spatřili

zasněžené vrcholky stromů a Luboš se na mě vyčítavě otočil s poznámkou: „A to jsi se dnes chtěla koupat.“ Ano, v tom měl pravdu, cíleně jsem si ráno na vršek vozíku připevnila ručník a sandálky s tím, že někde po cestě se smočím v jezeře.

To jsem si všiml, že v Inari je jiné podnebí

Plácali jsme se dalších několik kilometrů a vypadali jsme u toho jak sněhuláci, naštěstí z našich nových šustřákových stačilo sněh jednoduše oklepat. Zastavovali jsme tak poměrně často, abychom zabránili většímu vsáknutí rozpuštěného sněhu pod bundu. Při jedné ze zastávek jsem začala Lubošovi vysvětlovat, jak velké jezero Inari ovlivňuje zdejší ráz počasí, které se díky rozloze vodní plochy stává spíše přímořskou oblastí, co se klimatu týče. Luboš na mě upřel dlouhý pohled a pak odvětil, zatímco na něj sněžilo: „No to jsem si všiml, že je v Inari jiné podnebí.“

Vydali jsme se tedy opět dále a k vánici se přidal i vítr. Bojovala jsem s jeho poryvy, které mi stáčely říditka kolem své osy, tím pádem okamžitě docházelo k zablokování kola a já opakovaně téměř přepadla. Abych situaci vybalancovala, neustále jsem rukama bránila stočení řídítek, takže mě po chvíli bolela předloktí.

Nemusíme si nic dokazovat

Začínali jsme toho mít plné zuby, proto jsme oba odpískali spaní ve stanu. Potřebujeme zázemí, ideálně kemp a chatku. Když se tedy po 30 km objevila cedule Uruniemi camping, bez jakékoliv domluvy jsme tam svorně oba odbočili. Jako na zavolání přestalo sněžit, vysvitlo sluníčko a nad námi se skvěla modrá obloha. Pohled na hodinky, resp. na budík, nám ozřejmil překvapivou skutečnost – bylo teprve 16 hodin. Za jiných okolností bychom klidně šlapali dále. Bez mrknutí oka jsme oba usoudili, že kašlem na to, co na to kdo řekne, a rozhodli se ubytovat a vzít si chatku. Cítili jsme se poněkud zdecimovaní, navíc jsme potřebovali doplnit jídlo a udělat velký nákup potravin dle původního plánu. Bylo tedy rozhodnuto.

Pronajali jsme si větší chatku za 40€, která byla plně vybavena, disponovala malým kuchyňským koutem, nádobím, lednicí a malým dvouplotýnkovým vařičem. Výhodou byla hezká poloha u jezera Inari, kolem kterého jsme dnes celý den putovali, aniž bychom ho spatřili přes přívaly sněhu.

Po složení se v chatce jsme odpojili vozíky a nalehko vyrazili do několik kilometrů vzdálené osady Inari na nákup. Cyklostezka, vedoucí souběžně se silnicí, byla zcela suchá, nad námi modrá obloha a teplé sluneční paprsky... Naše probíjení se vánicí nám přišlo jako zlý, neskutečný sen, přesto zcela reálný.

Někdo má stejnou bundu jako Ty

Nákup proviantu nám zabral skoro dvě hodiny, do kempu jsme dorazili kolem 18. hodiny a já se hned pustila do přípravy večeře. Copak jsme mohli mít jiného než lososa? Navíc čerstvého a zde uloveného. Na tyto účely jsem z domova tahala koření a půl litru oleje. Mňam.

Po dobrém jídle jsme si potřebovali zjistit předpověď počasí na další dny a taky odeslat maily, že žijeme. Wifi signál byl jen na recepci, tak jsme se tam vydali sednout si do společenské místnosti. Manželský pár vlastní kemp, tam provozoval i malý obchůdek s kavárnou, ale naštěstí bylo možné se tam usalašit bez nutnosti si něco objednat.

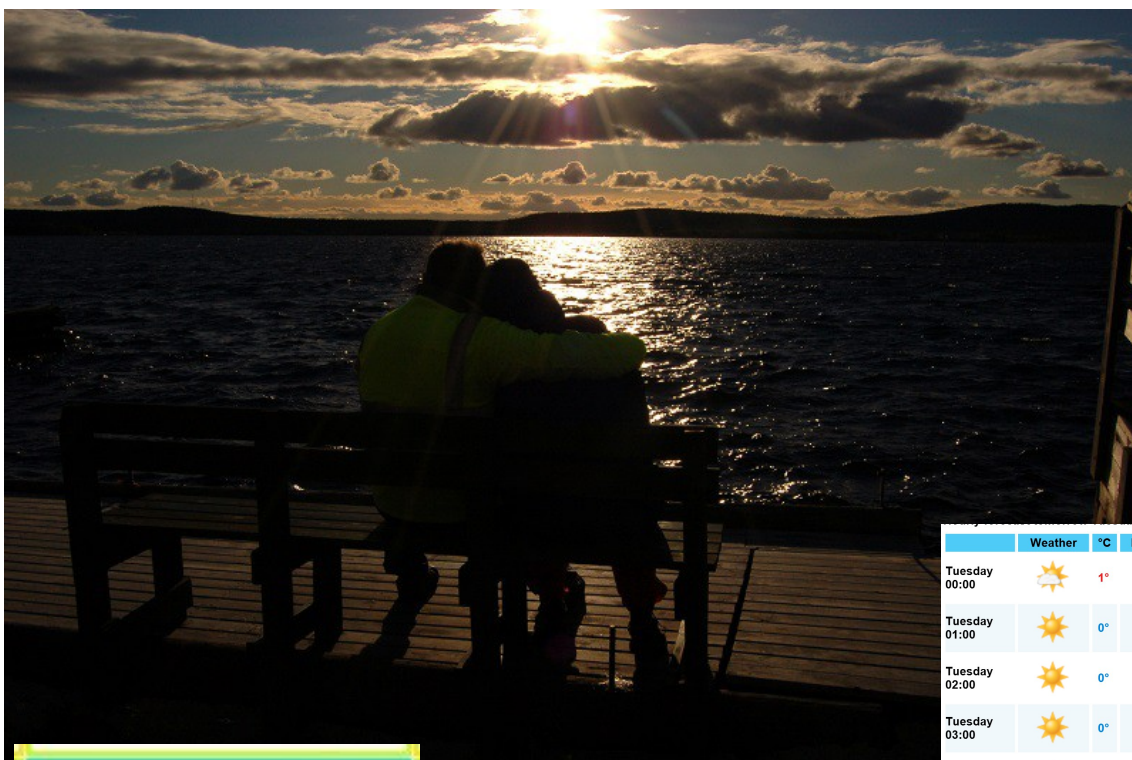
Začali jsme se připojovat na internet pomocí wifi, když do mě Luboš najednou drcnul a povídá: „Představ si, že někdo má stejnou bundu jako Ty“ a ukázal za věšák, na němž visela moje bunda, kterou jsem si tam dala po příchodu do místnosti.

Zjistili jsme si i předpověď počasí na nejbližší dny pro oblast, ve které se budeme pohybovat. Na zítra finští rosničkáři hlásili sněhové srážky a teplotu 0°C. Uklidnilo nás to, protože při takové teplotě přece nemůže pršet a sníh z nás opadá.

Co je nejlepší lék na depresi

Když jsme se vrátili do naší chatky, dolehla na mě deprese. Nedovedla jsem si tak nějak představit následující tři týdny při teplotě kolem nuly a nepřetržitém sněžení. Tohle by bylo nad naše síly, navíc oblasti, po kterých budeme putovat, nebudou disponovat kempy, jelikož se bude jednat o odlehlá, opuštěná místa. Snažila jsem se uklidnit horkým čajem a fernetem v něm, ale nepomohlo to. Moje psychika se vzpamatovala až poté, co mě Luboš vytáhl ven k jezeru, kde nad vrcholky hor slunce předstíralo, že zapadá. Vzala jsem stativ a zrcadlovku a oděná do péřovky, kulicha a teplé bundy jsem páchala fotky v protisvětle v záři paprsků nezapadajícího slunce, které jen lízne obzor, aby za pár hodin pokračovalo po své pouti po obloze. Lítání se stativem po molu moji tělesnou schránku natolik zahřálo, že mě veškeré pochmurné myšlenky přešly. Zvládneme to. Když bude tři týdny sněžit, tak holt bude. Postavíme stan, vlezeme dovnitř, uvaříme čaj s fernetem, teplé jídlo a zas bude líp. Jednou přece do civilizace dorazit musíme a tam si prostě dáme oraz, než budeme pokračovat dál. Půjde to.

16

Actual:

6 | 2

Average:

- | - -

	Weather	°C	Precip.	Wind
Tuesday 00:00		1°	0 mm	3 m/s ↗
Tuesday 01:00		0°	0 mm	3 m/s ↘
Tuesday 02:00		0°	0 mm	3 m/s ↘
Tuesday 03:00		0°	0 mm	3 m/s ↘
Tuesday 04:00		0°	0 mm	3 m/s ↘
Tuesday 05:00		0°	0 mm	3 m/s ↘
Tuesday 06:00		1°	0 mm	4 m/s ↓
Tuesday 07:00		2°	0 mm	4 m/s ↓
Tuesday 08:00		3°	0 mm	3 m/s ↗
Tuesday 09:00		5°	0 mm	3 m/s ↗

m.yr.no/place/Finland/Lapor

Den 3., úterý 17.6.

A to mi slunko bude pořád svítit do očí?

Nesmírnou únavou jak psychickou, tak fyzickou, jsem upadla do říše Morfeovy prakticky hned poté, co jsem ulehla do postele v chatce. Spala jsme docela tvrdě, přesto mě probudilo Lubošovo hartusení, zda mu to slunko hodlá pořád svítit do očí. Mžourala jsem na něj rozespale, co se stalo. Prostě ho v 1,30 probudil tlak v břiše, tak šel na WC a venku bylo světlo jak v pravé poledne. Probralo ho to natolik, že už nemohl znovu usnout a snažil se zatemnit okno chatky, kterým nám dovníř pronikaly paprsky slunce, odrážející se z hladiny jezera. Povedlo se mi naštěstí znovu usnout a spala jsem sladce až do 8 hodin, kdy mě probudil budík. Vykutat se ze spacáku mi zabralo více než půl hodiny, během které Luboš naservíroval snídani. Jako menu se podával losos, jak jinak.

Dánové na letní dovolené

Protože jediné WC se nacházelo před recepcí, kam se muselo přes půl kempu, měla jsem při těch několika cestách za potřebou možnost sledovat dánskou rodinku sedící před svým karavanem v zimních bundách a s naraženými kulichy na hlavě. Nevím, jakou teplotu měl jejich nápoj nalitý na začátku ve sklenicích, ale v okamžiku, kdy ho nesli k ústům, chrastil jim mezi zuby led.

Foukal silný vítr a zima byla vlezlá, vydržela jsem venku jen v péřovce. Na kole ovšem takto jet nepůjde, to bych se za chvíli uvařila. Rozhodla jsem se nakonec pokračovat v čelence, šustřákovce a zimních rukavicích s tím, že při zastávkách na sebe hodím teplou bundu. Takto jsme tedy vyrazili a osadou Inari, kde jsme včera konali velký nákup, jsme jen profrčeli s tím, že se zde déle zastavíme při zpáteční cestě. Skočila jsem jen do muzea Siida, kde jsem se v informacích pídila po nějakém katalogu zdejší oblasti kvůli kempům a chatkám, stále jsem se ještě vnitřně obávala nepřízně počasí. Neuspěla jsem, zato mi bylo vytknuto, že míváme tak nádherné muzeum bez povšimnutí. Vysvětlila jsem dívčinám v recepci, že jeho návštěvu máme v plánu při zpáteční cestě, až se tudy budeme po třech týdnech vracet.

Krise třetího dne aneb dnes dáme 70 km

Zatímco Luboš pookřál díky absenci sněžení, já měla nějakou krizi. Nechtělo se mi šlapat, svaly na stehnech odmítaly spolupracovat a dodávat větší sílu při nutnosti šlapání do kopce, zadek vyjadřoval svou inkompatibilitu se sedlem a mně celkově bylo všechno. Prostě krize třetího dne jak vyšitá. Alespoň že druhý člen naší smečky byl naopak na vrcholu svých sil, protože jak jsme opustili obydlenou oblast, ocitli jsme se v relativní pustině, kdy kolem nás se nacházely řídké lesy bez jediného osídlení či jiných stop po lidech. Tohle mu stačilo na probrání se z letargie a jeho nohy zrychlily bez většího přičinění. Naštěstí mě nakazil svým entuziasmem a mně se to konečně trochu rozjelo, pomáhalo mi kochání se pohledem na okolí, kdy jehličnatý les postupně přecházel do severské tundry. Uchvátila nás představa, že les kolem nás má nějakých 1300 km na délku a sahá až na jih Finska. Nekonečný les, který na východě sousedí s největším lesem světa – Sibiří.

Sice bylo chladno a foukalo, ale nepršelo ani nesněžilo, což nám ke štěstí stačilo. Kdyby to takhle vydrželo celé naše cykloputování, vůbec by nám to nevadilo.

Lubošovo nadšení z okolní krajiny a snadného šlapání dosahovalo takových výšin, že dnes chtěl ujet 70 km, přitom stav našeho tachometru ukazoval v 13 hodin něco kolem 12 km. Kochání se okolní krajinou

nás zpomalilo, protože jsme hodně fotili, a to za použití stativu. Když už jsme zde měli přestávku, využili jsme zastavení na svačinu, na kterou jsme si otevřeli skořicové sušenky, které nám moc nechutnaly. To je tedy průser, protože jich máme nakoupeno víc.

Následky čvachtání ve finském jezeře

Byť fičel ostrý severák a teplota činila 4°C, byla jsem odhodlaná vlézt do jezera alespoň nohy si smočit. Za tímto účelem jsem měla příručně jak sandálky, tak ručník. Proto když jsem zahlídla příhodnou zátoku, nebylo nad čím váhat, a vlezla jsem po kolena do ledově studené vody. Okamžitě jsem přestala cítit šlapky nohou a do lýtek mi bodaly tisíce jehliček. Luboš si do vody netroufl a jen to nevěřičně sledoval /a dokumentoval/ z břehu. Po několika minutách jsem usoudila, že svoje předsevzetí jsem splnila, a vylezla jsem na břeh nechat si osušit nožičky paprsky slunce, které ovšem mělo výhřevnost nula nula nic. Utřela jsem si tedy haxny do ručníku a tehdy jsem zjistila, že se mi cit do nich nevrátil. To už bylo horší, mám totiž vazoneurozu a moc dobře si vzpomínám, že při každoročním chladovém testu se mi průtok krve v nohou neobnoví, dokud mi doktor do lavóru nenalije teplou vodu a takto mi je neprokrví. Zde taková možnost nebyla. Snad se mi tedy cévy otevřít povede jízdou.

Zostrá jsem tedy začala šlapat do pedálů, ale ouha! Necítila jsem dotek šlapátka na svém chodidle. Zvláštní to pocit, musela jsem si průběžně kontrolovat polohu nohou na nich, sklouznutí bych nepoznala. Jinak se nic zvláštního nedělo, síla v nohou zůstala, jen prostě nervy vedoucí dotek nebyly zásobeny. Lubošovi jsem nic neřekla, zbytečně by kvůli takové kravině panikařil a možná by trval na zbytečné zastávce, že mi na vařiči ohřeje vodu.

Kafe – všemocný lék

Podstatně jsem zrychlila, abych se pokusila usilovným šlapání trošku své nožky prokrvit, ale nedařilo se mi to. Stále jsem necítila šlapky nohou. Ujela jsem takto asi 10 km, když jsem zahlédla ikonku kouřícího se hrnku. Kafe. Já chci kafe! Najednou jsem si uvědomila, jak mi kofein chybí. Poslední kávu jsem totiž měla na letišti, a to je nějaké dva dny zpátky, nepočítám-li včerejší kafe během sněhové vánice v Karhuntutpě.

Odbočili jsme tedy doleva na malé parkoviště, na kterém postarší laponský pár provozoval kavárnu a prodejnu suvenýrů. Sami bydleli v zastrčeném karavanu a občůdek měli v typické chýši, něco jako týpí. Domluva s nimi probíhala česko-finsky, protože anglicky neuměli ani ťuk, tak nač se snažit mluvit anglicky, čeština je stejně dobrá. Já navíc základní slova z finštiny, důležitá pro komunikaci s místními, jako třeba kahvi-káva, znala, tak nebylo co řešit. Řekla jsem kahvi, zvedla dva prsty a strčila postarší Laponce za pultem hrst drobných, ať si sama vezme požadovanou sumu. Jak jsem tak životodárnou tekutinu popíjela, uvědomila jsem si, že už začínám trochu cítit šlapky na nohou. Jupííí! Rozhodla jsem se tedy do sebe investovat ještě jeden hrnek a dobře jsem udělala, cit v nohou se mi zcela obnovil. Ukázalo se, že kafe je nejlepší lék na vazoneurozu. To bude doktor na podzim čubrnět, až mu tohle sdělím. V ten moment mi docvaklo, že léky na cévy mám v pohotovostní lékárnice a jsem trubka, že jsem si ještě nezapila. I šla jsem tak učinit a blahorečila jsem sama sobě, že do letošního Finska jsem už dopředu počítala s nejhorsím a nalupala si je na každý den do dávkovače automaticky, zároveň jsem si jedno další balení vzala právě pro takové účely.

Jak vypadá svačina cyklisty aneb jak je důležitý alkoholtester

K našemu údivu již začala komáří sezóna, asi za to mohla nezvykle teplá zima, která letos probíhala v celé Evropě. Proto tito bzikavci vzlétli dřív o mnoho dnů, než obvykle, a začali nás dost otravovat. Nepříjemné to bylo zejména při jízdě do kopce, kdy člověk šlape s otevřenou pusou, aby tu zátěž udýchal, a ti prevítí nalítávali přímo do naší huby. I přes naše snažení se nám nedobrovolně povedlo občas některého spolknout či vdechnout. Taková malá masová svačinka, navíc zcela zdarma.

Dostali jsme se k odbočce k norskému Kirkenes, vzdálenému od nás 165 km. Zde jsme si zamávali

s potkavším se cyklistickým párem, jedoucím těž natěžko, kteří zde na rozdíl od nás zabočili.

Pár kiláků za cedulí jsme zastavili u Kaamanenu, údajně legendárního zájezdního hostince a cíleně jsme si sem nechávali žaludky vyhládnout, abychom se nadlábli místní specialitou. Jaké bylo naše zklamání, že všichni hosté jsou pod parou a dle jejich výzoru jsou to notoričtí ničiči svých jater. Po chvíli váhání jsme venku kola důkladně zamkli a šli se usadit dovnitř, kde jsme byli jediní hosté požadující něco jiného než alkohol.

Objednali jsme si na místní okolnosti nevšedně výtečně připravené pokrmy, já za 18 € poronkäristys a Luboš velkou porci lososové polévky za 12 €.

Při odchodu jsme si všimli, že u WC je na zdi umístěn alkoholtester. Při pohledu na podnapilé osazenstvo a parkoviště plné aut jsme pochopili jeho význam.

Poronkäristys

„Sobí guláš“, jak se někdy název mylně překládá, je zřejmě nejlépe známé tradiční jídlo z Laponska /poronkäristys finsky, renskav švédsky, finnbiff norský/. Známe je především z Finska, Švédska a Norska. Na přípravu se obvykle používá steak ze soba nebo zadní kýta. Maso se nakrájí na tenké proužky, ty se krátce osmaží v tuku /tradičně v sobím tuku, ačkoliv dnes se častěji používá máslo či olej/, okoření černým pepřem a solí, a nakonec se přidá trochu vody, smetany či piva. Jídlo se servíruje s bramborovou kaší a syrovými brusinkami. Ve Finsku se často přidává nakládaná okurka, což zase není až tak běžné ve Švédsku.

Jak jsme neuspěli s nákupem alkoholu, část první

Nízký stav našich zásob fernetu v kontrastu s okolním zjevným dostatkem alkoholu způsobil, že jsem se do hospody vrátila s tím, abych si nějakou tu flašku u nich koupila. Nelze, nemají licenci na prodej alkoholu, pouze na okamžitou konzumaci. Ok, tak ať mi tedy nalijí dva panáky a já si je přeliju do PETky. Nelze, nemají licenci na prodej alkoholu, musela bych to tam u nich vypít. Ok, ať mi ty panáky nalijí a já půjdu ven, kde mě nikdo z nich neuvidí, a tam si to přeliju do flašky. Nelze, musela bych to vypít před jejich očima. Ach jo, tudy cesta nevede. Snažila jsem se jim vysvětlit naši situaci, že jsme na kolech a pít prostě za jízdy nebudeme. Odkázali mě na alkoholtester u WC, jehož

existence mi byla známa. Vzdala jsem to. Musíme vystačit s tím, co máme.

Pokračovali jsme tedy dále, sice bez alkoholu, zato s příjemně plnými žaludky. Konečně jsme minuli ukazatel na Nordkapp, kam naštěstí mířila většina aut. My měli v plánu se zde odpojit z hlavního tahu a jet po místní silničce vedoucí až k příhraničnímu Utsjoki, osadě to při norských hranicích. Náš předpoklad se naplnil a opravdu všechna auta zahнула směrem na Nordkapp, naším směrem se vydával jen sem tam osamělý rybář, nějaký ten místní obyvatel a pouze jeden zbloudilý karavan, který si po pár kilometrech svůj omyl uvědomil a složitě se na úzké cestě otáčel.

Kdepak jen vezmeme pitnou vodu?

Nastával soumrak, zde se projevující pouze nízce položeným sluncem nad okolními lesy, o kterém jsme věděli, že nezapadne, jen lízne obzor při své pouti noční oblohou. Bylo by záhodno se zásobit pitnou vodou a jako na zavolanou se objevila poslední výspa civilizace, chata s kavárnou Neljän Tuulen Tupa. Však už bylo načase, Luboš pocítil tlak ve svých střevech a toužil se odlehčit asi tak o

půl kila, tak jsme zaparkovali kola venku a já se usadila v kavárně, kde jsem si dala zázvorový čaj a Lubošovi koupila kávu. Pokecali jsme s příjemnou obsluhou a využili místní wifi sítě k poslední komunikaci s domovem, před námi bylo asi 90 km pustinou bez jakéhokoliv osídlení. Nabrali jsme si zde šest litrů vody a takto obtěžkáni jsme se vydali dále s tím, že už by možná bylo načase poohlídnout se po nějakém tom pěkném místečku na spaní.

Tak jednoduché to ovšem nebylo, byť je ve Finsku právo volného táboření, v reálu těch vhodných míst zase tolik není, přece jenom bychom neradi spali na bažinách, skále nebo na ostrých výhoncích jakéhosi nízce roztoucího plazivého keře. Za silícího chladu jsme takto jeli dalších 10 kilometrů, ale žádné z okolních míst nenabízelo prostor 3 x 3 metru na rozbití stanu a pokud ano, byl většinou dost blízko silnice nebo dostupný autem, což jsme odmítali. Netoužili jsme totiž nijak po nečekané návštěvě, i když frekvence aut jedno za půl dne byla uklidňující.

Jak si u našeho stanu dali rande všichni komáři Finska

S naskočením 50. kilometru na mém tachometru Luboš zahlídl odbočku k potoku a jednohlasně jsme se na ni vydali. Potok, či spíš řeka, byl využíván místními rybáři, kteří ovšem mohli zajet jen tak daleko podél vody, kam jim to dovozovala nezřetelná stezka. My se po ní, tlačíce naše plně naložená kola, vydali ještě asi dva kilometry, kam až to po nerovném terénu plném kořenů šlo.

Mohli bychom proniknout ještě dále, ale s ohledem na mraky nad námi jsme nechtěli riskovat, že v noci zaprší a my se odtud díky blátu nedostaneme.

Jen co jsme zastavili, zčernala nad námi obloha a na nás se snesli všichni komáři Finska. Asi si tady dávají rande, či co. Nemohli jsme si tak užívat krásného místečka u potoka, z jehož druhého břehu na nás přátelsky mával rybářský pár. Odolávající komáři invazi, stavěli jsme v rychlosti stan a já začala honem vařit na plynu jídlo a ohřívat čaj. Luboš sice chtěl udělat oheň, ale mně byla velká zima a kručelo mi v žaludku, takže se nechal ukecat, že ohniště sice připraví, ale až na ráno, kdy nebudeme nikam spěchat a můžeme na svaření vody čekat klidně hodinu či dvě. Na plynu jsem měla večeri zhotovenou řádově v minutách, stačilo jen expediční stravu zalít vřící vodou.

Škoda, že jsem jich v Inari nekoupila víc, litovala jsem toho již nyní.

Ačkoliv slunce nezapadalo, s nadcházejícím večerem dost klesla teplota, a to na nějaký ten stupínek nad nulou. Oblekla jsem si kulicha, pěřovku a teplou bundu a takto jsem obsluhovala vařič.

Jak jsme dopili první flašku fernetu

Zdlábli jsme večeri raději ve stanu, venku se díky krvelačným komárům nedalo vydržet a to přesto, že odkrytou jsme měli jen malou část těla – obličej, zbytek byl zahalen v několika vrstvách oblečení. Popíjeli jsme teplý čaj s fernetem, jehož první flašku jsme právě dorazili. Zbývají nám už jen tři a před námi je ještě dost dnů putování v chladném počasí, tak snad s tím vydržíme. Máme alkohol tvrdě na příděl a pouze večer na zahřátí.

Abychom zminimalizovali nutnost vylézat v noci za potřebou, oba jsme se povinně vyčurali, já si v rychlosti vyčistila zuby, a zalezli jsme zpátky do stanu, kde jsme vybíjeli dovnitř nalítané komáry. Zbylí jedinci, kteří zůstali venku, naráželi do tropika stanu, což vydávalo efekt dopadu kapek na stan. Nad ránem se ovšem zvuk změnil, jelikož opravdu začalo pršet a déšť trval několik hodin. Snad nám příliš nerozmáčí přístupovou cestu.

Den 4., středa 18.6.

Běž pryč, komáre!

Definitivně přestalo pršet v 5,30. Slastně jsme znovu usnuli a znovu se probudili až v 10,45. První musel teplý pelíšek opustit Luboš kvůli potřebě. Zvenku jsem uslyšela výkřik: „Běž pryč, komáre! Po dešti nemáš co lítat!“

Luboš se celý šťastný pustil do činnosti, která je jeho srdci velmi blízká – manipulaci s ohněm. Jelikož si tu práci dal včera a všechno si nachystal, stačilo dnes jen škrtnout sirkou, pardon zmáčknout zapalovač. Tedy stačilo by, kdyby všechno dříví nebylo mokré z několikahodinového deště. Proto musel napřed dříví postupně vysušit, což činil za pomoci podpalovače, zakoupeného speciálně na tyto účely, a sady svíček. Takto se mu asi za hodinu povedlo dříví vysušit a následně zapálit oheň. Hodinu pak trvalo uvařit první litr čaje na ranní popíjení a další hodinu, než navařil čaj na celý den do vaku. Naštěstí jsme nikam nespěchali, v poklidu jsme seděli na karimatkách v péřových bundách a užívali si pobyt v nádherném prostředí. Nic nám neuteče, tundra bude stále kolem nás a osada Utsjoki, vzdálená od nás asi 80 km, tam bude úplně stejně zítra i pozítří, tedy je naprosto jedno, kdy do ní dorazíme.

Abychom vůbec mohli vydržet pobyt venku, otravování až k zbláznění nálety komárů, pověsil Luboš na strom repelent. Všimli jsme si totiž, jak bezhlavě útočí na naše žlutozelené cyklobundy, stačilo je tedy umístit někam kousek od nás, výrazně tím ubylo komárů v našem bezprostředním okolí a naopak se jejich koncentrace zvýšila na bundě.

Důležitý poznatek aneb jak chutná losos servírovaný na toaletním papíře

Zatímco se Luboš staral o oheň, já jsem dopisovala deník v komářím pekle /můj pohled/ nebo komářím ráji /jejich pohled/. Zjistila jsem tak důležitý poznatek: mikinu či šušťák komáři prokousnou a největší libůstka je, když zalezou pod mikinu. Konání potřeby byl očistec, jelikož jeden z nich mě při tom kousnul do zadku. Aúúúú. Protože při nalívání čaje do pitného vaku tam několik exemplářů spadlo, snažila jsem se jejich mrtvá tělíčka vylovit. Ne že by mi vadilo je vypít, spíše jsem měla strach, že mi ucpou cucátko.

Nachystala jsem snídani. Tou byl uzený losos, kterého jsem naservírovala na suchary nakladené na toaletní papír, to všechno umístěné na poklici hrnce.

Postupně jsme začali balit, však už čas dost pokročil. Při pakování Lubošova spacáku jsem z něj /ze spacáku, nikoliv z Luboše/ vyklepala prázdný obal od müsli. Luboš se dušoval, že naprosto netuší, jak se mu tam dostal. Hm, divné, asi měl prostě v noci hlad.

Po 15. hodině jsme konečně byli připravení a vyrazili. Cesta naštěstí nebyla rozmáčená, takže jsme po ní kola bez prolémů tlačili zpátky na silnici.

Fakt mě štvou! Už jsem snědl asi šestého!

Komáři útočili i za jízdy. Čekal nás docela dlouhý, táhlý kopec, kdy se nedalo šlapat dostatečně rychle na to, aby jim cyklista unikl. Obklopena jejich černým rojem, prudce jsem zastavila, vrazila Lubošovi podržet moje kolo a rychle jsem práskla helmou na zem, aniž bych řešila, že ji hážu přímo do sobích bobků. Potřebovala jsem totiž co nejrychleji najít repelent, a to hned!

Luboš repelentem pohrdl, takže mě nepřekvapilo, že asi o kilák dál prudce zastavil on a zařval: „Fakt mě štvou! Už jsem snědl asi šestého!“ Poskytla jsem mu repelent a on se jím důkladně natřel celý, tedy pouze tu část, kterou měl odhalenou. Oba jsme totiž měli čelenky, nákrčník, bundu a

tlusté rukavice, tedy jediná volně přístupná kůže pro komáry byl náš obličej. I tak nám dost lezli na nervy, dokázali vniknout rukávem pod bundu a taky dokázali prokousnout šust'ák. Na nohou jsme totiž nic jiného neměli, byli jsme od pasu dolů oděni do tenkých kalhot a na tom cyklokraťasy, měli jsme tedy vydána napospas komárům kolena a lýtka, krytá jen šust'ákem.

Jak vypadá jízda na dolní hranici tepelného komfortu

Vyjížděli jsme při 4°C a nyní se oteplilo na 6°C. Chvillemi drobně mrholilo, chvillemi svítlo sluníčko. Foukal slabší vítr. Silnice převážně stoupala a my museli jet na dolní hranici tepelného komfortu, naštěstí jsme toho byli schopni. Znamenalo to zastavovat jen na nezbytně dlouhou dobu a při delších zastávkách /svačina, focení se stativem/ si honem přibléct teplou bundu, kterou jsme za tímto účelem vezli na kole v brašně, rychle přístupnou a dostupnou. Většinu času jsme ale při jízdě cítili mírný chlad. Byla to jediná možnost, jak se nezpotit a zvládat rychlé změny počasí.

Moje zadnice opět vyjadřovala tvarovou nekompatibilitu se sedlem, naštěstí ale jízda opuštěnou, nedotčenou přírodou způsobovala jen pozitivní vjemy, a to nakonec převážilo, jízdu jsem si užívala a šlapalo se mi výborně. Krize třetího dne, která mě trápila včera, byla pryč.

Při jedné z přestávek, kterou jsme využili na sváču a spořádali müsli, jsme byli překvapeni nečekanou průtrží mračen. Zrovna jsem dopisovala resty v deníku, a tak jsem poprvé měla možnost otestovat voděodolný deník a pero. Obojí obstálo na jedničku, až na to, že mi pero z mokrých prstů vyklouzlo a lovila jsem ho z bahna, kam dopadlo.

Buoiddesguollejávrrit aneb naši první sobi

Krajina se úměrně nastoupaným výškovým metrům začala měnit. Stromy byly menší, řidší a začínaly převažovat břízky. Protože jsme směřovali přímo na sever, vliv mohla mít nejen výška, ale i zeměpisná šířka.

Míjeli jsme ukazatel osady Buoiddesguollejávrrit, což byla jediná připomínka civilizace. Osada samotná zde nebyla a ani jsme neviděli nějakou odbočku k ní, nepočítám-li blátivou cestu vedoucí kamsi do tundry. Zde u odbočky jsme taky spatřili své první soby, bohužel mi utekli dříve, než jsem se zrcadlovkou k nim stihla doběhnout. Nevadí, však určitě nějaké ještě potkáme.

Jízda tundrou byla nádherná, všude kolem nás se nacházely pokroucené stromy, bažiny a mokřady, kdy jediná známka lidské civilizace byly elektrické dráty táhnoucí se chvílemi nad našimi hlavami. Nejbližší osady jsou desítky kilometrů daleko. Paráda. Dokonce sluníčko vysvitlo na delší dobu a oteplilo se na 8°C. Vychutnávali jsme si pobyt v opuštěných prostorách, kde by možná někdo jiný trpěl.

Na planinách fouká

Chvílemi vegetace ustoupila a ocitli jsme se na otevřených planinách, kde vítr nabíral na síle. Nebyly to našťestí poryvy větru, které by cvičily s našimi koly, ale jednalo se o vytrvalý, středně silný vítr s nepříjemným ochlazovacím efektem. Mně už chvílemi začínala být zima na ruce, přestože jsem měla teplé zimní rukavice. Snažila jsme se tedy co nejvíce cvičit prsty, abych zlepšila krevní oběh, a z pohotovostní lékárničky jsem si zapila léky na cévy.

Opět se výrazně změnil ráz krajiny, střídaly se úseky bažin s písečnými dunami. Bohužel se zhoršilo počasí, začalo silně, vytrvale pršet a foukal studený, ledový severák. Teplota klesla k 6°C. Projížděli jsme mlžným oparem, kdy kapky dopadající svrchu končily na nás, neklesly až na silnici. Připadalo nám, že jsme vystoupali tak vysoko, až jsme se ocitli rovnou v mraku. Vytvářelo to neskutečnou, skoro až hororovou atmosféru. My ovšem cítili, že se na nás trollové nezlobí, jen nám ukazují jinou tvář Severu. Náš celkový dojem tedy byl pozitivní, protože stromy zahalené v oparu vypadaly jak z nějaké pohádky či legendy. Jediné, co nás deptalo, byla přítomnost komárů. Ti hajzlové totiž štípali i v dešti!

Jaké zvíře dělá takové bobky?

Pomalou už by stálo za to najít si nějaké místo na spaní. Naše dosavadní pokusy skončily neúspěchem, buď ležela místa blízko silnice, nebo se tam nedal postavit stan. Naštěstí po další hodině jízdy v nepřetržitém dešti jsem spatřila turistickou odbočku Mieraslompola. Hurá, kam můžou pěší, nedostanou se auta, ale kolo kousek potlačit půjde. A taky že ano, hned po pár desítkách metrů jsme za obzorem objevili jezírko, v jehož vodách si ihned Luboš začal chladit poštipané nohy. Putoval totiž v sandálkách, takže jeho nártý byly bohužel vydány napospas komárům.

Jak jsme tak tlačili kola k našemu vysněnému tábořišti, nedalo se nepovšimnout si zvláštních hovínek, všude kolem se nacházejících. Nejednalo se o sobí bobky, ale o větší seskupení kulatých exkrementů. Jelikož jejich povrch byl vlhký, původce tohoto musel tedy zde být přítomen poměrně nedávno. Ale o jaké zvíře se jedná? Medvěd přece vytváří jinak vypadající hovínka, pes to být nemohl a člověk taky ne. Jediné zvíře, které prošlo naším vylučovacím mechanismem, byl los.

Rozsypaná sůl přináší smůlu

Komáři zde otravovali o něco méně než na našem minulém nocležišti. Přesto bylo nutné se potřít repelentem a zahalit si co největší plochu kůže. To nebyl problém, protože se zase výrazně ochladilo, takže jsem si oblekla péřovku, kulicha a teplou bundu. Opět jsem večeri připravovala na plynu, zatímco Luboš chystal ohniště na ranní vaření. Opakovala se situace ze včerejška, byli jsme příliš unavení, promrzlí a hladoví na to, abychom mohli čekat, až se večere uvaří na ohni, potřebovali jsme co nejdříve něco chutného, teplého do žaludku a horký čaj s fernetem.

Hned v úvodu jsem nechtěně rozsypana sůl. Tahala jsem totiž z domova olej, sůl, pepř a další koření, a piksla se solí se mně zčásti rozsypana do vozíku, protože jsem naposled špatně uzavřela víčko.

Privolala jsem tím na sebe smůlu, napřed odešlo piezo na našem dosud spolehlivém vařiči, a následně jsem nechtěně vykopla již uvařenou expediční stravu, takže Luboš pak vybíral nudličky z mechu. Rozlila jsem totiž jeho, nikoliv svou porci. Naštěstí se později ukázalo, že piezo normálně funguje a to, že mě nechtělo najet, bylo způsobeno rukama, nikoliv vařičem či piezem samotným.

Před usnutím jsme zakutáni do péřových spacáků stále dumali, co za zvíře mohlo zanechat takové divné bobky.

Den 5., čtvrtek 19.6.

Něco šramotí vedle stanu aneb jak chutná salám s vůní jehličí

V noci nás probudilo nějaké zvíře vydávající hluk a šramotící vedle stanu. Jelikož prostor osvicovalo nezapadající půlnoční slunce, nebylo nutné zapínat čelovku. Zcela probuzení jsme leželi ve spacácích a řešili, jaké zvíře to může být. Hlavně jsme doufali, že je menší než my. Pokud je větší, tak jsme doufali, že cyklisté nejsou součástí jeho potravního řetězce.

Měli jsme štěstí a zvířátko nakonec klidně odešlo a my tak mohli znovu usnout.

Vstávali jsme v 8 ráno. Luboš hned zapálil oheň a začal připravovat jídlo. Díky poměrně suchému dřevu to zabralo mnohem méně času než včera. Na snídani jsme měli česnekové suchary a salám opečený na ohni. Jedinou výtkou bylo, že se mi jakési jehličí nalepilo na uzenu, což mi naprosto nevadilo. Podobné jehličí taky napadalo do hrnce s čajem. Řešila jsem to až tehdy, kdy se čaj přelíval do vaku, to jsem se totiž obávala ucpání cucátka.

Jak mi trollové kulicha schovali

Největší zima při našem cykloputování mi bývá ráno. Člověk si nemůže dát doping ve formě ferneta, protože s alkoholem nikdy nenesedáme na kolo, a v průběhu chystání vozíku je nutné si postupně vrstvy odložit, protože v péřovce a kulichovi se prostě jet nedá. Tohle jsou nejhorší chvíle

než si tělo zvykne na to, že musí existovat na dolní hranici tepelného komfortu. Mně to většinou zabere půl hodiny šlapání na kole než se tomu termoregulace přizpůsobí.

Byla jsem proto dost vykojejená, když jsem nikde nemohla nalézt svůj teplý kulich. Určitě mi ho někdo ukradl! Luboš si všiml mého rozpoložení a slíbil mi, že si v první osadě můžu pořídit nový, protože tohle je opodstatněná koupě. To mě uklidnilo, ale nezahřálo. Narazila jsme si tedy alespoň kapuci a cyklohelmu, abych si vytvořila nějaký tepelný komfort.

Po snídani jsme pokračovali v balení, nejprve bylo nutné ze dna mého cyklovozíku vysypat asi tak půl kila soli, která se tam včera dostala z netěsnící krabice. Poté jsem si sundala péřovku a teplou bundu a vyměnila ji za cyklobundu, ve které se již budu pohybovat po zbytek dne. Jaké bylo moje překvapení, když se z rukávu vynořila moje pohřešovaná čepička! Určitě mi ji trollové do toho rukávu strčili! Naštěstí Luboš neodvolal svůj souhlas s koupí nové pohlavní pokrývky.

Cvičně nám sněží

Při finišování balení nám cvičně sněžilo, což nás nemohlo nějak více rozhodit. Osedlali jsme naše železné oře a po vytlačení turistické stezky jsme po silnici pokračovali dále na sever. Od osady Utsjoki nás dělilo asi 40 km, bylo tedy zcela reálné tam dnes dorazit.

Počasí se tvářilo, že se neumí rozhodnout, zda bude svítit slunce, pršet nebo sněžit, případně chvílemi všechno dohromady. Šedé mraky byly všude nad námi a občas z nich probleskovaly paprsky ostrého polárního slunce. Luboš to okomentoval: „Normálně tady prší, jen sem tam

vykoukne to hnusné slunce, co Vás okamžitě spálí.“

Podobný ráz počasí nadále pokračoval, chvílemi intenzivně sněžilo, sněhopršelo, a zároveň do toho svítilo slunce. Opět jsme si ověřili, že základem je šušťákovka, co vydrží drobný déšť či sněžení a jízda na dolní hranici tepelného komfortu.

Při jedné ze zastávek věnované svačině jsem zálibně pohlédla na oblohu a prohlásila: „Asi vyjde duha.“ Vycházela jsem z toho, že jsem zároveň viděla slunce a déšť. Luboš naopak ustaraně odvětil: „Asi přijde bouřka.“ Podívala jsem se do směru jeho pohledu a strnula. Na obloze se skvěly bouřkové mraky.

Já jsem vlastně jíst nechtěl

Naštěstí pravda byla někde uprostřed, bouřka se nám vyhnula, zato nás chytl silný liják. Protože už jsme měli hlad a podle mapy by kousek od nás měla být první známka civilizace, chata Kenestupa, sloužící jako základna pro přísnou přírodní rezervaci Kevo, přidali jsme do pedálů, abychom si jídlo dali tam. Jaké bylo naše zklamání, když jsme celý areál našli zavřený, a to včetně toalet. Poslední jmenované drásalo zejména mě. To by se Finům něco stalo, kdyby nechali přístupné alespoň záchodky? Podle cedule ještě nenastala turistická sezóna.

Nezbylo nám tedy než pojíst vlastní svačinu smáčenou kapkami deště. Já jsem si vytáhla poslední

kusy sucharů a na ně nakladla plátkový sýr, Luboš baštil müsli a remcal, že on vlastně jíst nechtěl. Po doplnění kalorií jsme zvažovali, zda si zkusit alespoň v rámci jednodenního výletu projít kousek kaňonu Kevo. Ovšem pohled na mokré žebříky šplhající vzhůru do kaňonu a nemožnost nechat si zde kola nám změnily plány.

Jak si Luboš furt vymýšlel nějaký problém s kolem

To by nebyl ani Luboš, aby pořád neměl nějaký problém s kolem. V roce 2011 na Lofotech to byly brzdy, které nefungovaly /holt naletěl na kotoučovky/, v roce 2012 na Kystriksveien ho pro změnu zlobila středová hlava, která mu odešla po 300 km. No a letos neměl lepší nápad, než v největším lijáku začít cosi opravovat. Došlo to dokonce tak daleko, že telefonicky situaci konzultoval s cykloservisem v Brně, kde mu řekli, ať se na to vyprdne a nechá to až na návrat do ČR, že dle jejich slov s tím dojde. Tentokrát měl problém s přesmykačem.

Po nezdařené opravě jsme pokračovali dále, do Utsjoki nám zbývalo posledních asi 10 km, což by měla být brnkačka. Chyba lávky! Jednalo se o nejnáročnějších 10 km, foukal ostrý, silný protivětr, který nám ubíral mnoho sil a stál nás spoustu energie věnované jednak na šlapání, jednak na udržování energie teplotního jádra. Díky ochlazujícímu účinku větru nám totiž začala být výrazná zima. Jakékoliv otočení řídítek se mnou ihned smýklo na stranu a hrozilo, že sjeďu do příkopu vedle silnice. Naštěstí provoz zde byl minimální a nehrozilo sražení autem jedoucím za námi. Jízda v protivětru byla vysilující a vůbec mě nebavila, což mohlo být způsobeno i hlásícími se známkami civilizace.

Zákony cyklistiky

Nepříjemný, obtěžující vítr v kombinaci s vlnitým terénem si vybral svou daň. Klesli jsme až na úplné dno svých sil. Jediné, co jsme nyní chtěli, byla chatka, jídlo a čaj, vše v teplé formě. Byli jsme rozhodnutí do Utsjoki dojet, i kdybychom měli kola tlačit, k čemuž jsme neměli chvílemi daleko. Objevily se totiž úseky, kdy jsme museli šlapat i z kopce. Tahle situace nám byla dobře známá z loňského Norska. Luboš tak formuloval zákony cyklistiky:

1. cyklistovi stále fouká protivítr
2. kde není protivítr, tam je dokopec
3. kde není dokopec, tam je geomagnetická anomálie, která způsobuje, že se musí šlapat i po rovině či z kopce

Skansen

Asi 7 km před Utsjoki jsme projížděli kolem volně přístupného skanzenu a starého kostela. Zastavili jsme se na malém parkovišti a poté, co jsem zablokovala provoz na silnici v mém směru, protože jsme se s Lubošem nepochopili, zda zde zastavujeme, nebo ne. Naštěstí řidič jedoucí za mnou v poklidu pochopil, že ta cyklistka před ním netuší, zda bude pokračovat nebo zastaví, a uzpůsobil tomu rychlost jízdy i objíždění kolem mě.

Když už jsme tedy způsobili lokální zácpu, rozhodli jsme se skansen navštívit již nyní, nikoliv až zítra, jak jsem navrhovala já. Viděla jsem se totiž už v kempu. Nakonec jsem ale podlela návrhu Luboše, že nevíme, jak zítra bude, a je lepší prohlídku spáchat již nyní, kdy jedeme okolo.

Kostel byl bohužel zavřený, tak jsem si jej alespoň vyfotila zvenku, i s přiléhajícím hřbitovem obětí 2. světové války. Skansen otevřený byl a naše snaha zaplatit vstupné vyšla vniveč, jelikož před prázdnou recepcí jsme v dešti čekali 20 minut než nás to přestalo bavit. Skansen jsme si tedy prošli zdarma a téměř celý, pryč nás vyhnaly až intenzivní srážky. To už jsme mířili rovnou do Utsjoki, kde jsme se potřebovali ubytovat v kempu.

Nejhorší kemp mého života

Kemp v Utsjoki nás neupoutal už při prvním pohledu. Travnatá plocha, zde díky dešti proměněná v bahno, a nerudný mladík v recepci, který se s námi odmítal bavit. Nakonec jsme se domluvili alespoň o základních věcech. Cena 58€ za nezařízenou chatku nás zaskočila, ale neměli jsme příliš možností na výběr. Potřebovali jsme pračku na vyprání věcí, ovšem kemp tento výtvarný nevládní. Nedisponoval ani wifi, což nás mrzelo, nebyla tudíž možnost komunikace s domovem. Chlapík nám ani nechtěl sdělit, kde v osadě najdeme obchod. Díky jeho neochotě jsme si vytvořili negativní názor na celé Utsjoki, což nás posléze mrzelo, ale prostě se tak stalo. Radost nám nepřidala ani kuchyňka, sice vybavená základním nádobím, zato nevytopená, studená, nevládná. Nejvíce nás štvalo, že díky drobné zdravotní indispozici jednoho člena týmu zde budeme možná muset zůstat dvě noci.

Smskou jsme poprosili naši spojku s domovem, moji sestru, aby nám zjistila předpověď počasí. Prozatím to vypadalo bledě, hlášeny byly intenzivní srážky na nejbližších 48 hodin. Ano, nezbyvá nám nic jiného, než zde proti vlastní vůli zůstat. Zatím jsme ovšem tuhle otázku nechávali otevřenou, zaplatili jsme jednu noc s tím, že další den se rozhodneme definitivně.

Odpojili jsme vozíky a nalahko jsme uháněli do Utsjoki dokoupit si proviant, jehož základem byl losos.

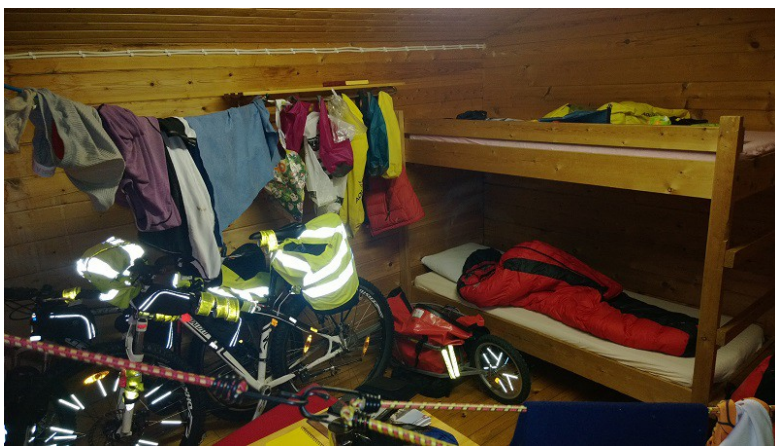

Normální je spát ve tmě

Odkráčeli jsme do kuchyně, kde jsme si ihned ohřáli zbytek čaje a dolili jej fernetem. Takto jsme byli schopni vytvořit si základní teplo pro pobyt v nevytopené kuchyňce. Na večeri jsem připravila lososa, tentokrát ve verzi s provensálskými bylinkami a v koprové krustě. Mňam. Protože jsme nevěděli, jak to bude vypadat další den a zda budeme pokračovat, nebo ne, rozhodli jsme se usnadnit si zítřejší eventuální balení a nachystat si jídlo na zítra už nyní. V obchodě jsem totiž sehnala vajíčka, tak nyní Luboš poctivě smažil chleby ve vajíčku.

Díky teplému obsahu žaludku jsme byli schopni generovat teplo, a dokázali jsme se tudíž odebrat do kempových sprch spáchat hygienu. Já si po pěti dnech dokonce umyla vlasy. Ve sprše mě šíleně svědila zadnice, není divu, měla jsem prdel dokousanou od komárů při konání hygieny.

Příjemně unavení a natěšení na zítřejší možná odpočinkový den jsme se začali chystat na spaní. Já jsem odmítla Lubošem zatažené žaluzie na okně chatky s podotknutím, že pak nastane tma a já ve tmě spát za polárním kruhem neumím. „Normální je spát ve tmě,“ zavrčel Luboš, ale vyhověl mé žádosti alespoň tím, že

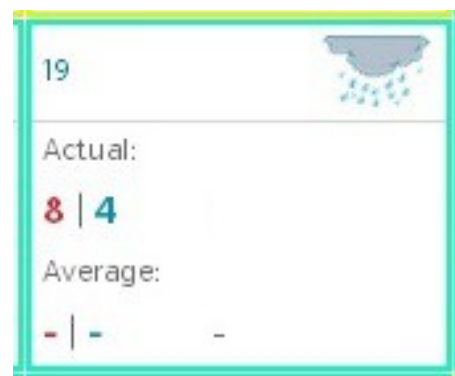
nechal rolety na oknech částečně odtažené. Měli jsme tedy soukromí a nikdo nám nemohl koukat dovnitř, a já si zároveň vymrčela dostatek slunečního světla, abych mohla klidně spát. V chatě byl radiátor, tak jsme jej spustili naplno, abychom do našich tepelných schránek nakumulovali co nejvíce tepla.

Územní správní celek /„okres“/ Utsjoki

Utsjoki /severosámsky Ohcejohka, inarijskou sámštinou Uccjuuhâ, skoltskou sámštinou Uccjokk/ je nejsevernější územní správní celek Finska. Jeho území leží na hranici s Norskem na severu provincie Lappi. Na jihu hraničí s územním celkem Inari. Okres Utsjoki byl založen roku 1876. Počet obyvatel celého okresu je 1 385. Rozloha činí 5 370,5 km², z čehož 202,93 km² připadá na vodní plochy. Hustota zalidnění je 0,25 obyvatel na km². Okres Utsjoki má dva úřední jazyky: severní sámštinu a finštinu. Je to jediná oblast ve Finsku, v níž většina populace je sámskojazyčná.

Hranice mezi Norskem a Finskem probíhá řekou Tenojoki, která teče do Severního ledového oceánu. Řeka je bohatá na lososy, pročež je oblíbeným místem pro sportovní rybaření. Nejsevernějším místem Finska je vesnice Nuorgam /severosámsky Njuorggán/, která je rovněž nejsevernějším hraničním přechodem na světě. Další vesnice jsou Utsjoki a Karigasniemi. Na okresu Utsjoki se nachází přírodní rezervace Kevo /712 km²; 63 km turistických tras/.

Den 6., pátek 20.6.

Jak vypadá předpověď počasí po laponsku

Ráno nás probudily kapky deště dopadající s velkou intenzitou na okenici chatky. Asi bude nucený den volna, jak jsme tušili již včera. Sestra nám poslala předpověď počasí jak pro Utsjoki, tak Nuorgam, což je osada vzdálená asi 45 km, kam jsme měli v plánu pokračovat. Prognóza slibovala četné srážky, nejvíce intenzivní odpoledne, a to pro obě vesnice.

Museli jsme se rychle rozhodnout – zůstáváme, či pokračujeme dále? Skočila jsem ještě do recepce zkusit se doptat na předpověď tam. Za pultem nyní seděla sympatická Laponka středního věku. Nad mojí otázkou se hluboce zamyslela, koukla ven a prohlásila: „Do 17 hodin bude silně pršet.“ S údivem jsem jí poděkovala a vrtalo mi hlavou, že plus minus stejnou předpověď mi napsala sestra, která ji vyčetla na internetu. Asi na tom něco bude, zůstáváme. Dopltila jsem tedy ještě jednu noc, vypadá to tedy na neplánovaný nucený den volna, který ale bodne, přišel totiž líp, než kdybychom to tak zamýšleli. Využijeme to na odpočinek a regeneraci sil, jen je škoda, že nemáme příležitost si vyprat v pračce. Nevadí, holt budu práť v umývadle ručně, není to na našich výpravách poprvé a asi ani naposledy.

	Weather	°C	Precip.	Wind
Friday 20.6. 12:00–18:00		7°	0.4 – 2.3 mm	8 m/s
Friday 20.6. 18:00–00:00		8°	0.3 – 1.9 mm	6 m/s
Saturday 21.6. 00:00–06:00		5°	1.2 – 4.3 mm	6 m/s
Saturday 21.6. 06:00–12:00		5°	0 – 0.8 mm	4 m/s
Saturday 21.6. 12:00–18:00		8°	0 – 1.8 mm	5 m/s
Saturday 21.6. 18:00–00:00		8°	0.3 – 1.1 mm	5 m/s
Sunday 22.6. 00:00–06:00		6°	2.8 – 3.4 mm	4 m/s
Sunday 22.6. 06:00–12:00		5°	2.3 – 3.7 mm	2 m/s
Sunday 22.6. 12:00–18:00		7°	0 – 0.4 mm	4 m/s
Sunday 22.6. 18:00–00:00		9°	0 – 0.4 mm	4 m/s

m.yr.no/place/Finland/Lapor

Jak nás téměř vykradli

Vrátila jsem se k Lubošovi do chatky, abych mu to sdělila, a zažila jsem šok, jelikož naše chatka byla komplet vybilená. Vykradli nás! Sebrali nám všechny naše věci, kola, vozíky a zmizel i Luboš! To už mi bylo divné, protože odnosit našich entropických 120 kg zavazadel není tak jednoduché a určitě by Luboš vydával hluk, kdyby ho někdo unášel. Tak jsem se třikrát nadechla a pořádně se rozhlídla po interiéru chatky. Zdálo se mi, že vypadá trochu jinak, než chatka, ve které jsme spali. Vylezla jsem ven a situace byla přehledně jasná. Vešla jsem do vedlejší, již prázdné chatky. Prostě jsem se spletla, jak se mi stává poměrně často a je to můj běžný projev.

V silném dešti, kdy jsme promokli do poslední nitky, jsme došli do asi 50 metrů vzdálené kempové kuchyňky. Spíše než kuchyňka to byla jedna velká lednice, brr, taková tam byla zima. Uvařili jsme si horký čaj bez příměsi fernetu a posnídali včera připravené topinky ve vajíčku, původně určené na dnešní cyklojízdu. Při jídle jsme koukali ven přes zamlžená okýnka a dumali, že pokud má odpoledne pršet ještě silněji, tak to bude tedy zážitek, protože nyní byla intenzita srážek natolik vysoká, že se viditelnost snížila řádově na metry a venku vznikla hustá clona z proudů vody padajících svrchu. Dobře, že jsme se rozhodli zůstat.

Klidně bych se i učesala, kdybych dokázala najít hřebínek

Po snídani jsem se vydala do sprch vyprat v umyvadle naše špinavé svršky. Přitom jsem koukla na sebe do zrcadla. Hm, chtělo by to, abych se po několika dnech taky učesala. Mělo to ovšem jednu vadu na kráse – nemohla jsem nikde najít hřebínek. Určitě jsem ho balila, tím jsem si jistá, ale prostě nyní nebyl k nalezení. Naštěstí můj expediční sestřih, kdysi kamarádem nazvaný „na mužstvo“, moc možností rozježení neumožňoval.

Pustili jsme v chatce radiátor naplno a z gumicuků vytvořili improvizované šňůry a na ně pověsili naše vyprané oblečení. Snad nám to do zítřka, kdy budeme pokračovat v našem cykloputování, vyschne.

Pěšky jsme se v lijáku vydali do centra Utsjoki. Hned naproti kempu jsme natrefili na útulnou kavárnu Kylätalo Giisá s velmi chutnou kávou za 1,5 € a wifi zdarma. Poseděli jsme tam asi hodinku, dali si nášup kávy, odlehčili naše střeva a hlavně rozeslali mailly domů. U vedlejšího stolu seděla zmoklá dvojice pěších turistů a evidentně čekali na bus domů, z hor je vyhnal příchod deštivé fronty. Dali jsme s nimi krátkou řeč, prý je na zdejší období nezvykle chladno, větrno a deštivo.

Proč všechno chutná po tic-tacu?

Po naplnění naší potřeby kofeinu jsme vyrazili v silném dešti na nákup proviantu. Včera jsme cíleně dokoupili zásoby rybiček na dalších několik dnů, nyní bylo tedy cílem jen sehnat něco na teplý oběd a večeři. Skočili jsme opět do jediného přístupného obchodu Pirkka, kde jsem vzala kuřecí prsa, která jsem plánovala udělat na vlastním oleji na přírodno s kořením, které mám k dispozici. Zajímavé bylo, že řízky byly 2x dražší než čerstvý losos. Teda až tak nás to nepřekvapovalo, nacházeli jsme se u řeky Tenojoki, která je považována za nejlepší lososový revír v Evropě. No a těžko by asi kuřata žila ve vodě, že. Proto ten rozdíl cen, pro našince nepochopitelný, zde snadno vysvětlitelný.

Strčili jsme ještě hlavu do zastrčeného infostánku, kde nám příjemný chlapík schválil naši zajížděku do Nuorgamu, návrat do Utsjoki a poté pokračování dále podél řeky Tenojoki do Karigasniemi. Prý tato silnice je považována za nejkrásnější ve Finsku a výhledy jsou nejhezčí právě u Karigasniemi, proto je optimální směr, který jsme si zvolili. Strávíme tak na březích řeky nějakých 200 km.

Mladík měl puštěné CD, které nás zaujalo natolik, že jsme si jej chtěli koupit. Bohužel, CD neprodával, jednalo se o jeho soukromé, ale napsal nám název alba i interpreta, abychom si ho v suvenýrech sehnali. Máme prý vkus, zalíbila se nám místní zpěvačka, joikařka Ulla Pirttijärvi, která se narodila ve více Angeli uprostřed ničeho.

Po návratu do kempu jsem ze sušeného kopru a papriky připravila výborný oběd z kuřecích řízků na přírodno a s tomatovými těstovinami coby s přílohou. Trochu nám vrtalo hlavou, proč všechno chutná po tic-tacu a pak mně to došlo. Veškeré koření z domova mám přesypáno do prázdných krabiček od těchto bonbonů a holt natáhlo aroma. U lososa posypaného kořením to tak patrně nebylo pro jeho vlastní specifickou chuť, u kuřete to již poznat bylo.

Řeka Tenojoki

Tana /finsky Tenojoki, sámsky Deatnu, norský Tanaelva/ je řeka na severu Skandinávského poloostrova. Sámské jméno v překladu znamená „Velká řeka“. Převážnou část toku /285 km/ tvoří státní hranici mezi Finskem /Laponsko/ a Norskem /kraj Finnmark/, jen dolní část toku se nachází v Norsku. Je 360 km dlouhá /včetně pramenného toku Karasjoki/. Rozloha povodí činí 16 000 km². Ústí do fjordu Tana Barentsova moře.

K nejvyšším průtokům dochází na přelomu jara a léta. Průměrný roční průtok vody na dolním toku činí 149 m³/s. Zamrzá v říjnu a rozmrzá na konci května.

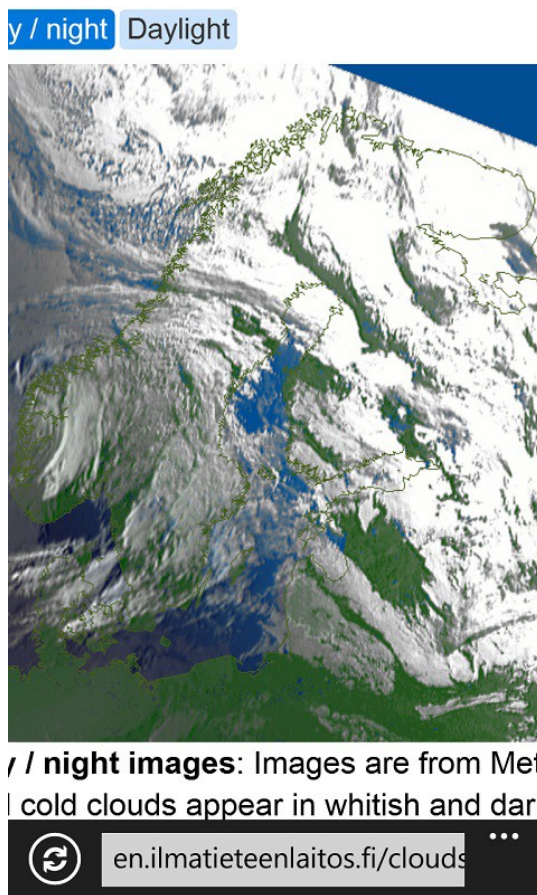
Hlavními přítoky jsou řeky Anarjohka a Karasjohka. Anarjohka /severskou sámštinou Anárjohka, norský Anarjokka nebo Anarjohka, finsky Inarijoki, švédsky Enare älv/ je přítok řeky Tenojoki. Je 152,9 km dlouhá. Karasjohka /norský Karasjohka, Kárášjohka severskou sámštinou/ je řeka ve Finnmarku v Norsku. Je 161 km dlouhá. Řeka je jedna z nejdůležitějších řek, která odvádí vodu z náhorní plošiny Finnmarksvidda. Pramení u malého jezera Nuorttit Rávdojávri uvnitř národního parku Øvre Anárjohka, vysoko na náhorní plošině Finnmarksvidda, jen kousek přes hranici s Finskem. Poté teče na sever přes norské vesnice Kautokeino a Karasjok, následně se stočí a zamíří k východu. U soutoku s řekou Anarjohka tyto dvě řeky vytvoří řeku Tenojoki.

Řeka je dobře známá pro vynikající podmínky pro rybolov lososa a patří k nejproduktivnějším lososovým revírům ve Finsku a Norsku. Světový rekord pro zdejšího lososa drží losos ulovený v roce 1929, jeho váha činila plných 36 kg.

Jak si Luboš kolo opravoval

Po dobrém jídle se co? No přece spí. Vytuhli jsme oba kolem 14. hodiny a mně v 17 hodin probudily divné rány. Nasadila jsem si optiku na oči, abych zjistila, zda se mi na hlavu nebortí chata. Kdepak, to jen Luboš sekyrkou mlátil do kola. Prý ho opravuje a kombinačkami se mu to nedařilo. Koukám, že moji sekyrku coby multifunkční nástroj na opravu kola si velmi oblíbil, jelikož stejně to probíhalo i loni.

Protože vydatným spánkem nám vyhládlo, posvačili jsme výborný mléčný nápoj Valiojogurtti. Na rozdíl od českého je opravdu z mléka a ovoce a je velmi sytý. Pohled ven nám ozřejmil, že neprší. Možná by stálo za zvážení přeci jenom vyrazit, ale neměli jsme důvod naši cestu nějak hrotit. Podle předpovědi by sice zítra mělo zase pršet, ale už ne tak silně jako dnes. Vydáme se tedy na cestu až zítra s tím, že si ráno zavoláme a domluvíme chatku v kempu v Nuorgamu. Přece jenom po předpokládané celodenní jízdě v dešti budeme potřebovat nějaké to zázemí. Horší bylo, že jsme zjistili, že na předpověď se nemůžeme spolehnout. Pršet totiž dnes přestalo již kolem 11. hodiny a po obědě, kdy měly přijít nejsilnější srážky, nepršelo vůbec.

Co s načatým večerem aneb všichni tančili valčík

Podle toho, co nám sdělil chlapík z informací, by dnes měla v hotelu na recepci probíhat oslava svátku Johannus neboli oslava slunovratu. Jedná se o finský druhý nejdůležitější svátek po Vánocích a poprvé máme šanci se jej zúčastnit. Když jsme se pídili po názvu hotelu, kde se akce koná, všem dotázaným zacukaly koutky rtů. Maličká osada Utsjoki má totiž hotel jediný a vede k němu slepá příjezdová cesta, nemáme kde zabloudit. Když jsme se tam v bundách vydali, začalo opět vytrvale pršet. Usadili jsme se u krbu před recepcí a sledovali zajímavou sešlost. Vyskytovali se zde jak dámy ve večerních róbách a pánové ve fracích, tak místní opilci v odrbaných, ale čistých šatech. My v našem cyklooblečení jsme zapadali do zdejšího průměru. Jelikož měl hotel licenci na servírování alkoholu, využili jsme toho a objednali si místní likér pálený z morušek. Mňam, i když trochu sladký.

Konečně muzikanti začali hrát a k našemu zklamání se nejednalo o finskou či laponskou hudbu, většina skladeb byla světových. Zajímavější ovšem bylo pozorování, jak všichni urputně tančí valčík bez ohledu na to, že se zrovna hraje foxtrot či swing. Asi v tom rozdíl neviděli a to byli /zatím/ zcela střízliví.

Půlnoční obžerství

Protože Luboš venku zahlédl hořící ohně, které dle našich informací patří právě k oslavě slunovratu, dotázali jsme se u recepčního, jak se tam dostaneme. Odkázal nás na cestičku za hotelem, která nás dovedla k jezeru. Ohně hořely asi sto metrů od nás na malém ostrůvku uprostřed vodní plochy. Pokud bychom chtěli za ohněm, museli bychom kráčet po hladině nebo mít loď. Jedna taková dřevěná bárka s motorem kolem nás plula a klidně by nás i naložila, ovšem my se nalodit nechtěli, posádka si totiž mocně přihnula z jakési flašky a my nechtěli uvíznout na ostrůvku bez možnosti návratu.

Zklamání jsme se vrátili do recepce, zda neexistuje k ohňům jiná cesta. Prý ne. Škoda, nejvíce na co jsme se těšili, byla možnost prozkoumat, jak je možné, že jim ty vatry hoří i v silném dešti. Tenhle poznatek by se nám při našem táboření velmi hodil.

Dali jsme si každý po druhém panáku moruškového likéru a vydali se zpátky do kempu. Večírek v recepci nikam nepokročil, stále se tančil valčík na charleston a změnila se pouze narůstající hladina krve v alkoholu místních.

K naší chatce jsme došli v 23:30 a ani jeden z nás neměl morálku na sprchu. Nějak se nám nechtělo konat tuto činnost v nevytopené ledové místnosti a poté v dešti přebíhat přes otevřené prostranství kempu do chatky. Však jsme se sprchovali včera, to stačí.

Přepadl nás ovšem hlad, tak jsme o půlnoci ještě vařili čaj a těstoviny a večeřeli.

Sen noci svatojánské

Letní slunovrat, známý též jako Den Svatého Jana, je doba oslav letního slunovratu v severní Evropě, které doprovází skutečný slunovrat, neboť se uskuteční v době mezi 21.6. až 25.6., včetně předchozího večera. Přesná data se liší mezi jednotlivými kulturami. Křesťanská církev určila 24.6. jako svátek raně křesťanského mučedníka Jana Křtitele, a oslava Dne Svatého Jana začíná večer předtím, známým jako Svatojánská noc. Tyto dny jsou připomínány v mnoha křesťanských církvích. Ve Švédsku je letní slunovrat tak důležitý, že došlo k vážně míněné diskuzi, aby se letní slunovrat stal národním dnem Švédska, místo dosavadního 6.června. Zde je letní slunovrat znám jako Den Svatého Hanse.

Evropské svátky slunovratu a podobné související svátky, tradice a oslavy, jsou předkřesťanského původu. Obzvláště důležité jsou v severní Evropě – Švédsku, Dánsku, Norsku, Finsku, Estonsku a Litvě. Termín oslav slunovratu se stále točí kolem dne astronomického letního slunovratu. Někteří rozhodnou uspořádat obřad 21. června, i když to není nejdelší den v roce, a někteří slaví 24. června, v den slunovratu v římských dobách. Ačkoliv je slunovrat původně pohanský svátek, v křesťanství je spojen s narozením Jana Křtitele, a je dodržován ve stejný den, 24. června, a to jak v katolické, tak pravoslavné a v některých protestantských církvích. Je to datum šest měsíců před Vánocemi, protože Bible říká, že se Jan Křtitel narodil o šest měsíců dříve než Ježíš. V Estonsku, Lotyšsku, Litvě a Quebecu /Kanada/ je v tradiční Svatojánský den 24. června státní svátek. Tak tomu bylo dříve i ve Švédsku a Finsku, ale v těchto zemích to bylo v roce 1950 přestěhováno na pátek a sobotu mezi 19. až 26. červnem.

Oslava letního slunovratu /svatojánská noc mezi křesťany/, byl od pradávna festival letního slunovratu. Ohně byly zapalovány jako ochrana před zlými duchy, u kterých se předpokládalo, že se toulají volně, když se slunce opět stáčí na jih.

Johannus

Před rokem 1316 byl letní slunovrat zván Ukon juhla, v překladu „Ukoská oslava“ podle finského boha Ukko. Podle karelské tradice byly vedle sebe zapalovány ohně, z nichž největší se jmenoval Ukko-kokko /“oheň Ukko“/. Když oslavy prošly christianizací /pokřesťanstvením/, stal se svátek známý jako Johannus, podle Jana Křtitele /finsky Johannes Kastaja/.

Od roku 1955 připadá oslava svátku na sobotu mezi 20. červnem až 26. červnem, dříve to bylo vždy 24. června. Mnoho oslav letního slunovratu probíhá již v předvečer letního slunovratu, kdy většina pracovišť má volno a zavřeny jsou i obchody, ty zavírají nejpozději v poledne den před letním slunovratem.

Ve Finsku jsou oslavy letního slunovratu velmi časté a běžně jsou zapalovány ohně na jezerech a na moři. Často jsou větve břízy /koivu/ umístovány na obě strany předních dveří, aby vítaly návštěvníky. Švédsky mluvící Finové často slaví tak, že postaví májky /švédsky midsommarstång, majstång/. Někteří finští Švédové nazývají tento svátek Johannes podle finského výrazu Johannus, nebo přesněji po biblickém Janu Křtiteli /Johannes Döparen ve švédštině/.

V lidové magii měl letní slunovrat velkou moc v noci a tehdy nastával čas pro mnoho malých rituálů, většinou pro mladé dívky hledající nápadníky či toužící po plodnosti. Věřilo se, že bludičky zasvítí pouze o svatojánské noci, aby označily mýtický kapradinový květ, bájnou rostlinu kvetoucí pouze jednou ročně a označující poklad. Za starých časů dívky používaly speciální kouzla a nahé se

nahýbaly nad studnu, aby v odrazu hladiny spatřily podobu svého budoucího manžela. V další tradici, která pokračuje dodnes, si svobodná žena shromažďuje sedm různých květin a umístí je pod polštář, aby snila o svém budoucím manželovi.

Důležitým rysem léta ve Finsku jsou bílé noci a půlnoční slunce. Vzhledem k umístění Finska kolem polárního kruhu jsou noci během slunovratu krátké nebo neexistující. To způsobuje velký kontrast k temnotě zimního období.

Během letního slunovratu je zvykem vyvěsit finskou vlajku v 18 hodin v předvečer noci svatojánské, aby vlála celou noc až do 21 hodin následujícího večera.

Den 7., sobota 21.6.

Hlavně aby nepřišel zastánce zdravé výživy

Už naše pozdně noční hodování by dokázalo nadzvednout každého zastánce zdravé výživy a při spatření naší snídaně by ho patrně trefil šlak. Potřebovali jsme totiž jednak dojíst zbytky, které jsme nechtěli převážet, jednak si pořádně doplnit energii před dnešním poměrně náročným dnem. Baštili jsme tedy kuřecí řízky, co zbyly ze včerejška, k tomu zakusovali topinky ve vajíčku z předvčerejška a hojně to prokládali omáčkou zakoupenou v supermarketu. No posuďte sami, copak by nás v nadcházejících 44 km v dešti a zimě mohly zasytit nějaké blbé müsli?

Snídali jsme v kuchyňce a od huby nám stoupala pára. Radiátor zde byl nefunkční, asi nikdo z majitelů kempu neočekával, že by si někdo z osazenstva potřeboval zatopit. Snažili jsme se tedy vzduch v místnosti ohřát naprázdno puštěnou plotýnkou vařiče.

Při jídle jsem pohlídla ven a zdálo se mi, že se počasí zlepšilo. „Sluníčko, vidím sluníčko!“, nadšeně jsem zařvala. Luboš kouknul z okna a lakonicky prohlásil: „To asi těžko, venku totiž vytrvale prší.“ Ach jo, opravdu budeme šlapat v dešti. Zřejmě moje spatření slunce byly jen halucinace.

Jak mě Němka z karavanu zachránila

Po snídani jsme začali balit, abychom chatku mohli opustit do požadovaných 12 hodin. Vydala jsem se spáchat hygienu a jinou potřebu do kempových záchodků, když mě před nimi zastavila Němka mířící k jednomu z karavanů. V ruce držela ruličku WC papíru a cosi mi povídala německy.

Nerozuměla jsem jí ani slovo, tak mi odmotala asi dva metry toaletního papíru a víceméně mi je vnutila. Nechápatvě jsem pokračovala do budovy se sociálním zařízením, dosedla na mísu a začala konat. V ten moment jsem pochopila, co mi chtěla sdělit. Na záchodcích došel WC papír, obsluha ho ještě nedoplnila a ona mi ze svého poskytla dostatek. Když mi to docvaklo, opotilo se mi čelo při představě, jak to mohlo dopadnout, kdybych ji nepotkala.

Po kompletizaci našich zavazadel jsme ve vytrvalém, poměrně silném dešti vyrazili dále.

Před mostem byl ukazatel s třemi hlavními možnostmi, jak Utsjoki opustit: doleva na Karigasniemi, což byl náš hlavní směr, rovně do

Norska, a doprava na Nuorgam, což by pro nás byla zajížďka. Jednomyslně jsme schválili tu poslední variantu, i s nucenou přestávkou v Utsjoki jsme proti původnímu plánu o dva dny v předstihu, zajížďku, a tudíž návštěvu Nuorgamu si můžeme dovolit.

Nevyplašte mi sobíky!

Už poučení z našich cest na Sever jsme věděli, že pokud auta na sebe v protisměru troubí klaksonem či blikají světly, znamená to přítomnost sobů. Jupí, uvidíme další sobíky! Jen ať mi je ta auta nevyplaší, modlila jsem se v duchu a šlápla do pedálů, abych na místě, kde se nacházejí, byla co nejdříve. Za mnou uháněl i Luboš, též se nechtěl o setkání připravit. Vyjela jsem na menší kopeček a začala sjíždět dolů, kde jsem v údolíčku spatřila dvojici těchto králů severu. Ti jsou ale velicí, blesklo mi hlavou. A jaké mají divné parohy... Ještě více jsem přidala na rychlosti a očima je fixovala, aby je nenapadlo utéct dříve, než si je vyfotím. Čím blíže jsem jim byla, tím více zvláštní mi připadali. Najednou jsem uslyšela Lubošovo zařvání: „Šmarjá, to jsou losi! Nezastavuj!“ Ano, bingo! Ti divní sobi nebyli sobi, byla to losice s mládětem. Teď jsem to spatřila jasně, zejména jejich rozvětvené lopaty na hlavě jako poznávací znamení. V údivu nad tímto zjištěním jsem zapoměla brzdit a téměř jsem se s větším z nich srazila. Oba jedinci na mě konsternovaně zírali, hlavně na moje kolo, a následně zafrkali a důstojně odkráčeli do tundry. Tím to skončilo a já blbec ani nestihla vytáhnout zrcadlovku.

„Zbláznila ses? Víš, jak jsou nebezpeční?“, hudoval Luboš. Ano, uznávala jsem, měl pravdu, ale já přece nemůžu za to, že jsem prostě pozapoměla, že na kole mám vlastně i brzdy a k čemu slouží.

Chčačky a kopce

Po tomto téměř blízkém setkání jsme začali být opatrnější, co se týče možnosti výskytu jelenovitých zvířat na silnici. Doufali jsme, že vytváříme dostatečný hluk na to, abychom losa nepřekvapili a on se nesnažil zaútočit bezhlavě, bohužel vytrvalý a silný liják překrýval veškeré zvukové efekty. Snad je los ale natolik plaché zvíře, že se nebude jen tak produčirovat po silnici.

Putovali jsme několik dalších kilometrů jako na houpačce. Kopce to nebyly vysoké, ani táhlé, vždy se jednalo jen o pár desítek metrů převýšení, ale spíše to bylo úmorné. Neustále nahoru-dolů-nahoru-dolů, všechno v dešti. Psychicky jsme se nemohli upnout ani na výhledy, protože přes dešťovou clonu nešla řeka Tenojoki většinou spatřit.

Občas byl nějaký kopec vyšší než ostatní, a stál nás tedy více sil. Na jednom z nich jsme vyhlásili přestávku a pojedli müsli, na které nám přišlo, naštěstí jsou tyto výrobky poměrně nenasákavé. Čaj jsme měli teplý ve vaku a hřála nás představa, že na dnešní noc máme objednanou chatku. Bylo totiž více než zřejmé, že tam dorazíme durch mokří – jednak zmáčení zvenku od srážek, jednak propocení zevnitř od námahy při šlapání do kopců. Museli jsme totiž s ohledem na intenzitu deště mít na sobě teplé, nepromokavé bundy.

Vezměte si koláček!

Kolem 14:30 jsme míjeli ceduli s kouřícím hrnečkem. Jupííí! Kavárna na dojezd! Hned jsme tam zabočili a přivítaly nás zavřené dveře s papírem na dveřích a finským textem, z nějž jsme pochopili pouze Johannus a datum tohoto víkendu. Rázem to bylo jasné, je zavřeno a majitelé slaví svátek slunovratu. Začali jsme se složitě s koly otáčet, když z chatky naproti recepci vyšla postarší Laponka. Luboš na ni začal anglicky, ale jen zakroutila hlavou. Tak jsem použila naučený termín kahvi pro kávu, ona přikývla a odemkla recepci. Takže to byla majitelka. Usadili jsme se vevnitř, rozvěšeli mokré svršky a zapnuli radiátory. Ona nám pustila televizi a začala vařit kávu. V ten moment se venku spustila průtrž. Hm, to nám vyšlo tak tak, být venku, zmokli bychom do poslední nitky. Ne tedy že bychom mokří nebyli, ale je rozdíl být mokrý a mokrý do poslední nitky.

Když byla káva hotová, šla jsem k pultu ji zaplatit. Sympatická majitelka furt něco mlela finsky a ukazovala do vitríny, kde měla koláčky. Nebyla ochotná mi namarkovat sumu k placení, pořád jen cosi opakovala, z čehož jsem zachytila jediné slovo, a to znělo „pulla“. Rázem mi byla situace jasná, ke kávě prostě patří koláček. Tak jsem milostivě kývla, ona nám dva koláčky podala na talířek, na stůl nám donesla kávu a já konečně mohla zaplatit. Prostě jí rvalo žíly, že bychom si kafe pili jen tak. Rukama nohama jsme se posléze domluvili, že uvařila celou velkou termosku, takže až

si svůj hrníček dopijeme, ať si jednoduše k pultu přijdeme nalít další, a s tím nás tam nechala samotné a odkračela k sobě do chatky. Vůbec ji netrápilo, že kavárna je zároveň i prodejnou suvenýrů a ona nás tam ponechává se všemi svými výrobky na prodej zcela bez obav, že něco čórneme.

Pulla

Pulla je mírně sladký finský koláč nebo zákusek s příchutí kardamonových semen a někdy i s drcenými rozinkami nebo krájenými mandlemi. Jednotlivé bochánky ve tvaru copů jsou tvořeny ze tří nebo více spletaných pramenů těsta. Provazce mohou být též spleteny do kruhu. Tato pletená vlákna nebo kroužky jsou obvykle polity rozpuštěným máslem a poté posypané bílým cukrem nebo mandlemi. Jiné druhy pullů zahrnují malé kulaté koláčky podobné anglickému čajovému pečivu, ale mají polevu z cukru a másla, nebo větší skořicové rohlíčky zvané korvapuusti. Vnější povrch má typicky lesklou hnědou glazuru, tvořenou vrstvou vaječného bílku, mléka nebo směsí cukru a vařené kávy. Na chlebové těsto se nepoužívají žádná vejce, takže pečené buchty neobsahují vejce a jsou tedy vhodná i po alergiky.

Pulla servírovaná s kávou je běžnou praxí ve Finsku. Pulla je také velmi častá v oblastech USA a Kanady, kde žijí velké finské populace.

Jízda v dešti neprospívá pleti

V kavárně Lohiranta jsme seděli asi hodinu a čekali, než se přežene nejhorší slota, která venku řádila. Finové pro to mají termín „vihma“ a něco takového právě běsnilo venku. Zuřil tam pronikavý, ledový a lezavý déšť spojený s ostrým severním větrem, kdy závoje padajících mikroskopických kapiček vytvářely vrcholně nepříjemnou mlhu. Nechtělo se nám do té hrůzy vyrážet, ačkoliv jsme už měli vše dopito a sněženo. Luboš se tedy snažil anglicky domluvit s majitelkou, která se zatím vrátila a sledovala televizi, aby nás tady nechala, dokud nepoleví nejhorší srážky. Nepochodil díky její absenci znalosti angličtiny. Ovšem kde nepomůže jazyk, je načase využít jiný způsob komunikace. Luboš tedy vzal ubrousek, který ležel na pultu, ode mě si půjčil pero a začal kreslit obrázky. Cyklista, mrak, déšť, hodiny, sluníčko. I Arab by pochopil, že chceme zůstat uvnitř tak dlouho, než přestane pršet. Naštěstí i majitelce došlo, co požadujeme, a bez problémů nás tam nechala, až sami usoudíme, že chceme pokračovat.

Vyráželi jsme dál za drobného mrholení, které nás už nemohlo nijak rozházet kromě toho, že nám rozmáčelo pokožku. To, že nám prší na ksicht už nebereme nijak tragicky a je to běžná věc, když nám ale prší do bot, je to nepříjemné a hlavně zdravotně nebezpečné. Copak Luboš, tomu bylo

relativně hej, měl sandálky, takže co mu do nich nateklo, to mu i vyteklo. Já ovšem měla nízké trekovky, takže co vrchem nateklo, to krásně čvachtalo uvnitř. Naštěstí už jejich nepromokavost není, co kdysi bývala, takže i voda mohla částečně vytéct už nefunkční membránou pryč.

To jsem zvědav, zda nazpátek nám bude foukat do zad

Z kavárny jsme pokračovali do kopců, jak jinak. Foukal nám u toho dost silný protivítr, což rozčilovalo zejména Luboše. Věděl totiž, že zítra se budeme vracet stejnou cestou, takže zavrčel: „To jsem zvědav, zda nám nazpátek bude foukat do zad!“ /Již nyní mohu prozradit, že do zad nám nefoukalo.../

Ochladilo se a teplota klesla kousek nad nulu, od úst nám stoupala pára. Zababušení jsme byli tak, že nám čouhal jen nos, oči a část tváří, jinak jsme neměli neodhalený ani centimetr čtvereční kůže navíc. Pozitivní na tom ale bylo, že neotravovali komáři, asi někde usnuli zimním spánkem, či co. Jako zázrakem posledních sedm kilometrů před Nuorgamem přestalo pršet a my tak mohli poprvé spatřit řeku Tenojoki, podél které už putujeme nějakých 38 km. Byla nádherná, malebná – široký proud zdolával terén se zvlněnými dunami a překonával písčité kosy a kamenité hradby. Luboš krásná scenérie uchvátila natolik, že jásal z krajiny a řeky a vymrčoval si v Nuorgamu den volna. Prý konečně už nějakou tu rybu chytí, jak vyhrožuje již druhým rokem. V rychlosti jsem mrkla do

mapy a udělala propočet. Nuorgam je tak plus minus polovina naší trasy, takže není problém si zde udělat volný den, beztak konečně potřebujeme vyprat. Odkývla jsem tedy přešťastnému Lubošovi, že zde zůstaneme o den déle a on může jít chytat rybky.

Jak jsme neuspěli s nákupem alkoholu, část druhá

Těsně před osadou Nuorgam nám zbývalo vyšlapat jeden dlouhý, táhlý kopec a ten následně sjet dolů. Už nyní jsem se osypávala kopřivkou při představě, jak budeme pozítří tohle zvládat nahoru. Těsně před největším stoupáním jsme natrefili na dvojici sobů, kteří tentokrát opravdu byli sobi a nikoliv losi tvářící se jako sobi. Povedlo se mi je vyfotit dříve, než je protijedoucí auto vyplašilo.

Jupíí!

Tak jako průsery chodí v řadě za sebou, i pozitivní věci mají svou sekvenci. Zde to byl konec deště, sobíci a oteplení. Najednou se udělalo teplo 6,2°C. Hned jsme pocítili ten rozdíl.

Při sjíždění z kopce jsme na začátku osady minuli něco, co vypadalo jako alkoobchod, respektive se tak tvářilo. Nelenili jsme a těch pár desítek výškových metrů jsme se plni očekávání vrátili.

Opravdu se jednalo o alkoobchod, bohužel byl již zavřený. Nevadí, o důvod víc tady zůstat o den déle. Hned vedle stál supermarket, tentokrát o mnoho menší než jeho kolega v Utsjoki a též zavřený. Alespoň zítra spácháme obojí a spojíme příjemné s užitečným – dokoupíme jídlo i alkohol.

Protože se znovu rozpršelo, neměli jsme důvod více otálet a sřčeli jsme dolů rovnou do kempu, kde jsme se potkali s majitelem zrovna ubytovávajícím manželský pár. Jelikož jsme byli telefonicky objednáni a domluveni, nebyl žádný problém s chatkou pro nás, i když trochu remcal, že jsme si to rozmysleli ve smyslu délky a zůstáváme o noc navíc. Vysvětlil nám, že je Johannus, největší svátek po Vánocích, a on chatky poskytuje jen telefonicky objednaným. Tečka. Něco na tom bude, protože odmítl pár, který přijel autem a chtěl se ubytovat bez předchozí rezervace. Neuspěli.

Jak jsem do sprchy lezla v kompletním oblečení

Jednu vadu na kráse ale naše jinak výtečné ubytování mělo. Absence pračky, a tu jsme potřebovali jako prase drbání. Nebylo tedy zbylí a do sprchy jsem lezla v kompletním oblečení, sundala jsem si jen helmu, boty, rukavice a bundu, jinak jsem všechno ponechala na sobě, důkladně namydčila a teprve poté jsem se vysvlekla a umyla sama sebe.

Zaskočilo nás, že v chatce byla stejná zima jako venku, tj. 6-7°C. Otevřeli jsme všechny dostupné radiátory, abychom dosáhli co nejdříve tepla. Ovšem jinak jsme dostali obrovskou chatku se čtyřmi palandami a s kompletním vybavením včetně kuchyňky, wifi přímo v chatce, bohužel ale bez tekoucí vody. Kemp samotný byl velmi pěkný a útulný, až na tu absenci pračky. /Jak jsem později pochopila, pračky se zde nacházely, ale bylo nutné si jejich pronájem domluvit přímo na recepci, která je otevřená celoročně kromě Johannusu a Vánoc./

Povečeřeli jsme konzervu rybiček s posledním balíčkem sucharů. Tohle jsme tedy nevychytali, domnívali jsme se, že když dorazíme do Nuorgamu, najdeme otevřený obchod s potravinami. Nevadí, do zítřka vydržíme a pak si proviant dokoupíme dle libosti.

Vesnice Nuorgam

Nuorgam /severosámsky Njuorggán/ je vesnice v územním správním celku Utsjoki na severu Finska v kraji Lappi. Má přibližně 200 obyvatel. Nachází se nedaleko nejsevernějšího bodu Finska, a tím zároveň nejsevernějšího bodu Evropské unie. Nachází se zde také nejseverněji položený obchod s alkoholickými nápoji v EU.

Den 8., neděle 22.6.

Tento déšť bych deštěm už ani nenazvala

Jelikož jsme se v chatce snažili topit naplno, vzduch se ohřál natolik, že jsem se v noci střídavě budila pocitem přehřívání a klepáním se zimou. Mezi oběma fázemi jsem se zakutala do spacáku, následovalo horko, zpotení se, urychlené rozepnutí spacáku, nové usnutí a probuzení chladem. Tohle se několikrát opakovalo.

Ráno nás za oknem vítal drobný deštiček, který bych po tom všem, co už máme za sebou, ani deštěm nenazývala. Po snídani jsme si tedy oblekli jen šušťákovky, nepromokavé bundy nám přišly zbytečné a vyrazili jsme na velký nákup. Cílem byl jednak alkoobchod, jednak supermarket. V prvním jmenovaném jsme potřebovali koupit ohřívadlo, v druhém pečivo a těstoviny.

Zrada! Svatý Johannus znamená, že je vše zavřeno. Všechno všecičko, nejpozději byly obchody otevřeny ve čtvrtek. Kdybychom si toho všimli pořádně včera, nemuseli jsme se sem nyní zbytečně trmácet. Nevadí, dobře nám tak, my si totiž včera mysleli, že jsme dorazili až po zavíračce, a ono nebylo otevřeno vůbec. Naše blbost, měli jsme to očekávat, natolik nám byl znám význam slunovratu pro Finy. Každopádně zítra dopoledne už obchody budou provozuschopné, tak si sem zajedeme před definitivním balením v kempu. To proto, abychom si při pakování věcí těžký nákup uložili spíše dospodu vozíku, je to i přes časové zdržení ta lepší varianta, než se tam stavit při cestě zpátky do Utsjoki.

Jak jsme nenašli nejsevernější bod Evropské unie

Zkusmo jsme to vzali ještě přes odbočku k sobí farmě, kde se dle prospektů z kempu dá koupit čerstvé maso. Zavřená brána s nápisem Johannus a větami ve finštině nás nenechala na pochybách. Je zavřeno. Všude je zavřeno. Musíme tedy vystačit s tím málem, co máme, což problém nebude, protože rybiček máme jak pro regiment.

Vrátili jsme se tedy do chatky, sbalili stativ a zrcadlovku a vydali se na kolech hledat nejsevernější bod Finska a EU zároveň. Na recepci v kempu jsme si včera vzali mapku, podle níž bychom toto místo měli dokázat bez problémů najít, mělo by stačit zamířit opačným směrem, než odkud jsme včera dorazili. Tento nejsevernější bod by měl být od kempu vzdálen necelé tři kilometry, tedy brnkačka. I jeli jsme. To si tak šlapeme, šlapeme, šlapeme a hledáme to nejsevernější místo EU, když najednou podle cedulí zjišťujeme, že jsme v Norsku a to už pěkných pár kilometrů. Prostě všechno ve Finsku je na svátek slunovratu zavřené, jediné, co je otevřené, je celnice, a to jen proto,

že tu jednoduše žádná celnice není.

Rozhodla jsem se zlomyslně, že když už jsme překročili hranice a nacházíme se v Norsku, tak se jim tu taky vyčurám. Přece to nepovezu zpátky do Finska. Zalezla jsme tedy za keříky na jakousi louku, když tu najednou kde se vzali, tu se vzali, doběhli sobové. Lадně si přeběhli k lesíku a jen se jim za kopýtkama prášilo, nebo spíše bláto odlítávalo.

Nejsevernější bod Finska a tím pádem EU jsme holt nenašli, museli jsme se vrátit do kempu s nepořízenou. Po několika kilometrech mě Luboš upozornil na žlutý plastový kámen velikost asi půl metru, ale než jsem zareagovala, ocitli jsme se před kempem. Tam jsme se alespoň jako satisfakci vyfotili s billboardem a nápisy označujícími, že jsme poblíž nejsevernějšího bodu Finska i EU. No a taky jsme zjistili, že ten námi hledaný bod byl ten žlutý šutr, kterého si všiml Luboš. Usoudili jsme ale, že se nám kvůli takové prkotině vracet nechce.

Jak jsme jedli rybičky s rybičkami

Oběd probíhal očekávaným způsobem, nemajíce pečivo či těstoviny, museli jsme jíst rybičky s rybičkami. Abychom si jídlo zpestřili, otevřel si každý z nás jednu konzervu coby hlavní jídlo a k ní druhou konzervu coby přílohu. Chuť nám nezkazil ani fakt, že stejné menu si budeme servírovat dnes na večeři i zítra k snídani.

Po dobrém jídle se nám nahrnula veškerá krev do trávicího traktu a naše mozky začaly být utlumené. Odhlasovali jsme si tudíž siestu a zalehli. Spali jsme od 13 hodin do 15 hodin za šíleného vedra, horkem jsem skoro zkolabovala. Venku zuřivě svítilo polární slunce, samozřejmě jen po tu dobu, co jsme spali. Po probuzení jsme si nachystali tři litry čaje, stativ a zrcadlovku a vyrazili s prvními kapkami deště na náhorní plošinu rozprostírající se nad Nuorgamem. Od turisty, kterého jsme potkali včera před recepcí, jsme dostali tip na MTB trasu. Prý ji najdeme tak, že se trefíme na skútrařskou trasu vedoucí do Sevettijärvi. To by pro nás problém být neměl, na tohle jsme machři, jelikož v létě 2010 jsme se po zimní skútrařské trase snažili jít pěšky. Středoevropanům se to jako problém možná nezdá, ovšem je potřeba vzít v potaz, že co v zimě zamrzne a dá se po tom jet na

skútru, v létě roztaje do neprůchodných bažin.

Vytrvalý, sílíci déšť nám dával najevo, že nalezení skútrařské trasy bude dost náročné a pokud se nám to podaří, zřejmě nebude sjízdná, nebo jen pro sebevrahy.

At' ten sob tak blbě nečumí

Hned v úvodu nás přivítal brutální stoupák. Odbočku z hlavní cesty jsme podle popisků bez problémů našli dle doporučení „před alkoobchodem doleva“. Nalehko jsme ten výšlap zvládli, natěžko s vozíkem bych se sem třepat rozhodně nechtěla. Vystoupali jsme na nádhernou náhorní planinu, jejíž vrcholky hor byly pokryty sněhem. Dominujícím stromem zde byla břízka a polární jalovec, jinak převažovala spíše nízká vegetace v popředí s mechem a lišejníkem. Čím jsme se dostávali výše, tím silněji přšelo. Ocitli jsme se rovnou v černošedých mracích. MTB trasu jsme bez problémů našli, ono taky přehlédnout ikonku skútru by bylo i na nás dost obtížné, ale vydala jsem se po ní jen já, Luboš shovívavě čekal na asfaltu, až mě to přestane bavit. Pár metrů bylo maximum, co jsem zvládla, pak jsem půl hodiny čistila gumy od bláta, aby vůbec přední kolo prošlo vidlicí, a nadávala u toho jak špaček.

Zatímco já jsem se snažila oškrabat bahýnko ze svých pneumatik, Luboš přepadla potřeba, a to přímo obrovská. V tom nejsilnějším lijáku si ode mě vyžádal příruční balení WC papíru a odebral se za keříček, který si v ten stejný okamžik vybralo i stádo sobů ke svému průchodu. Zaslýchla jsem dusot kopýtek, pak ticho, to už jsem se vyděsila a následně se z tundry ozvalo Lubošovo zařvání: „At' ten sob tak blbě nečumí!“ I odebrala jsem se tam a spatřila kouzelnou scénku, která kakaající Luboš za keříčkem zírání tváří v čumák sobovi asi půl metru od něj. Nechtěně jsem sobíky vyplašila, rázem byli pryč bez toho, že bych to stihla zdokumentovat. Kdo ovšem ze situace profitoval, byl Luboš. Prý se mu na tlačení špatně soustředilo, když ho rozptyloval sob.

Zasloužíme si teplou věc

Rozpršelo se natolik, že nám v hustých srážkách zmizely okolní hory a téměř i silnice pod námi. Nejvyšší čas vrátit se do kempu, kde máme zázemí chatky, tepla a jídla. Naprosto zmrzlí a mokří jsme dorazili do naší chatky s bilancí ujetých 20 km, ačkoliv dnešní den byl plánován jako odpočinkový, vyloženě „leháro“, přitom jsme nastoupali nějakých 300 výškových metrů a totéž sklesali. To druhé bylo skoro horší než první, protože na mokřém asfaltu s mokřými, zablácenými brzdami jsem chvílemi měla strach, že skončím v některém z jezírek, případně se rozplesknu rovnou do bažiny.

V chatce nás sice uvítalo sucho a teplo, ale nemohli jsme se smířit s vizí studené večere. Vůbec nám nešlo o to, co budeme jíst, ale jen a jen o teplotu snědeného jídla. Představa, že ohřívám konzervy rybiček se mi vůbec nelíbila. Nakonec jsem to vymyslela šalamounsky, z železných zásob jsem obětovala jednu expediční stravu, kterou jsme si rozdělili napůl a do ní vmíchali dvě konzervy rybiček. Měli jsme tak vytoužené teplé jídlo, které zároveň díky množství i zasytilo.

fernet byl na příděl a jelikož jsme spali v chatce, nedovolila jsem na něj sáhnout. Zítra by teoreticky měl být otevřený alkoobchod, ale dokud nebudu svírat flašku moruškového likéru v ruce, nedovolím dát do oběhu rezervy.

Večer jsem byla natolik rozehřátá přísunem teplého, výživného jídla, že jsem se vydala do sprchy a dokonce si umyla hlavu. Neměla jsem totiž tušení, kdy se zase naskytne příležitost k hygieně. Navíc venku bylo neskutečné teplo, teploměr ukazoval neuvěřitelných 11,2°C.

Den 9., pondělí 23.6.

Alkohol si volně neodnesete!

Naše snídaně spočívala v kombinaci rybiček v tomatě zajídaných skořicovými müsli. Náš sortiment jídla totiž více možností nenabízel, byli jsme kompletně vyžraní ze zásob. Uháněli jsme proto hned po snídani nalehko do obchodu, kde jsme spáchali velký nákup potravin a poté jsem nechala Luboše venku hlídat kola a vydala se do sousedního alkoobchodu, kde jsem se pídila po nějakém moruškovém likéru nebo jiném životabudiči, ideálně vyrobeném z pochutin místní provenience. Povedlo se mi takovou flašku s oranžově zbarveným obsahem objevit, odnést k pokladně a zaplatit, ovšem nepovedlo se mi s ní i odejít. „Alkohol si volně neodnesete!“ zadržela mě prodavačka, Finka středního věku a vyrvala mi cenný náklad z rukou. Než jsem se stihla ozvat, vrazila mi likér do igelitky a zkasírovala mě o 0,5€ za tu tašku. Achjo, zapoměla jsem, že se s volným alkoholem nesmí po ulici a jelikož jsem tam přišla jen tak s peněženkou, musela dostát zákonu a vnunit mi něco, co skryje před zraky kolemjdoucích alkohol.

S naším nákupem jsme se vrátili do kempu, všechno nabalili do vozíků a vyrazili. No a tehdy ještě Luboš netušil, že nabíječku na mobil vidíme naposled, protože ji nechal v chatce.

Přece se, kurva, nezabiju na schodech

Hned v úvodu nás čekal krpál jak prase, který jsme předevcírem sjížděli dolů a věděli jsme, že nazpátek to bude horší. A taky že ano, celý dlouhý, táhlý, prudký a protivný kopec jsme tlačili, což též nebylo nic jednoduchého. Zkuste tlačit 20 kg kolo, 10 kg vozík a 25 kg nákladu. Skoro bychom byli radši, kdybychom si to před dvěma dny neprojížděli a přivítali bychom moment překvapení.

Někdy je prostě lepší některé věci nevědět, zvláště co se týká cyklisty a kopců.

Když se nám s vyplazeným jazykem povedlo dostrkat naši zátěž až na vrchol, zaujala mě vyhlídka, vedoucí po dřevěných schodech dolů k řece

Tenojoki. Bylo by to tak naše první blízké setkání s touto řekou, při cestě minule se to díky dešti jevilo jako neschůdné. Nyní sice byl povrch schodů mokrá, ale nepršelo, tak jsem se rozhodla k řece sestoupit. Luboše jsem pověřila držetím obou kol, že tedy půjdu prozkoumat situaci na koupání či focení. Vkročila jsem na

první schod, když v tom moje noha ujela na vrstvičce vody vytvořené několikadenním deštěm, podrážka tak ztratila přilnavost k podkladu a noha v ní obutá se rozhodla pokračovat k jezeru nejpřímější cestou. Prudce jsem hmátla po mokřem, nepříliš důvěru vzbuzujícím zábradlí, následkem čehož mi ruplo v zádech a luplo v koleni. A ještě jsem si v té rychlosti skousla jazyk, protože mi klapla dolní čelist o horní a jazyk zůstal nedopatřením kousek vystrčen. „Přece se, kurva, nezabiju na zasraných schodech!“ procedila jsem skrz zuby a otočila jsem to. Nedostala jsem se dál než po první schod. Sice jsem ho překonala rekordní rychlostí, ale tímto skončil můj pokus o zdolání vyhlídky a ta zůstala mou přítomností neposkvrněná.

Jak to, že je to z kopce, když musím pořád šlapat?!

Těšili jsme se, že co jsme lopotně vyšlapali a vytlačili nahoru, si dolů krásně sfoukneme na pohodu. Ovšem opět se uplatila místní geomagnetická anomálie, dobře nám již známá z loňského Norska a místo abychom si jen tak fičeli z kopce, museli jsme usilovně šlapat do pedálů, abychom se vůbec posunovali dolů. Nezbyvalo nám tedy nic jiného a kopec směrem dolů prostě zdolat za použití našich svalů.

Počasí nás zatím šetřilo, nepršelo, i když šedá obloha se tvářila všelijak. Teplotu jsme měli stabilní mezi 6-7,2°C, takže jsme cestovali jako každý den v čelenkách, šustákovkách a zimních rukavicích. Jediná část těla, která se začala ozývat a protestovat proti pobytu v relativní zimě, byla naše kolena, ta ale měla smůlu, protože jsme neměli nic, co bychom si na ně oblekli, byla kryta jen tenkými kalhotami z pertexu.

Oba jsme se těšili na kavárnu Lohiranta, což je jediná možnost občerstvení na této trase, jak jsme již věděli. Přijížděli jsme k ní dokonce ve stejnou dobu jako předešlým, tj. kolem 14:30. Jediná změna byla ta, že nyní byla regulérně otevřená a relativně plná. Za pultem stála stejná Finka co minule, a udiveně, zato srdečně se s námi zdravila. Jelikož jsme měli hlad, kromě kafe jsme potřebovali i něco silnějšího, nastal ovšem problém s komunikací. Chtěli jsme to vyřešit podobně jako před dvěma dny, tj. malováním piktogramů, případně ukazováním a gestikulací, ovšem celé osazenstvo kavárny si vzalo jako svůj národní úkol nám pomoci. Nastala zajímavá multitasking domluva, kdy nám parta dělníků i rodinka s dvěma pubescenty sloužily jako dobrovolní překladatelé. Trvalo to díky jejich zasahování dvakrát tak dlouho, než bychom to zvládli bez nich.

Je poznat, že je o nějaký ten stupeň tepleji

Po výborném pozdním obědě, kdy Luboš si dal standardně lososovou polévku a já svůj oblíbený poronkärístys, tedy soba s kaší a brusinkami, jsme se vydali opět dále. Hned bylo poznat, že je o nějaký ten stupínek tepleji než dosud. Pohled na teploměr nám ozřejmil hodnotu 8°C a to už bylo na výměnu rukavic ze zimních na méně teplé, v mém případě za letní celoprstové, v Lubošově za sundání si zateplovacích návleků z rukavic. Takhle by mohlo být pořád, to by bylo žůžo. Tepleji určitě ne, to bychom se mohli začít přehřívat a jistě by vzlétli komáři, chladněji taky ne, protože už prostě nejsme nejmladší a některé části našich těl reagují na chlad. Konkrétně naše kolena nám dost jasně dávala najevo, co si o nás myslí. /Nevím jak Luboše, ale mě po návratu domů kolena bolela ještě měsíc./ Každopádně nám bylo jasné, že na příští rok musíme vyřešit i tento problém. Ideálně buď sehnat návleky na kolena, nebo si pořídit delší cyklokalhoty, sahající až pod kolena. Kdo to nepochopil: jezdíme v šust'ákových kalhotách z pertexu a na tom máme natažené cyklokalhoty po kolena. No a upgrade bude právě pořízení vnějších kaťat pod kolena.

Tady je stabilní počasí. Pořád prší.

Jen co jsme opustili teplo kavárny, začalo sice slabě, ale vytrvale mrholit. Jasně, proč by nás to mělo překvapit, proč by mělo slunce svítit jindy, než když jsme vevnitř, a začít pršet poté, co vyjdeme ven. Bystře jsme tedy vskočili na naše kola /čti: s vrzajícími klouby jsme obtížně na kola vylezli/ a plně odevzdaní osudu pokračovali dále. Při jedné ze zatáček, kdy silnice kopírovala meandry řeky Tenojoki, Luboš pohlédl na šedou oblohu a prohlásil: „Tady je stabilní počasí. Pořád prší. Změny jsou: prší víc, fouká vítr, sněží, prší a zároveň svítí slunce.“

Já tak nějak nevychytila začátek deště a nestihla jsem se převléct do nepromokavých rukavic, musela jsem tedy putovat v letních, již dávno promáčených. Naštěstí se teplota držela na 8°C, ovšem ne nadlouho.

Již z velké dálky jsme viděli typické pylony mostu v Utsjoki. Otázka zněla, kde dnes hlavu složíme. Nejsme zastánci toho snažit se za každou cenu zašít v civilizaci, která nabízí kempy či chatky, takže jsme počítali spíše s možností spaní pod střechou. Ovšem kemp, ve kterém jsem přebývali minule, jsme z principu odmítali, to radši přespíme pod mostem.

Při dumání nad tím jsme na místním náměstíčku, tvořeném parkovištěm před benzinkou, zahlídli kluka v krat'asech a tričku. Na tom by nebylo nic divného, kdyby ten kluk nelízal zmrzlinu. Teploměr totiž ukazoval 7,2°C, vytrvale pršelo a my byli navlečení do čepic a bund a rozhodně jsme se nepřehřívali.

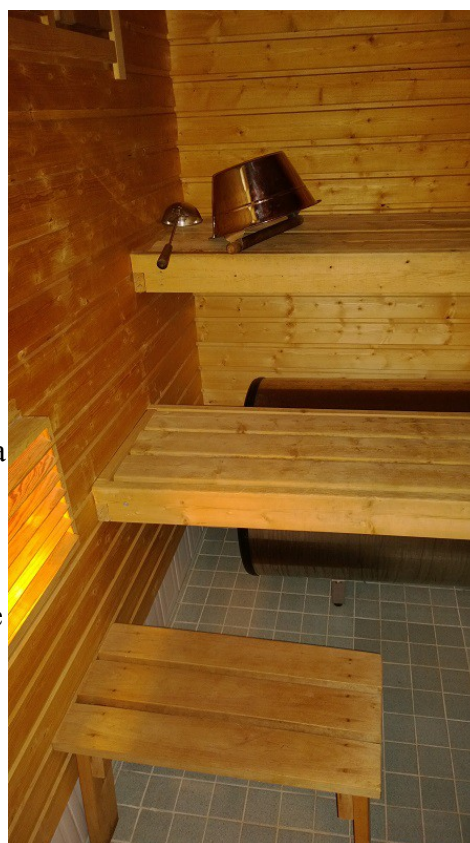
Jak jsme měli vlastní saunu

Hlavní a jediný úkol byl sehnat lososa. Proti minule trochu podražil, i tak ale stál zlomek toho, co u nás – asi jako 4 litry Tonicu nebo malá lahvička repelentu. Červené rybky, jak lososa nazývá moje neteřinka, jsem vzala rovnou kilo a k tomu plátkový sýr. To už bylo více než jasné, že ubytování pod střechou prostě sehnat musíme, protože jsem netušila, jak bych asi lososa připravovala ve stanu. Tedy já bych ho klidně zbouchala i syrového, s tím problémem nemám, ale obávám se, že moje hezčí polovička by nesdílela moje nadšení z kila lososového tataráku.

V ještě otevřeném infocentru jsme se stavili poptat se na možnosti přespání v chatce. Mladík nám ozřejmil, že buď kemp, ve kterém jsme již spali, nebo asi dva kilometry za Utjsoki ve směru na Karigasniemi leží rybářská osada Lomakylä Valle. Jelikož to je na naší trase, nebylo nad čím váhat a poprosili jsme jej, aby udělal rezervaci, což klaplo, objednal poslední volnou chatku.

Když jsme uháněli zdolat tyto poslední dva kilometry dělící nás od vytouženého ubytka, myslela jsem, že mi chladem upadnou prsty na ruku. Vůbec jsem je necítila, musela jsem tedy zastavit, cvičením obnovit průtok v cévách, lupnout si léky na rozšíření cév a hlavně obléct si teplé rukavice. Hned bylo líp.

Při příjezdu do rybářského kempu jsme zažili šok, chatka stála na jednu noc 110€. To nám až oči vylézaly z důlků a rolovaly se bankovky v peněžence. Co teď? Čas už poměrně pokročil, bylo kolem 19. hodiny, nacházeli jsme se v relativně obydlené oblasti. A v cyklovozíku jsme měli kilo lososa, který volal po troubě. Příjemná recepční nás vybídla, ať si chatku klidně prohlédneme, a pak se rozhodneme. My stále váhali, tak nám sdělila, že je tam malá sauna. Po ujištění, že jen pro nás a je součástí chatky, jsme na to kývli.

Jak vypadá nirvána

Přišli jsme do chatky a oči, které v recepci vylezly z důlků, nám začaly přecházet. Dostali jsme k užívání chatku s dvěma ložnicemi, velkým obývánkem, kuchyní, koupelnou, šatnou a hlavně saunou! Navíc chatka měla příjemnou polohu rovnou u řeky. Tak blízko jsme se jí ještě nepřiblížili. Shodli jsme se, že si tento luxus pro jednou zasloužíme a že ho patřičně využijeme.

Nakrájela jsme lososa na steaky, flákla je na plech, posypala koprem z vlastních zásob a na to plácla plátky sýra. Troubu jsem zahřála na provozní teplotu, vrazila tam plech s lososem a za 20 minut byla bašta na stole. Hladově jsme se na to vrhli a až jsme byli plní natolik, že nám losos stříkal z uší, docvaklo nám, že jsme jej ládovali bez přílohy. Nevadí.

Druhý bod programu po napapání se byla sauna. Luboš coby technický typ ji nedokázal zprovoznit, tak jsem se do toho pustila já jako technický antitalent. Na rozdíl od něj vím, že černá je někdy bílá a plus znamená mínus, takže se mi různými, dle něj nesmyslnými kombinacemi otočných ovladačů povedlo nahodit vyhřevný systém sauny. Bingo!

Následovalo něco, co se nedá vysvětlit někomu, kdo nezažil totální blaženost ve vlastní sauně. Trávili jsme tam čas mezi 20-21:30 a bylo to nepopsatelné. Nirvána hadr. Luboš zdrhl dříve, na něj tam bylo moc teplo, ale já si tam prohřívala svá promrzlá kolínka, která mi odpustila, do jakých podmínek je vláčím. Stálo to za to.

Po opuštění sauny jsme ještě zkoukli místní mražák, vybavený speciálními háky pro potřeby rybářů. Prostě se očekává, že nikdo jiný než rybáři si tuhle chatu nepronajme.

Jak jsme zažili dvě tragédie

Když jsem se rozhodla i já definitivně opustit saunu, k čemuž mě přimělo varhánkovatění mé pokožky, našla jsem Luboše sedícího v obývánku s obličejem v dlaních. Tragédie. Právě si totiž uvědomil, že další čerstvý losos může být až po třech dnech v následující osadě Karigasniemi, do té doby budeme živi z rybiček z konzerv. Prý: „Copak je to takový problém sehnat si čerstvého lososa u největší lososové řeky?“ Samozřejmě, že není, to by musel nějakého chytit, jak slibuje už dva roky. Na to se na mě zaškaredil.

Druhá tragédie na sebe nenechala dlouho čekat. Luboš si chtěl dát nabíjet mobil, když zjistil, že nabíječka nikde není, a neobjevila se na světle božím ani poté, co jsme komplet vysypali obsah

všech zavazadel. Výsledek byl jednoznačný, zůstala v předchozím kempu. Verze byly dvě: Luboš ji nechal v chatce v zásuvce /můj názor/, já jsem ji zapoměla v chatce v zásuvce /Lubošův pohled/. Horší bylo, že bylo více než jasné, že novou nabíječku neseženeme nikde, na to byly oblasti, ve kterých se pohybujeme, příliš odlehlé. Naštěstí jsme si letos pořídili powerbanku a z ní bude možnost mobily dobíjet, ovšem s nevýhodou, že nebudeme mít příležitost si dobít powerbanku. Prostě s tou energií, kterou v ní máme, musíme vystačit do konce pobytu.

Jak se řeší krizový stav

Bylo nutné se poučit z krizového vývoje. Kupodivu jsme se nepohádali, čím je to vina a kdo nabíječku v kempu reálně zapomenul. Protože již večer pokročil, byl nesmysl volat tam a snažit se zjistit, zda nabíječka existuje. Navíc i kdyby nakrásně ji někdo našel zastrčenou v elektrické zásuvce a odevzdal na recepci, co dál? Nuorgam je od nás vzdálen skoro 50 km, natěžko jsme to jeli celý den. Luboš trval na návratu, že si pro nabíječku zajedeme. S tím jsem souhlasila, jen s malou korekcí. Pro nabíječku si zajede on nalahko. Já tu na něj počkám se všemi věcmi. Stovku klidně zvládne, takže zítra večer může být zpátky. A kdyby si to rozdělil na dva dny, též není problém, mám nedočtenou kvantovou fyziku na čtečce knih, takže se tu nudit nebudu, až budu vyčkávat, než dorazí s nabíječkou. Můj plán se mu vůbec nelíbil, nechápu proč.

Nakonec jsem se dohodli, že ráno Luboš zavolá do předchozího kempu a pokud nový obyvatel chatky nabíječku odnese na recepci, poprosíme je, ať se zeptají odjíždějících hostů, kterým směrem pokračují. No a kdo by jel na Utsjoki, ať tu nabíječku hodí do infocentra, kde zase budou mít roli prostředníka – který motorizovaný by mířil na Karigasniemi, ať nám tam někde na jasném místě /benzinka, kemp, infocentrum/ nabíječku nechá. Vymyslela jsem to já a jsem na to patřičně hrdá, ačkoliv si myslím, že můj původní nápad neměl chybu – čekat na Luboše v chatce, která má vlastní saunu.

Den 10., úterý 24.6.

Čím více jídla sežereme, tím více věcí máme

Myslela jsem, že po tak výtečném vysaunování budu spát jako mimino. Opak byl pravdou, jednak mi bylo nezvyklé horko, jednak tein z čaje vypitý v sauně ohlásil své povzbuzující účinky. Ráno jsem proto vstávala rozlámaná a doufala, že zavolání do recepce předchozího kempu přinese své ovoce ve smyslu nalezené nabíječky. Kdepak, ani uklízečka, ani recepční vyslaný do námi den předtím obývané chatky nabíječku nenalezli. Sice je to záhada, ale znamená to jediné. Nevracíme se, respektive nevrací se Luboš a já zde nezůstávám. Pokračujeme.

Na snídani byl včera připravený losos, výborná mňamka. Konzervy v dalších dnech rozhodně nebudou tak chutné.

Při finálním balení jsme zjistili, že jako každý rok, i letos popíráme fyzikální zákony. Prostě čím více jídla sežereme a čím méně proviantu máme, tím více věcí máme a tím hůře se vejdemo do vozíků. Divné.

Každopádně pro mě bylo velkým pozitivem, že Luboš se již smířil se ztrátou nabíječky a bral to jako hotovou věc bez toho, že by se nimral v detailech, kdo to způsobil. I když já v tom měla jasno. Nabíječku tam nechal on.

At' jedeme na západ či východ, vždy jedeme proti větru

Před několika dny jsme směřovali na východ a foukal nám protivítr. Doufali jsme, že když se budeme vracet a poté pokračovat západním směrem, bude nám foukat do zad. Chyba lávky! Bylo naprosto jedno, jak jsme jeli, stále nám vanul poměrně silný protivítr, naštěstí bez zrádných poryvů. Směr protivětru přesně kopíroval směr, jakým jsme se pohybovali, protože když jsme se začali stáčet na jihozápad, zrovna tak se stočil i vítr, aby nám adekvátně foukal do obličeje. Prostě je jedno, zda jedete na východ, západ či sever, stále budete putovat proti větru.

Protože nám nepršelo, chtěla jsem toho využít a konečně se pořádně vyčvachtat v řece Tenojoki, podél které šlapeme už více než 100 km. Ovšem jen při té představě mi naskákala husí kůže. Brr, vítr, teplota 6°C a slunce skryté v mracích. Co je mi platné, že jako každý den mám příručně nabalené ručníky a sandálky, jen připravené na rychlé ocachtání se. Marné.

Po chvíli vysvitlo slunce, což mě naplnilo očekáváním, které mě rychle přešlo. Začalo nám totiž do toho chvílemi pršet, to asi abychom nevyšli ze cviku.

Nemáte na cyklistiku trochu zimu?

Nastalo cyklistické peklo, tím byly kopce a protivítr. Příšerné! Ačkoliv si řeka někde pod námi tekla horizontálně, silnice vymetla několik horských sedel, z nichž část jsme potupně tlačili. V asi pátém průsmyku jsem vyslovila nahlas domněnku, že se mi v tomto jednom konkrétním sedle zdá trochu

tepleji, i otázala jsem se Luboše, zda sdílí stejný názor? Ten oděn do teplých rukavic, čepice, nákrčníku a šušťákovky mě poslal: 1. do míst, kde potrava opouští naše tělo, 2. k mé kolegyni psychiatři, 3. do obou míst zároveň. Pravda je samozřejmě odpověď č. 3, takže jsem si kladla otázku, zda jsem se přece jenom nezbláznila.

Mlčící, nikoliv našťvaní na toho druhého, jsme pokračovali dále, až jsme po 22 km natrefili na známý piktogram. Zkřížené vidličky a nože a kouřící hrnek. Byť jsme v rozpočtu byli v mínusu díky drahé chatce se saunou, představa teplé kávy a koláčku nás ale vábila jako světlo hmyz. Prostě tam zapadneme, i kdybychom si měli dát jen čaj či kávu. Naše dilema spatřila Finka koukající z okna a posuňky nás lákala dovnitř. I poslechli jsme.

Kavárna byla bohužel nevytopená, studená, zato nabízela nápoje o 50°C, což byla teplota, po které volaly naše promrzlé tělesné schránky. Byli jsme tam jediní hosté, když se tam nachomýtl jakási rybářka z Helsinek, která nám tlumočila rozhovor s obsluhou nehovořící anglicky. Máme si z

termosky nalít kávu do hrnku a dojít pro nášup tolikrát, kolikrát budeme mít chuť. Koláčky jsou k dispozici z morušek či borůvek a máme ukázat prstem, kolik jich chceme. Závěrem se nás tímto způsobem paní kavárnice ptá, zdalipak nemáme na cyklistiku příliš chladné počasí a zimu? Jestlipak víme, že před pár dny ve Finsku sněžilo?

Kurník, nejenom víme, my tehdy ve

vánici jeli přes 30 km a nyní putujeme skoro dva týdny při teplotách mezi 1 až 8°C. Na to konto jsme dostali každý koláč zdarma.

Když si spočítám, kolik koláčů jsme tam snědli a kolik kávy vypili, mám dojem, že sympatická majitelka na naší návštěvě spíše tratila. Nechtěla ale jinak.

Jak jsme dětem způsobili druhé Vánoce

Občerstvení a osvěžení jsme pokračovali dále přes další sedla. Vrcholky hor kousek od nás byly pocukrovány sněhem, zřejmě z nedávného sněžení. Na 38. kilometru, u osady s poněkud nefinským názvem Báđoš, jsme se rozhodli sehnat si vodu, protože pak budeme schopní jet tak dlouho, než objevíme super místo na postavení stanu a nebudeme omezení hledáním zdroje, přímo z řeky Tenojoki jsme nabírat nechtěli. Vesnici jsme luxusně minuli, protože jsme nevěřili, že ji tvoří pouze

zemědělská usedlost, takže jsme se pak vraceli. Opřeli jsme kola i s vozíky o plot, vyštrachali naše tři dvoulitrové vaky na vodu a šli hledat zvonek, což nebylo tak jednoduché. Zkuste totiž rozumně umístit zvonek na stáj či kravín. Všude jsme slyšeli krávy, ale nikde ani živáčka. Jednu z budov jsme identifikovali jako obytný dům, tak jsme se odebrali tam. I zde dominovala absence zvonku, proto jsme usilovně klepali na okno. Po pár minutách jsme za dveřmi uslyšeli šramot, ty se otevřely... Nikdo ale za nimi nestál. Napadlo nás sklopit zrak a koukali jsme na dvě malé děti, asi čtyřletou holčičku a šestiletého chlapečka. S ohledem na jejich věk bylo více než jasné, že s angličtinou zde neprorazíme, tak jsme rukama nohama znázorňovali, že chceme do vaků vodu. Chlapeček to pochopil, odebral si od nás nádoby a důstojně s holčičkou v zádech okráčel. Několik minut se nic nedělo. Děti nechaly dveře otevřené, tak jsme dumali, zda by se něco stalo, kdybychom vlezli do domu, nakonec jsme to zamítli jako nepříliš dobrý nápad. Najednou se zevnitř ozvalo cupitání a vlečení jakéhosi předmětu. Náhle jsme v zorném poli spatřili obě děti, se zaujatým výrazem vlekoucí naše vaky na vodu, které naplnily tak ze 2/3, více asi bylo nad jejich síly. Nevadí, tolik vody by nám na večerní i ranní vaření stačit mělo. Každopádně děti měly důležitý a spokojený výraz, vyprovodily nás až ke kolům, které si obdivně prohlížely. Asi jsme jim způsobili druhé Vánoce.

Nejkrásnější loučka na světě

Když už jsme nasedli na kola a vyjeli podél pole, zjevili se na traktoru rodiče dětí. Zastavili jsme vedle sebe a vysvětlili jim, co jsme tam pohledávali a že děti najdou živé a zdravé. Hned se nás vyptávali, zda nám děti vyhověly a byli nadšení, že jejich potomstvo dokázalo pomoci dvěma cyklistům. Popřáli nám šťastný zbytek putování po Finsku a zabočili k domu.

Vodu jsme měli, tedy už jen najít nějaké to místečko na spaní. Zatím nám to bylo jedno, podmínka byla, že jsme chtěli něco s výhledy a zároveň zastrčené, abychom byli mimo dohled. Ovšem tak jednoduché to nebylo, jak se to jevilo na první pohled. Jeli jsme několik kilometrů podél plotu, kterým si sobařské korporace rozdělily území, aby jim zvěř netrajdala z jedné pastviny na druhou. Z druhé strany silnice zase byla obdělávaná půda, místy vystřídána bažinami a mokřady. Na okraji jednoho z polí jsme objevili relativně dostatečně velké, suché místo, tak akorát na náš stan, když přijel někdo na traktoru a posušky nás vykázal pryč. Asi majitel. Mrzelo nás to, řeka Tenojoki na dohled, nad ní nádherné hory, nikde žádná civilizace a my se nemůžeme utábořit, protože všude kolem nás je buď zemědělská půda, podmáčená půda nebo sobařská půda.

Na 50. kilometru jsme najednou spatřili vlevo nad silnicí louku, která nebyla obdělávaná, nestál na ní žádný plot ani jiná známka, že by měla majitele. Jupííí! Tam bude naše ložnice! Protože k ní nevedla příjezdová cesta, nehrozilo, že by se k nám vystrachalo nějaké auto, můžeme být tedy bez obav. A díky tomu, že jsme o několik desítek výškových metrů nad silnicí, nebude tak jednoduché nás spatřit, navíc nám do karet hrají i stromy pod námi, které vytvářejí přirozenou zřakovou bariéru. Dvakrát jupí! My sice vidíme auta, ale auta nevidí nás. Navíc jsme na dohled od řeky Tenojoki a přímo proti nám se tyčí hory na protějším, tedy norském břehu. Tříkrát jupí!

Kde máš sekyrku?

Na naší loučce si dávaly sraz všechny vzduchové proudy severního Finska, připadali jsme si jak na větrné hůrce. Vítr dosahoval neskutečné intenzity a vztyčit v takových podmínkách stan byl nadlidský úkol. Museli jsme si dávat pozor na každý lehčí předmět, který by se nezatížen okamžitě vydal vstříc dálavám. V rychlosti jsem se narvala do péřovky, teplé bundy, čepice a zimních rukavic, přitom bylo relativně teplo, dokonce 7,4°C, ale díky efektu větru byla pocíťovaná teplota srážena o hodně stupňů níže. Zažívala jsem zatím nejchladnější večer ve Finsku, na té nejkrásnější loučce Finska.

Chtěla jsem si vychutnat výhled na protilehlý horský masiv, ale zima a vítr mi to znemožnily a nepomohla ani teplá večeře v žaludku, ani čaj s hojnou příměsí fernetu. Jídlo jsem klasicky připravila na vařiči, fikaně umístěném v závětrí za naším stanem, vařit na ohni nešlo kvůli větru. Luboš jako obvykle nachystal ohniště na ráno, kdy nebudeme pospíchat a v klidu si uvaříme čaj i jídlo na ohni.

Před zalezením do spacáku se Luboš začal pídít po sekyrce, zřejmě ho opuštěné prostory děsily. „Kde máš sekyrku? Ve vozíku?! Špatně! Ta musí být příručně! Ve stanu! No, nevádí, rosomáka umlátíš foťákem.“ Cože, mojí vymazlenou kilovou zrcadlovkou? To ani omylem, ale zapůjčím Lubošovi na tyhle účely stativ.

Někdo by měl komárům vysvětlit, že repelent je proti nim

Kromě sekyrky Luboš postrádal i svůj řemen, vyrobený z pravé vepřovice a smrdící jako zvíře, jehož kůže byla na řemen použita. „Řemen jsi mi dala kam? Na větvičku? Pod plachtu ho musíš dát, jinak mi ho sežere veverka!“

Romantický večer, naplánovaný poleháváním na karimatkách v kulichu a péřovce s pohledem na slunce, konající svou pouť nad protilehlým horským hřebenem nám překazily nálety krvelačných a krvežíznivých komárů. Ač jsme měli odhalenou pouze kůži obličeje, důkladně potřenou repelentem, otravovali nás a bodali nás svými sosáky dost bolestivě. Luboš, maje na sobě žlutou bundu, každým plácnutím jich několik zabil a torza jejich těl zbarvovala povrch do červena. Z krve, z naší krve. Nastříkání se repelentem nemělo valný význam, i když poctivě musím přiznat, že se po aplikaci situace nezhoršovala, nepůsobil tudíž jako lapač. Chcačky nechcačky jsme museli zalézt do stanu a nechat si zajít chuť na sledování nezapadajícího slunce. Někdo by měl komárům vysvětlit, že repelent působí proti nim a odpuzuje je.

Den 11., středa 25.6.

At' si stoupeňš kamkoliv, vždy jde kouř na Tebe

Když jsem se probudila, sáhla jsem na spacák vedle sebe, abych zjistila, že tam neleží ani spacák, ani Luboš v něm. Vystrachala jsem se tedy do okolní ledárny a ovanul mě kouř z ohně. Luboš byl už očividně vzhůru delší dobu, protože oheň mu statečně hořel. I rozhodla jsem se tedy účastnit se procesu přípravy snídaně, což spočívalo převážně v sezení na karimatce a sledování hrnce s vodou, umístěného na ohništi. Jakmile voda začala vřít, stačilo ešus odsunout do okolní trávy, nechat čaj vyluhovat, přelít do vaku a hrnc s novou vodou umístit zpátky na oheň. Mezitím jsem i s karimatkou rotovala kolem ohniště, protože vítr, a díky němu i štiplavý kouř, několikrát změnil směr. Nakonec jsem pochopila, že je úplně jedno, kde sedím, vždy šel kouř tím směrem, kde jsem se nacházela.

Po dobré snídani, složené ze sucharů a rybiček z konzervy, musel Luboš na velkou. Odebral se směrem vzhůru, do hustšího porostu s naším balením vlhčeného WC papíru. Vrátil se po několika minutách remcající, prý ho opět při konání potřeby otravoval sob. Nechápu, jak to dělá, já takto musela kamsi do tundry už víckrát a vždy jsem to prováděla v soukromí, kdežto Luboš byl pokaždé očumován nějakým tím zvědavým sobem.

Jak chutná připálený čaj

Díky protivnému kouři, vybírajímu si vždy místo, kde jsme se aktuálně nacházeli, se nám povedlo připálit čaj. Pokud se to někomu zdá jako nesmysl, tak doporučuji, aby si dotyčný postavil ohniště a vařil čaj přímo na ohni. Prostě připálit čaj je velmi jednoduché a výsledný vjem byl hnusný. Neměli jsme však na výběr, zdroj vody se nikde v blízkosti nenacházel. Musíme tedy vystačit s tím, co máme.

Začali jsme balit a zjistili jsme, že zde platí námi ověřené zákony balení. Prostě čím více jídla ze zásob sníme, tím hůře se nám zbylé věci balí. I zde tomu bylo nejinak, skoro jsme nebyli schopni se narvat do vozíku, nakonec se to za použití hrubé síly podařilo.

Jelikož jsme včera díky hledání vody a nocležiště překonali polovinu vzdálenosti mezi Utsjoki a Karigasniemi, bylo více než jasné, že pokud se nic neposere, jsme schopni dorazit do další civilizace dnes večer. Tahle představa se nám líbila, protože naše svršky začínaly jevit jisté známky pachového terorismu a naše tělesné schránky volaly po teple, sprše a dni odpočinku. Rozhodli jsme se těmto pudům vyhovět, pokud to okolnosti dovolí.

Silnice opět překonávala několik horských sedel, při jejichž přejíždění nám svítilo ostré polární slunce a zároveň vanul silný, studený vítr. Prostě není nad to, když se cyklista může pařit i zmrzat zároveň. V jednom z těchto sedel jsme vyhlásili přestávku, usalašili se na pokácených kmenech stromů a v rychlosti pojedli müsli. Veškerou naši snahu o pauzu nám zkazil všudypřítomný vítr, velmi důsledně ochlazující naše propocené a unavené tělesné schránky.

Finové jsou dbalí železných tradic

Po 37 kilometrech jsme objevili první známky blížící se civilizace, a to piktogram zkříženého příboru. Restaurace! Nikoliv jen kavárna, ale regulární hospoda! Možnost se najíst! Teplo! Neváhali jsme a ani se nepokoušeli tomuto volání odolat. Zabočili jsme na šotolinovou cestu, která nás asi po dvou kilometrech dovedla k zemědělské usedlosti. Napřed jsme si mysleli, že jsme špatně, ale najednou se před námi zjevila dřevěná restaurace s vyřezávaným medvědem před vchodem. Protože zrovna začalo pršet, neotáleli jsme ani minutu a zapadli dovnitř, kde na nás dýchlo nezvyklé teplo a vůně z kuchyně. Tady zůstaneme! Výběr jídel byl velmi jednoduchý, Luboš si dal sobí polévku, já lososa. K jídlu nám sympatická a příjemná obsluha donesla džbán pramenité vody, jak bývá ve Finsku zvykem. A zde se ukázalo, že Finové jsou prostě dbalí železných tradic. Když je jednou léto, tak nezáleží na tom, že je aktuálně 8°C a a vytrvale prší. Jednoduše voda z kohoutku se v létě servíruje s ledem a nejinak tomu bylo i nyní. Prostě nám na hladině plavaly kostky ledu a chroustaly nám mezi zuby, o jejich účinku na ochlazení našich tělesných schránek nemluvě.

Zatímco jsme do sebe cpali jídlo, venku se spustil napřed vítr, který unášel drobné předměty v širou dál, poté po něm štafetu přebíral déšť. Poprvé se nám tak stalo, že jsme průřez přečkali v bezpečí budovy, většinou tomu bývalo naopak, kdy pršet začínalo s naším vyjetím.

Proč je u největší evropské lososové řeky losos nedostatkovým zbožím

Intenzivní přeháňka se přehnala asi po 1,5 hodině, kterou jsme trávili poklímáním na těžkých stylových dřevěných židlích v restauraci. Nemuseli jsme nikam spěchat, podle našeho odhadu jsme maximálně 15 km od Karigasniemi, takže bylo více než jasné, že tam dnes dorazíme, i kdybychom kola kvůli nečekanému problému tlačit museli.

Počkali jsme, až se venku mraky rozhodnou, že už nebudou dolů posílat provazy vody, a vyrazili jsme. K našemu údivu jsme na 45. kilometru natrefili na ceduli začátku Karigasniemi. Fiha, my byli už tak blízko? To nás nenapadlo ani omylem a z času našeho příjezdu – cca 15:45 hodin – jsme byli dost vyjevení. Dokonce i sluníčko vylezlo na oblohu a obšťastňovalo nás svými paprsky, i když teplota se stále držela pod 10°C. Naše brzké ocitnutí se zde nemělo vliv na naše rozhodnutí přespat v místním kempu. Mohli bychom pokračovat dále, ale my nechtěli, potřebovali jsme zde pauzu. Bez problémů jsme našli kemp a vzali si na dva dny chatku za 40€ . Odpojili jsme vozíky a uháněli jsme do místního obchodu sehnat lososa, protože kemp disponoval pěknou, útulnou a hlavně vybavenou kuchyňkou. Jaké bylo naše zklamání, když ani v jedné ze dvou prodejen jsme lososa nesehnali, vlastně se v jejich sortimentu nevyskytovala vůbec žádná čerstvá ryba. Zrada! Když jsem se ptala po důvodu, dostalo se mi logické odpovědi, že tady si každý rybu a potažmo lososa chytá sám, takže by ho nikdo nekupoval, proto ho nenabízejí. Asi jim nic neříká pojem turismus a hlavně hladový cyklista.

Jak jsme si pračku pronajali

Protože nejbliž jsem se produktům moře a řek dostala nahlédnutím do mrazáku, kde nějaké výrobky vedli, usoudila jsem, že tedy vezmu kuřecí křídla. Ty jsme si odnesli jako velký poklad rovnou do kuchyňky kempu, vrazili je do trouby a tu hodinu, než se upekly, jsme trávili čtením si elektronické čtečky přímo v kuchyňce. Ačkoliv jsme oba tvrdili, že hlad nemáme a křídylka si necháme na zítra, po vytažení pekáče na stůl jsme se na ně vrhli a spořádali je na posezení. Jen tak, bez přílohy. Po výborné večeři jsme se odkouleli na recepci doptat se na pronájem pračky. Dostali jsme se totiž do fáze, kdy smrdíme sami sobě /já/ či pouze svému okolí /Luboš/. Za 7€ jsem nafasovala klíček od místnosti pod kuchyňkou, která sloužila jako prádelna a nacházela se v ní pračka a sušička. Po mírném zmatku, kdy vyšlo najevo, že syn majitelky si do erární pračky dal vyprat svoje soukromé prádlo, aniž by o tom řekl své matce, správkyňi kempu, nastal dlouho očekávaný okamžik. Vysvlekli jsme si několik dnů nošené oblečení, odebrali se do sprchy k očištění těla a špinavé oblečení vrazili do pračky. Fikaně jsem kvůli tomuto měla sbalené dvě kapsle prášku na praní.

Jednu jsme tedy použili nyní a druhá bude do zálohy, až si někde pronajmeme pračku před naším odletem domů, abychom měli čisté oblečení na cestu a nevykázali nás z letadla.

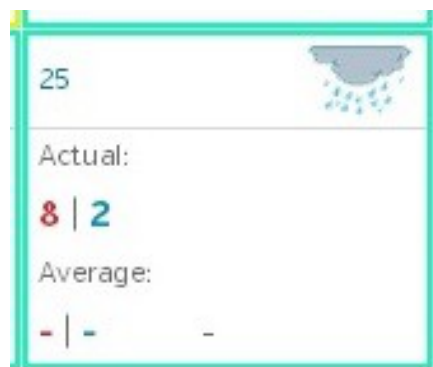
Luboš z gumicuků natahal po trámech vevnitř chatky improvizované šňůry a na ně jsme mokré oblečení pověsili. Všechno kolem nás i my samotní jsme voněli.

Vesnice Karigasniemi

Karigasniemi /severní sámštinou Gáregasnjárga/ je obec v územním správním celku Utsjoki, ležící na úpatí hory Ailigás. Osada se nachází na hranici mezi Norskem a Finskem 18 km jihovýchodně od norské osady Karasjok. Rozkládá se na březích řeky Inarijoki /sámsky Anarjohka/, která se po proudu za Karigasniemi vlévá do Karasjoki, tvořící tak slavnou řeku Tana, oplývající lososovými revíry.

V Karigasniemi žije asi 300 obyvatel, z nichž více než polovinu tvoří Sámové. Osada je důležitým spojovacím uzlem, vedoucím k Nordkappu nebo na jiná místa u Severního ledového oceánu.

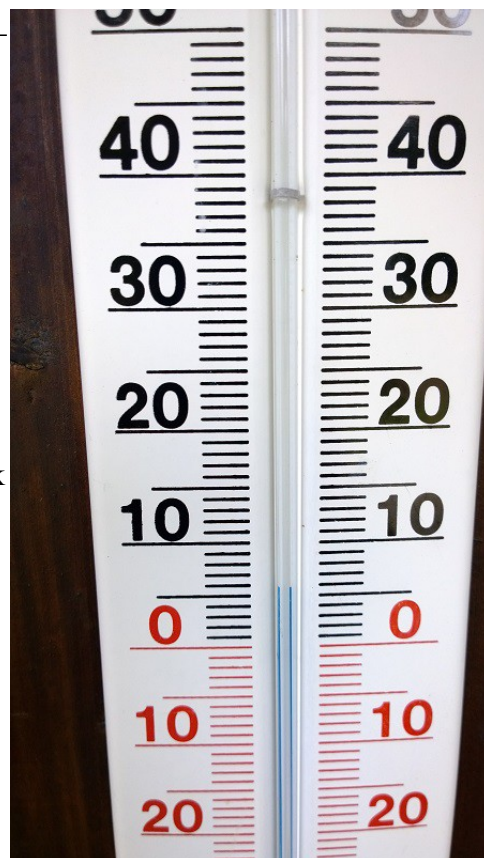

Den 12., čtvrtek 26.6.

Je taková zima, že ani ryby neberou

Ráno jsme se v kuchyňce potkali s finským rybářem, učitelem z Rovaniemi, trávícím v kempu prázdniny a chytajícím tam lososy. Hodili jsme s ním asi hodinový pokec, protože ani jeden z nás nikam nespíchal – my měli volný den a on nechtěl jít k řece bez svého parťáka, toho času pospávajícího v karavanu. Právě pro něj připravoval snídaní – hemenex s fikaným účelem: doufal, že když kamarádovi donese až do postele vonící jídlo, ten se probudí, nebude napružený a vydají se spolu na lov ryb. Stěžoval si na panující zimu, díky níž ryby neberou. Poslední dva týdny totiž teplota nepřekročila 6-8°C, což je dle jeho slov málo, ryby jsou pak u dna a nedají se chytat. Potřeba je alespoň 10-12°C, optimálně nad 14°C. Závěrem se nás snažil ujistit, že před třemi týdny tu fakt byly letní teploty a normálně tady tak chladno v červnu nebývá, jezdívá sem na dovolenou už několik let.

Zprávy z domova hovořily o studené frontě vznášející se nad celou Evropou. Podle sestry je počasí v ČR podobné jako zažíváme tady, jen je tam o cca 4°C tepleji, jinak mají přeháňky a vítr. Sestra to okomentovala: „Kdy se Vargovčiči vydají na dovolenou, tak je škaredě v celé Evropě.“

Tady se sedí u řeky a chytají se ryby

Komunikace s domovem začala po pár smskách trochu váznout, tak jsem sestřičku mírně popohnala, aby se více snažila. Potřebovali jsme zjistit předpověď na další dny a ona si dávala načas. Když se nakonec uráčila poslat smskou požadované informace, připojila lakonickou poznámku, že zatímco my jsme na dovolené, ona je v pracovním procesu a ten musela upřednostnit. Luboš mě přiměl jí odepsat, že ji litujeme, že je v práci, protože tady se sedí u řeky a chytají se ryby. Následně se odmlčela.

Nás dnes čekaly jen jednoduché úkoly, zkusit koupit nabíječku na mobil, dát si v centru kafe, sehnat si ryby na oběd a odpoledne navštívit kostel, kolem kterého jsme včera projížděli, ale nechtělo se

nám tam tehdy zastavovat.

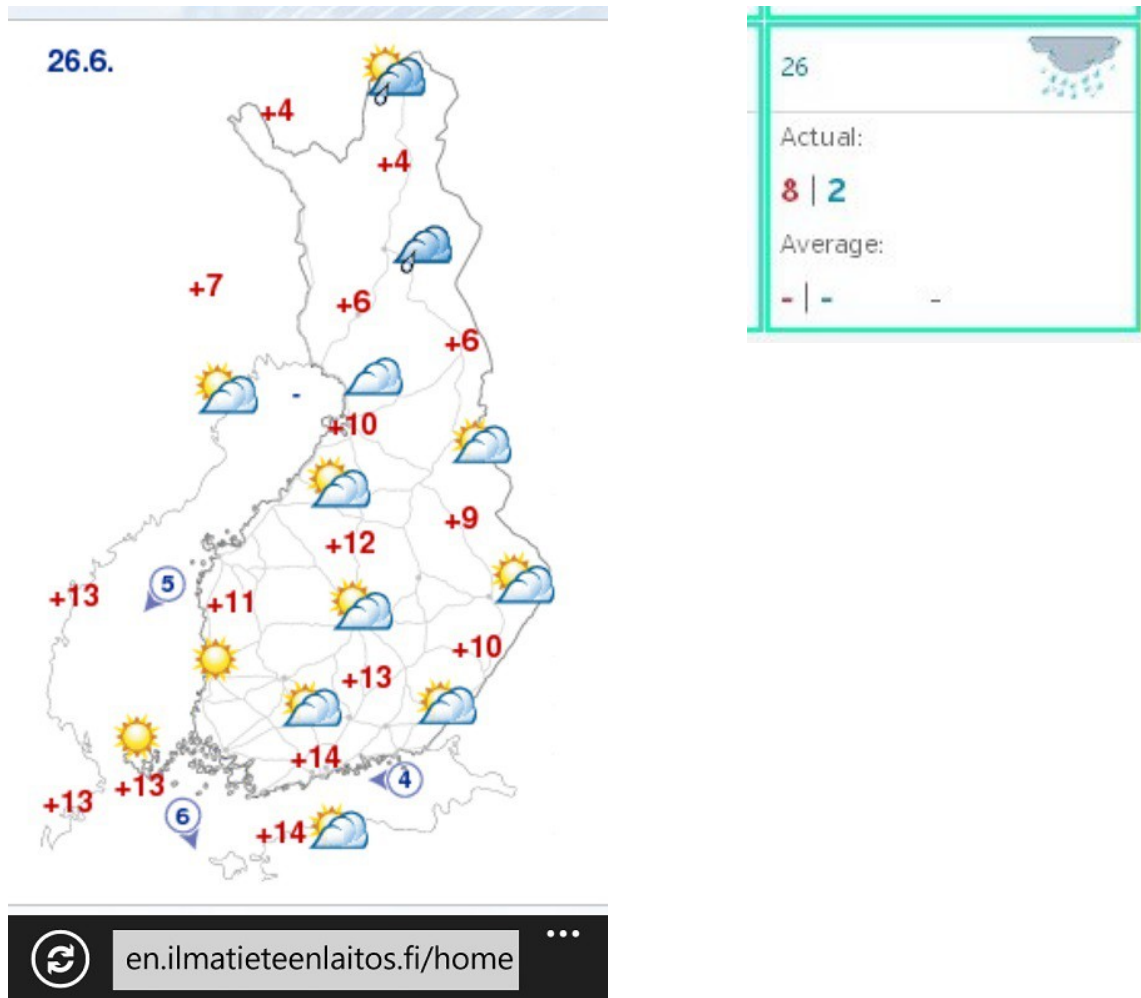
Hned první požadavek se ukázal jako nereálný, nabíječka se v krámku nevyskytovala a nejbližší obchod s tímto zaměřením je až v Ivalu, odkud budeme odlítat. S plněním ostatních předsevzetí jsme již byli úspěšnější, v mrazícím boxu v kšeftě měli dostatek obalených rybiček, takže jsme na oběd baštili smažené rybky zajídané karelskými pirohy, koupenými tamtéž. Vzít si z domova půl litru oleje byl prostě dobrý nápad. Kafe jsme si dali ve stylové kavárně 70N, jejíž interiér byl ale tak ledový, že tam bylo chladněji než venku. Radiátor nehřál a jako jediný zdroj tepla sloužil krb, u kterého se krčili dva zmrzlí motorkáři.

Jak Finové vzdychali při předpovědi počasí

Dvakrát jsme byli na kolech za polárním kruhem a dvakrát se nám povedlo nenavštívit plánovaný kostel. Nejinak tomu bylo i nyní. Tradice se prostě mají dodržovat. Po obědě jsme totiž vytuhli a spali jak zařezaní mezi 14. až 18. hodinou. Po probuzení jsme zjistili, nakolik již čas pokročil a návštěvu kostela tedy zavrhlí. Místo potavy pro duši jsme začali řešit potavu pro žaludek, ráno nás totiž finský rybář navnadil svým hemenexem a nyní jsme zahájili přípravu tohoto jídla na naši večeři, cíleně jsme tomu uzpůsobili dnešní nákup. V 19 hodin jsme se tak pustili do vaření hemenexu – na pánvičku jsem nalila trošku oleje, jen aby vznikl film, na to flákla slaninku, rozbila vajíčka a posypala vrstvou koření – provensálskými bylinkami, paprikou a pepřem. Mňam, bašta to byla. Po výtečném naplnění našich bříšek jsme se vydali na recepci, protože jen tam se dal jakž takž

lovit signál wifi. V křeslech tam sedělo zababušených několik obyvatel kempu a všichni unisono koukali na televizi, kde zrovna běžela předpověď počasí. Celé osazenstvo si svorně při slovech „Lappi“ povzdechlo. Z toho jsme usoudili, že asi bude v Laponsku pršet.

Den 13., pátek 27.6.

Proč je nevhodné tlačít kolo do 10% krpálu

Ráno jsme v poklidu pobalili a vyrazili na poslední úsek naší cesty, ve kterém se otočíme na jih a budeme putovat směrem na Inari a Ivalo. Po opuštění kempu jsem ještě skočila na sváču do K-marketu, což je honosný název místního obchodu o velikosti asi 100 metrů čtverečních.

Hned v úvodu jsme začali stoupat do kopce s avizovaným 10% převýšením, takže jsme záhy z kol seskočili a lopotně do kopce náš náklad tlačili. Při takovém pomalém, obtížném tlačení kol s plně naloženými vozíky krajina kolem ubíhala tak nějak pomalu, takže jsem měla dostatek času čumět na řídká na mapník. To pak cyklistu napadají různé nápady, jako třeba proč jet po hlavní cestě 100 km, když se dá oklikou přes tundru 120 km. Silnice, na které jsme se nyní nacházeli, byla totiž velmi frekventovaná a frčelo na ní jedno auto za druhým. Není divu, vždyť to je jeden z hlavních tahů na Nordkapp. Bohužel o náhradní variantě vedoucí přes naprostou pustinu s jedinou vískou Angeli jsem neměla prázdné informace, ani co se týká sjízdnosti či povrchu vozovky, v mé mapě totiž byla tato trasa značená jako skútrařská, což znamená, že v zimě je průjezdná na skútrech. Jediné, co jsem věděla, byl fakt, že v Angeli se narodili joikařky – sestry vystupující ve skupině Angelit a taky Ulla Pirttijärvi, jejíž CD si chceme koupit poté, co jsme úryvek zaslechli v infocentru v Utsjoki.

Miluji lidi, co nemají s ničím problém

Na vrcholu kopce jsem Lubošovi vysvětlila svůj nápad. Ten neměl problém souhlasit, jelikož mu dost vadil velký provoz aut kolem něj a evidentně se mu nelíbila představa, že by to měl zažívat více než 100 km.

„Jedme přes Angeli.“

„OK.“

„Možná tam nebude asfalt, ale jen šotolina.“

„OK.“

„Možná to bude neprůjezdné, je to skútrařská stezka.“

„OK.“

„Možná to povede přes bažiny.“

„OK.“

Miluji lidi, co nemají s ničím problém.

Šotolina, štěrkopísek, makadam

Protože jsme si kopec s 10% sklonem netroufali sjet dolů, raději jsme jej stlačili. V Karigasniemi, které jsme půl hodiny předtím opustili, jsme na jediné existující křižovatce odbočili na označený směr Angeli. Trochu nás uklidnilo, že cedule měla stejnou barvu, jako ta vedoucí přímo na Inari. Po asfaltu jsme jeli několik kilometrů a posléze jsme se ocitli na velmi nekvalitním povrchu tvořeném šotolinou, štěrkopískem, makadamem či pouze udusanou hlínou. Tady pokud zaprší, tak se odsud nedostaneme. Bonusem ale byl nulový provoz a nádherná příroda s převažujícími smrkovými lesy. Putovali jsme nyní podél řeky Anárjohka, tvořící jeden z hlavních přítoků řeky Tenojoki. Díky špatnému povrchu byla jízda obtížnější, protože jsme museli mít podřazeno proti pevnému povrchu a více sil nás stál postup vpřed. I zde se vyskytovaly kopce a byly velmi výživné. Sice nebyly prudké či dlouhé, ale nacházelo se jich hodně za sebou, člověk tak neustále stoupal a klesal. Všechno nám ale odměňovala okolní nedotčená příroda, tak diametrální rozdíl to byl proti tomu, čím jsme až dosud putovali. Zdejší lesy si žily svým životem několik staletí bez zasahování

člověka. Takhle nějak vypadala střední Evropa v minulosti, v době, kdy se šumavskými hvozdy proháněli neohrožení Psohlavci.

Opuštěnost oblasti mě donutila zamyslet se více nad stavem našich zásob pro pohyb v těchto prostorách. Rychlý propočet sucharů, těstovin, konzerv rybiček a müsli mě poněkud uklidnil. S jídlem vydržíme.

Oteplilo se aneb komáři útočí

Při jízdě jsme zjistili, že je teplo, ba přímo horko. Pohled na teploměr zavěšený na kole ukázal 10°C. Ha, tohle je poprvé od příletu do Finska, kdy máme teplotu o dvoumístné hodnotě. To už by podle finského rybáře pomalu bylo na chytání ryb. Každopádně jsme pouze teplé rukavice vyměnili za letní, jinak jsme zůstali oděni jako dosud – na nohou dlouhé šušťákovky, na nich cyklokraťasy, nahoře mikina s šušťákovou cyklobundou a pod helmou stále čelenka. Poslední jmenované bylo nezbytné kvůli útokům komárů, protože při pokusu si čelenku sundat nás hned začali za jízdy otravovat a snažili se nám nalézt do uší.

Byť se kolem nás rozprostíraly nádherné scenérie, jen vybízející k dokumentaci, fotili jsme často bez stativu. Na jeho rozložení a použití jsme totiž neměli odvalu, protože při každém zastavení delším než pár sekund začaly útoky krvelačných mochniček, které byly horší než ataky jejich příbuzných komárů.

Jak Luboš odmítl nabrat vodu

Mírná zima, která panovala u nás, se podepsala i za polárním kruhem. Těž ve Finsku měli relativně mírnou zimu a méně sněhu než bývá obvyklé. Následkem byla nejenom hladina řeky Tenojoki, nižší o cca 1,4 metru proti běžnému průměru, ale i evidentní nedostatek vody zde v tundře. Většina potůčků a strouh byla vyschlých. Proto jsem kolem 16. hodiny, kdy jsme kolem tekoucí říčky zrovna projížděli, navrhovala nabrat si vodu. Lubošovi se to zdálo brzo, museli bychom pak zbytečně vláčet šest litrů zátěže navíc. Nakonec jsem souhlasila.

Pokračovali jsme tedy dále podél toku řeky Anárjohky, která si tekla kdesi pod námi. Samozřejmě další tři hodiny nebyl nikde žádný její přítok, potok, říčka či strouha. Navíc se mezi námi a řekou objevil sobí plot, takže odpadla i poslední, nouzová možnost nabrat si vodu odtud. Nebylo tedy zbylí, musíme pokračovat dále tak dlouho, dokud nějaký zdroj vody neobjevíme. Nakonec jsme dojeli k první známce civilizace od opuštění Karigasniemi. Nalezli jsme polorozbořený statek obývaný dvěma bratry, z nichž jeden se nám neukázal vůbec a druhého jsme evidentně probudili z opileckého spánku. Měl ještě tolik zbytkového alkoholu, že mu to znemožňovalo rozumnější komunikaci s námi, každopádně nás pustil do předsínky k umyvadlu, ať si tu vodu nabereme sami, on toho schopen není a nebude v nejbližších dvou promilech. Otevřeli jsme tedy kohoutek a naplňovali naše nádoby z umyvadla, které nikdo nemyl tak dvacet let. Zkusmo jsme se chlapíka zeptali na sjízdnost trasy do Angeli a dále do Inari. Naším dotazem byl tak vyšokován, až ztratil řeč. Prý co tam budeme dělat? Nikdo tudy nejedí, neexistuje tady veřejná doprava a občas sem zaveze poštovní auto dopisy či balík. Ale ubezpečil nás, že na kole bychom to měli zvládnout i v případě deště.

Moskyto´s air force

Po doplnění vody nám už nic nechybělo v pokračování tak dlouho, dokud nenalezneme příhodné místo na spaní. Po setkání s jedním z bratrů z usedlosti jsme chtěli jet minimálně tolik, aby nás nemohli dohnat a otravovat, čehož se obával zejména Luboš. Já zastávám názor, že jsme opilcům byli natolik ukradení, že už pár minut po našem odjezdu nebudou ani vědět, že se tam nějakí cyklisté vůbec vyskytovali.

Opět se potvrdilo, že rekordy v ujetých kilometrech vznikají převážně díky hledání místa na táboření. Spousta kilometrů se tak natočí bez toho, že by se urazila nějaká vzdálenost. Několikrát jsme totiž sjeli z hlavní cesty /dá-li se tak nazvat šotolina do Angeli/ kvůli prozkoumání ještě opuštěnější odbočky do tundry, abychom následně s nepořízenou vycouvali zpátky. Většina míst totiž nebyla přístupná pro cyklisty a pokud něco bylo dostupné, nechtěli jsme tam spát my díky blízkosti cesty. Nakonec byl Luboš úspěšný. Jak se ukázalo, má čuch na pěkná místa, dostupná pouze na kole za předpokladu tlačení. Objevil totiž nádherný plácek u jezera za malým kopečkem, takže jsme byli mimo dohled aut, přitom kousek od cesty a nikdo motorizovaný neměl možnost se sem dostat. Šlo by to pouze vodní cestou na člunu, jak nám předvedl kdosi v pozdním večeru, ale jeho jsme naprosto nezajímali my a nás nezajímal on, ačkoliv dle hluku musel plout pár metrů od našeho stanu.

Při stavění stanu gradovaly nálety hmyzu, naštěstí otravovaly jen Luboše, takže ten si pak poštipané nohy chladil v jezeře.

Útoky na stan

Po vztyčení našeho příbytku jsem se v rychlosti snažila uchystat večeři. Otravována bodavými komáry jsem těstoviny vařila jen nezbytně dlouhou dobu a velmi jsem litovala, že nemám více expedičních jídel, která se nemusí déle vařit a stačí je pouze nechat projít varem. Jako satisfakci jsme si ohřáli čaj s fernetem a popíjeli jej. Sice jako ochrana před komáry nic moc, ale už nám alespoň jejich kousání bylo jedno.

Po umytí nádobí v jezeře jsme zalehli do spacáků. Protože dnešní noc se tvářila relativně tepleji než ta předchozí, nechali jsme otevřené všechny průduchy na stanu. Toho ovšem využil jeden větší brouk, který si vlezl mezi vnitřní stran a tropiko a snažil se nám nacpat průduchem dovnitř. Po zavření zipu se odebral o pár centimetrů vedle a zkoušel to jiným průduchem. Při jeho asi třetím pokusu nás to přestalo bavit, nechali jsme ho vlézt dovnitř a Luboš ho poté nabral a velkým obloukem vyhodil ze stanu. Zpátky už se naštěstí nevrátil.

Poté nastalo peklo a asi se vůči nám spikla celá říše živočichů z kmene členovců, podkmene šestinohých a třídy hmyzu. Obloha venku zčernala a na náš stan dosedl velký mrak, tvořený jednotlivými exempláři. Viděli jsme, jak pod jejich vahou mírně pokleslo tropiko. Zbylý asi milion jedinců začal po etapách /to asi aby se neutahali/ narážet do našeho stanu. Vytvářelo to dojem, jako by nám někdo broky střílel na naše obydlí. Vzpomněli jsme si na zkazky z Gulagů na Sibíři, kdy jeden z trestů bylo odsouzení ke smrti hmyzem. Dotyčný byl nahý přivázan ke stromu, a tak ponechán napospas. Když se dozorcí druhý den vrátili, našli jen bezkrevné tělo, do poslední kapky krve vysáté hmyzem. Naštěstí šílená únava způsobila, že jsme vytuhli hned po ulehnutí a nebudily nás ani žádné noční můry s představou komárů, jak hodují na našich tělesných schránkách.

Den 14., sobota 28.6.

Jak si Luboš cyklokalhoty do mraveniště hodil

Po probuzení jsem zjistila, že Luboš byl opět aktivní. Než jsem se rozhodla, že tlak v mém močovém měchýři je větší než nechuť vylézt z teplého spacáku, měl už Luboš hořící oheň, uvařenou první várku čaje a zrovna opékal salám a chleba. Vstala jsme tak rovnou k hotovému, tak jak se patří. Topinky á la tundra s opečeným salámem Luboš naservíroval přímo na sobí bobky, což jsme nějak víc neřešili. Prostě jsme usoudili, že sobům vadit nebude, že jsme si snídani položili na jejich exkrementy.

Oteplení nastolené včera pokračovalo, teploměr ukazoval dvoumístnou hodnotu, i když na chytání ryb by to podle pana učitele z Rovaniemi stále ještě nestačilo. V neobvyklém vedru nám všechno trvalo dlouho, proto mě překvapila nečekaná rychlost, s jakou si Luboš právě oblečené cyklokalhoty ze sebe serval dolů. Na můj upřený, nechápavý pohled zavrčel, že si ty kalhoty nechtěně hodil do mraveniště. Ale asi to tak hrozné nebylo, protože si nemusel jít chladit prdel do jezera.

Je tady někde restaurace?

Sluníčko usilovně pražilo v intenzitě „já si snad sundám zimní rukavice“ a přes den kupodivu méně otravovali komáři. Asi spí a sbírají síly na večerní a ranní nálety. Užívali jsme si tak jízdu po šotolině šplhající přes kopečky zarostlé jehličnany a kochali se pohledem na řeku tekoucí pod námi. Protože jsme fikaně spali asi 10 km před Angeli, k osadě jsme se přiblížili lehce po poledni, tak akorát na nějaký ten obídek. Na celém úseku 120 km šotoliny je to jediná civilizace, navíc se zde narodily i tři zpěvačky, slavné finské joikařky, tak jsme očekávali něco většího. Hodil by se obchod s potravinami a já v skrytu duše doufala v prodejnu suvenýrů, pošilhávala jsem totiž po CD právě od jedné z místních rodaček.

Oprýskaná, polorozpadlá cedule označující osadu Angeli, za níž se nacházela úplně stejná tundra jako před ní, mi vzala ideje velmi rychle. Ne tak Lubošovi, ten stále trval na tom, že zde prostě něco otevřeného pro turisty bude. Plni očekávání jsme tedy pokračovali dále do „centra“, zatím se nám totiž z vesnice rýsoval pouze les. Najednou jsme vjeli do pravoúhlé zatáčky, plnící zde i roli křižovatky. Změnilo se totiž číslo silnice, aniž by zde byla nějaká odbočka. Finové mají fakt smysl pro humor. V zatáčce stály dva domy, z nichž jeden bylo velké hospodářské stavení a druhý jsme identifikovali jako obytný rodinný dům. Luboš se tam vydal přes moje protesty zazvonit a zjistit, kde se dá najíst. Snažila jsem se mu vysvětlit, že kouká na celé Angeli, čemuž se vysmál, prý za zatáčkou bude městečko. Na zazvonění vyšla z domu starší shrbená žena nehovořící anglicky, přesto na ni vypálil větu: „Je tady někde restaurace?“ Na její nechápavý výraz jsem se pustila do role překladatele a zkusila jsem základní finská slovíčka jako kahvi-káva, kahvila-kavárna a ravintola-restaurace. Ani na to nereagovala, bylo tedy jasné, že je to Laponka a tak daleko mé jazykové znalosti nesahaly.

Kafe u Laponky

Kde nepomůže mluvené slovo, přichází na scénu posuňky. Rukama nohama jsme se tedy začali domlouvat a než jsem stihla zareagovat, nacpal se Luboš dovnitř. Než jsem si sbalila foťák, seděl v kuchyni u stolu a vesele se na mě zubil. Laponka právě utírala povrch stolu mokrou hadrou a poté šla postavit vodu na kávu. Pro hrníčky skočila kamsi do komory a celá nešťastná donesla dva, evidentně nejpěknější exempláře, bohužel každý jiný, což ji velmi mrzelo, jak jsme pochopili. Obřadně hrníčky opucovala, položila před nás prostírání, na to malý talířek a na to hrníčky. Kávu nám uvařila do velké konvice, tu umístila doprostřed stolu, poté donesla mléko, cukr a lžičky a vše rozprostřela na ubrus. Nakonec ještě ze špajzky donesla krabici s domácími perníčky a tu položila před nás. Sama nejedla ani nepila, jen se na nás dívala a usmívala se u toho. S chutí jsme se do svačinky pustili. Protože byla ženská zvědavá, zapředli jsme rozhovor vedený v unikátním laponsko-českém nářečí. Ona se vyptávala odkud a kam míříme, my jí jmenovali názvy navštívených i plánovaných osad, ona donesla staré album s fotkami a ukazovala nám svou rodinu, děti, vnuky a pravnučky. Jak jsme se dovtípili, zbytek domácnosti je někde se soby. Snažili jsme se zjistit, kolik tady žije obyvatel, tak Luboš nakreslil lidskou postavu a ona tam dopsala číslo pět. S posledním soustem nám ještě ukázala mobil, že se jí polámal, má prý ale ještě náhradní. Odskočili jsme si na WC a dumali, zda jí máme zaplatit, či ne. Rozhodli jsme se to nechat na ní, tak jsem vytáhla peněženku a bankovky, ať se sama rozhodne. Po chvíli otálení si vzala 5€. S příjemným pocitem, že jsme jí na sklonku jejího, zřejmě nudného života, připravili nevšední zpestření, jsme se s ní rozloučili, ještě jednou jí zamávali a vyrazili jsme na druhý konec Angeli.

Jak se jízda do Angeli změnila na jízdu z Angeli

Luboš přidal do pedálů, aby co nejdříve vjel do očekávaného Angeli, já zůstala pozadu, nechtěla jsem jeho nadšení nějak krotit. Dohnala jsem ho o asi 500 metrů dále, u cedule označující konec Angeli. Prostě se jízda do osady najednou změnila na jízdu z osady a celé Angeli opravdu tvořila jen ta jedna zatáčka a dva baráčky vedle ní. „Můžeš mi říct, kde tady se narodily ty zpěvačky?!“, pídil se Luboš po informacích. Musela jsem ho zklamat, netuším. Moc možností se ale nenabízelo a pokud to nebylo ve stáji, tak zbývá jediné – barák, kde jsme právě pili kafe. Překvapilo nás, že nikde není žádný poutač, cedule, prostě nic.

Když jsme tak stáli a nevěřícně zírali na celé Angeli, ozvalo se pípání z mé GPSky. Aha, baterky se vybily a přístroji tak dochází šťáva. Na tom by nebylo nic tak překvapujícího, tužkovky jsem měnila už mockrát, nyní na mě ale na displeji vyskočila ujetá vzdálenost – 501 km. Pěkné číslo. Hned jsem to radostně sdělila Lubošovi a dostalo se mi odpovědi „Tfuj!“ Než jsem stihla zareagovat, vyplivl Luboš komára, který mu vlítl do huby, a nadšeně těch zdolaných půl tisíce kilometrů okomentoval.

Jak jsem našla sobí parohy

Kvalita povrchu silnice se za Angeli o něco zlepšila, asi to bylo způsobeno tím, že se více jezdí touto trasou, než směrem, odkud jsme dorazili, přitom na vzdálenost to vycházelo asi tak stejně, 60 km jak do Karigasniemi, tak do Inari. Stále ovšem povrch ničím nepřipomínal asfalt a nazývat tuhle

komunikaci silnicí dovede jen někdo se smyslem pro humor, což finští kartografové očividně jsou. Každopádně pro nás to bylo jen k dobru a užívali jsme si to, tahle stezka pro nás byla jako stvořená a frekvence výskytu jedno auto denně nám plně vyhovovala.

Menší dopravní provoz se projevil na plachosti sobů, kteří před námi neutíkali tak jako na hlavních tazích. Proto když se objevil jeden zvědavý sobík, popadla jsem zrcadlovku a pronásledovala ho tak hluboko do tundry, kam až jsem si troufla při překonání bažin. Když už to dál nešlo, vítězoslavně zafrkal a odkráčel do hloubky lesa. Já se rozhodla tam vyčurát, protože plný močák jsem měla už nějakou chvíli a raději jsem upřednostnila focení soba. Při konání potřeby jsem si místočko vybrala tak šikovně, že jsem našla sobí parohy. Jupí! Vlastně to vypadalo, jakoby mě k nim zavedl ten sob. Celá natěšená jsem se začala vracet zpět k Lubošovi. Samozřejmě jsem ve změti hustého porostu vůbec netušila, kde se Luboš nachází, směr jsem ale znala a silnici dovede trefit i blbý.

Najít Luboše i s koly problém nebyl, stačilo si prohlídnout šotolinu a podle stop identifikovat, zda jsme tam už projížděli, nebo ne, a podle toho se rozhodnout vykročit jedním směrem a tam po pár stech metrech Luboše opravdu potkat. Ten ani nebyl překvapený, že jsem se vynořila úplně odjinud, než kudy jsem do lesa honit soba vlezla.

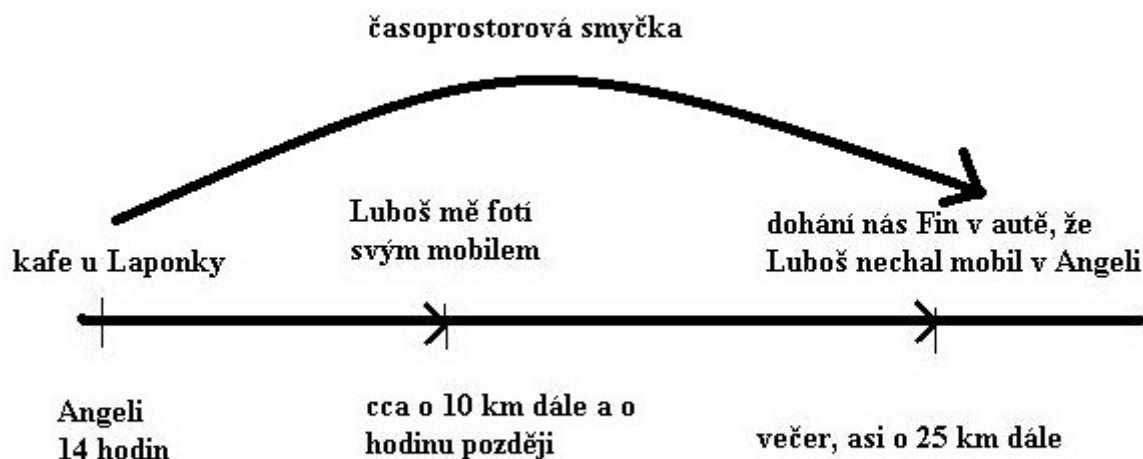

Časoprostorová smyčka aneb důkaz existence trollů

Pomalou jsme už začínali hledat vodu, blížil se podvečer a my nechtěli být zaskočení jako včera, navíc dnes se nikde žádná civilizace, kde by měli vodovod či studnu, nenacházela. Bohužel suchá zima se podepsala i zde a většina zdrojů byla vyschlých.

Tu u nás najednou zaskřípaly brzdy, prudce zastavilo auto, z něhož vyběhl chlapík v montérkách a podával Lubošovi jeho mobil. Prý ho zapomněl v Angeli. Celí vyjevení jsme mu to odkývali a poděkovali mu, když nám najednou došlo, že je to blbost. Takhle se to stát nemohlo, Luboš nemohl zapomenout mobil u Laponky v Angeli, kde jsme pili kafe, protože mě s ním prokazatelně fotil asi 10 km za Angeli, tj. asi hodinu po jeho opuštění. Inkriminovaná fotka coby důkaz se opravdu v mobilu nacházela. Co se to tady děje? Kolem nás neprojelo jiné auto než pick-up řízený chlapíkem, který nám mobil dovezl, ten se nás vůbec nevyptával, zda je to náš mobil nebo zda jej postrádáme, na jistotu šel za Lubošem a mobil mu podával. Navíc se evidentně za námi hnal, zřejmě v hrůze,

aby se s námi neminul. Tohle klidně totiž mohlo snadno nastat, párkrát jsme zalezli někam do lesa při pokusech najít vodu. Je tedy štěstí, že po silnici neprojel zrovna v tu dobu. Jediné rozumné vysvětlení celé situace bylo zakřivení časoprostoru neboli časoprostorová smyčka, ve které trollové mobil přenesli v čase i prostoru, takže bylo možné, aby ho Luboš v Angeli zapomenul a přitom ho ještě hodinu poté používal.

Jak Luboš vodu nabíral

Pokračovali jsme z místa setkání bez jediného slova, každý z nás měl o čem přemýšlet, když tu nám cestu zkrížil sob. Evidentně se nás nebál, tak jsem se opět pustila do pronásledování s foťákem v ruce. Po pár stech metrech mi klasicky zmizel v tundře, kam jsem si za ním netroufla, a stejně jako jeho předchůdce mě zavedl k sobím parohům. Luboš jen valil oči, když jsem se podruhé během pár hodin vracela s dalším kusem paroží.

Ani jsme nemuseli nasedat na kola, protože jsme zahlídli bystřinu tekoucí z hor na pravé straně. Jednomyslně jsme odhlasovali, že si zde nabereme našich obligátních šest litrů vody. Aby se to lépe zdařilo, naskládal si Luboš pečlivě kameny do potoka tak, aby při plnění lahví mohl pohodlně na šutrech stát a provést tak požadovaný úkon suchou nohou. To se mu také podařilo, ovšem při odcházení zakopl o jeden z horních kamenů a vkročil doprostřed ledového potoka až po koleno. Tohle se stát mně, tak se asi z mých úst dostane ven nějaký ten název ženského přirození, on jen se zaťatými zuby mlčel. Tak jsem se ho zeptala, proč si tedy tu mohly z kamení stavět, že si nemusel

dávat tu práci s vybudováním hráze a mohl rovnou stát v potoce při nabírání vody. I dočkala jsem se sprostých slov, tentokrát adresně užitých.

Vodu jsme měli, teď už jen najít nějaké to pěkné místečko na stan. Podle našich propočtů to měla být poslední noc v divočině v letošním Finsku, tak jsme si ji chtěli řádně užít. Představovali jsme si nějakou pěknou loučku s výhledy, ideálně u zdroje vody.

Jak chutná večere okořeněná napadanými komáry

Předtím, než jsme sehnali vodu, rozprostírala se všude kolem nás ideální místa na táboření. Ovšem nyní jako když utne, vlevo sobí plot, vpravo sobí plot a takhle se to táhlo několik dalších kilometrů. Opět jsme se ocitli v území sobařských korporací, které si lesy rozdělily mezi sebou. Všude vůkol jsme sledovali nádherný mech, ovšem nedostupný, leda bychom chtěli udělat díru do ohrady. Znovu se potvrdilo, že vzdálenostní rekordy vznikají při hledání vody nebo místa na stan, protože ačkoliv jsme už byli unavení, jeli jsme takto dalších 12 km, přitom být zde optimální prostor, dávno bychom už tábořili. Když už jsme začínali být bezradní, objevil se sob, třetí v pořadí toho dne, a odcupital kamsi doleva. Protože dva jeho příbuzní mě dnes zavedli k sobím parohům, nejspíš jsem navrhla zkusit ho následovat. A ejhle, ono to fungovalo! Sice jsme nenalezli námi požadované místo s výhledy nebo u vody, ale bylo to jediné dostupné místo široko daleko, kde se dal postavit stan bez nutnosti prořezat díru v plotě, nebo spát na stojáka na skalách.

Bohužel kromě nás tohle místo vypátraly i miliardy komárů a ztrpčovaly nám stavění stanu a vaření večeře. K jídlu jsem uchystala tomatové těstoviny a k tomu konzervu masových kuliček. Jelikož komáři bezhlavě útočili na všechno živé i neživé kolem sebe, spousta jich skončila v naší večeři, protože tam napadali a uvařili se. Vybírat je nemělo smysl, to by byla sisyfovská práce, tak jsme rezignovali a spráskali jídlo i s mrtvými komáry.

Poprvé nemusím mít péřovku

Dnešních 52 km nám dalo pěkně zabrat, i když nejvíce se na nás podepsala událost s mobilem, stále nám nebylo jasné, jak a kde se mobil ztratil a opět objevil. S dobrým jídlem v žaludku a horkým čajem s fernetem v ruce se nám situace začala jevit v pozitivním světle. Prostě trollové existují a jen nám potřebovali prozradit svou existenci.

Komáři útočili jak diví a my se průběžně mazali repelentem, používali jsme jednak loňský, ještě v Norsku zakoupený, jednak letošní, pořízený zde. No a ten finský účinkoval lépe než norský. Hm, jestli to není tím, že jsme nyní zažívali nápor komárů finských, proto větší efekt měl finský repelent. Situace byla o to horší, že poprvé při budování tábora bylo takové teplo, že jsem si nemusela navlíkat péřovku. No a péřovka dosud vytvářela další obrannou vrstvu před otravnými komáry. Ovšem oteplení jako takové nás vůbec netěšilo, radši bychom jak dosud teploty do 8°C,

než současných šílených 13°C. Kdo v tom má jezdit? Vždyť přece není takový problém si obléct péřovou bundu a zimní rukavice.

Na noc jsme se oděli pouze do trenýrek a triček s krátkými rukávy, spát jako dosud v péřovkách a kulichu by bylo poněkud nepohodlné a patrně by to skončilo naším totálním přehřátím.

Den 15., neděle 29.6.

Škoda, že jídlo a pití nelze postříkat repelentem

Ráno nás čekalo komáří peklo, hmyz na nás útočil jako bychom byli poslední teplokrevní jedinci na celém světě. Navíc při 13°C jsme nemohli být zahalení do teplých bund, které by nás alespoň trochu mechanicky chránily před jejich nálety. Někteří jedinci byli tak blbí, že se snažili sosák vrazit do pera, když jsem dopisovala deník. Při konání potřeby jsem musela mít zadek důkladně nastříkaný repelentem, protože jinak bych se zbláznila. Nalítávali nám i do jídla, takže jsme jich v každém soustě několik nesli do pusy a nepomohlo se pokusit je ze snídaně vybírat, protože mezitím tam napadali další komáři. Škoda, že jídlo a pití nešlo postříkat repelentem, tak jako naši pokožku. My chceme raději zimu, než tohle teplo a komárno!

Vypadalo to, že máme nejvyšší čas opustit tundru, protože nám docházel repelent. Ne tedy, že by byl nějak extra účinný, ale alespoň trochu zabíral.

Čekal nás ještě jeden úkol ukazující na to, že se nám náš pobyt zde na Severu začíná chýlit ke konci. Zavolali jsme si do kempu Uruniemi, ležícím poblíž Inari, v němž jsme spali před dvěma týdny. Plánovali jsme v Inari pobýt pár dnů a tamní kemp se nám líbil, vybrali jsme si jej tedy jako naši základnu. Protože tam budeme potřebovat strávit čtyři dny, raději jsme jim zavolali kvůli chatce a dobře jsme udělali, k dispozici už byla jen jedna poslední.

Srážky 1 mm vypadají rozhodně jinak

Po sbalení stanu jsme se obtěžováni komáry vydali na cestu. Jen co jsme vyjeli a překročili most přes řeku Vaskojoki, pramenící kdesi v národním parku Lemmenjoki, začala se nad námi stahovat černá mračna. Jeden z těch mraků se posléze zformoval na bouřkový mrak, což nás nepotěšilo a rozhodli jsme se přidat do pedálů, třeba bouřce ujedeme. Bouřky totiž ani jeden z nás nemáme rádi. Dnes ale podle předpovědi zasláné mi mou sestřičkou formou sms pršet mělo max. 1 mm a o bouřce ve zprávě nepadlo ani slovo. Protože s naší rychlostí to nebylo nijak slavné, když jsem co chvíli zastavovala, vytahovala stativ a fotila scenérie, mraky si nás našly, seskupily se a spustily na nás déšť. Byla to docela silná průtrž, žádné srážky 1 mm, ty tedy vypadají rozhodně jinak. V tomhle na Sisi není vůbec spolehnutí, posílala mi předpovědi, které se ne vždy vyplnily. Měla by se nad sebou zamyslet. Protože kolem nás byl les, schovali jsme se pod jedním z rozvětvených stromů a čekali, až se to nejhorší přežene. Po asi hodině se intenzita srážek zmírnila, tak jsme využili toho, že je relativně teplo, nějakých 12°C, a křepce naskočili zpátky na kola. Čekat až úplně přestane pršet nešlo, byli jsme vydáni napospas komárům, kteří nás bodali ostošest.

To kafe není čerstvé

Po 11 km najednou skončila šotolina a objevil se asfalt. Páni, po nějakých 110 km asfalt! To může znamenat jediné, a to civilizaci, která se nám ohlásila zkříženým příborem. Restaurace! Zde, uprostřed tundry a ničeho. Bez domlouvání jsme odbočili a ocitli se před velkým komplexem

Eräkeskus. Trochu nás zarazilo prázdné parkoviště, ale neváhali jsme ani minutku a vlezli dovníř. V tmavé dlouhé chodbě za recepčním stolem seděla těhotná Finka a na náš dotaz, zda zde dostaneme jídlo a kafe, lítostivě zavrtěla hlavou. Zatím nemají otevřeno, jedná se o dětské prázdninové centrum, které se teprve chystá a slavnostně první děti na pobyt přijme za pár dnů. Abychom ale nepřišli zkrátka, poslala nás do jídelny, kde prý najdeme v termoskách kafe připravené pro pracovníky, kteří tábor budují. Usadili jsme se tam, donesli si vlastní müsli a k tomu jsme popíjeli už trochu vychladlou kávu. Před odchodem jsem to šla recepční zaplatit, ovšem byla jsem odmítnuta. Prý si od nás nemůže vzít peníze za kávu, která není čerstvá a nedala jinak. Finové jsou prostě fajnsmekři, co se kávy týče, a zřejmě se jí přičilo přijmout peníze za kávu, která nebyla úplně excelentní.

Civilizace se nám představila asfaltem a nám začalo být líto, že těch asi 60 km, které nás ještě dělí od letiště v Ivalu, pojedeme sice lesem, ale už to nebudou tyto nádherné, opuštěné, divoké lesy. Poslední relativně plaché stádo sobů jsme na silnici potkali hned za Eräkeskusem, ale než jsem se rozhodla, zda budu fotit nebo ne, utekli mi.

Jak mě skoro sejmul sob

Těsně před napojením se na hlavní cestu, tj. tah na Nordkapp, jsme zdálky slyšeli štěkot psů. Podle jejich ňafání to Luboš identifikoval jako psí farmu nebo psí závody. Rázem jsme zatoužili se tam dostat a vše si prohlédnout, ovšem dělila nás hladina zálivu a my neměli jak k nim dojet, byť se nacházeli relativně blízko, vzdušnou čarou pár kiláků, ovšem každý z nás na opačném břehu. Nevadí.

Jakmile jsme se ocitli na hlavní silnici, výrazně zhoustl provoz, kdy nás míjelo jedno auto za druhým. Tomuto jsme tedy odvykli. Přibylo hlavně karavanů, především z Německa. Prostě je vidět, že o tomto víkendu začaly v Evropě prázdniny.

Náš příjezd do Inari, tentokrát druhý v pořadí, jsme si ani nemohli vyfotit, protože těsně před cedulí označující Inari začalo silně pršet. Prostě nám není dáno, abychom tam dojeli suší.

V osadě jsem vlítla do obchodu za jediným cílem, a to koupit lososa. Jídla jsme měli dostatek, ale touha po čerstvém lososovi se dostala na povrch díky tomu, že poslední takovou dobrůtku jsme měli v Utsjoki před několika dny a už jsme začínali pociťovat výrazný abst'ák. Ten se projevoval zejména tendencí k přepadnutí nějakého toho rybáře lovícího v řece. Kromě 1 kg lososa jsem vzala i repelent, jelikož tohoto zboží jsme začínali mít povážlivý nedostatek. Zajímavé bylo, že za obojí jsem platila stejně.

Přímo v centru se zjevilo stádo sobů a klidně si to štrádovalo tu po chodníku, tu po silnici. Opřeli

jsme kola o plot a jali se je pronásledovat, když zpoza rohu vyrazil jiný sob a zkřížil mi cestu. Já, koukajíc do hledáčku zrcadlovky, jsem ho neviděla a skoro jsme se srazili, protože tečny našich pohybů měly stejný směr. Naštěstí zvíře bylo rozumnější, s lepším postřehem a uhnulo mi.

To kolo, paninko, do chatky nesmí!

V Uruniemi jsme nafasovali klíček od chatky a byla jsem upozorněna, že kola si do chatky nemáme dávat. Hm, asi si všimli, že před 14 dny jsme si kola vzali dovníř. Nevadí, alespoň tím správcová vyřešila naše dilema, jak se budeme po Inari pohybovat, zda pěšky, nebo na kole. Bude to tedy kolmo, protože nechat je opuštěné před chatkou jsme nechtěli. No a jelikož o vozíčkách nic neříkala, zákaz zněl jen na kola, vozíky jsme si natahali dovníř. Alespoň tam bez kol budeme mít více místa. Odebrali jsme se do kempové kuchyňky s naším lososem. Protože až na místě jsme zjistili, že je nevybavená, co se nádobí a příborů týče, musela jsem tedy vycházet z nástrojů si sem donesených. Zpátky do chatky se mi pro pořádný nůž vracet nechtělo, tak jsem lososa pižlala paštikovým nožem, tj. nožem schopným namazat máslo či paštiku na chleba. Posléze jsem byla úspěšná. Těsně před finálním rozřezáním lososa na jednotlivé kusy vlezla do kuchyňky jedna zvědavá osůbka ženského pohlaví a zeptala se mě, zda jsme toho lososa ulovili. Odvětila jsem jí, že samozřejmě, že jsme ho vlastnoručně ulovili v ledničce zdejšího supermarketu.

Po výborné večeři jsme si dali tolik zaslouženou sprchu a poté si za 4€ pronajali pračku. Takto se dostaneme k čistému oblečení, které bude použito na cestu domů.

Územní správní celek /„okres“/ Inari

Inari /Aanaar v inarské sámštině, Anár v severní sámštině, Aanaar v skoltské sámštině, Enare ve švédštině/ je základní územní správní celek ve Finsku. Byl ustanoven roku 1876.

Největšími vesnicemi okresu jsou Ivalo s asi 4 000 obyvateli a samotné Inari s asi 450 obyvateli.

Okres Inari leží ve finském Laponsku. V celé oblasti žije asi 7 270 lidí. Rozkládá se na ploše 17 321,32 km², ze kterých 2 148,51 km² je vodních ploch. Plochou je to největší územní správní celek ve Finsku. Hustota zalidnění zde ale v průměru činí pouhých 0,5 obyvatel na km².

Oblast má čtyři oficiální jazyky: finštinu, inarskou sámštinu / 900 mluvčích/, severní sámštinu /600 mluvčích/ a skoltskou sámštinu /700 mluvčích/.

Na území okresu zasahují dva finské národní parky: národní park Lemmenjoki a národní park Urho Kekkonena.

Vesnice Inari a Ivalo

Inari je vesnice ve stejnojmenné správní oblasti ve finském Laponsku. V roce 2005 byl počet obyvatel vesnice 459. Centrem okresu se Inari stalo roku 1876. Ačkoli dala vesnice okresu jméno, na území oblasti se nachází mnohem větší vesnice Ivalo s téměř 4 000 obyvateli a letištěm.

Ivalo /inarskou sámštinou Avveel, severosámšsky Avvil, skoltskou sámštinou Á'vveli/ je největší sídlo územního správního celku Inari ve finském Laponsku. Ivalo leží na stejnojmenné řece asi 20 km jižně od jezera Inari a 40 km od vesnice Inari. V roce 2003 dosáhl počet obyvatel Ivala 3998. Je zde menší letiště.

Den 16., pondělí 30.6.

Jak Luboš depresi dostal

Před usnutím měl Luboš těžkou krizi, že nám končí výlet, že nás zde v Inari nic zajímavého nečeká a že letiště vzdálené asi 50 km znamená, že jsme už prakticky doma. Nepomohl ani čaj s fernetem na spravení splínu. Naštěstí v noci musel kolem 2. hodiny čurat a díky tomu se mu nad jezerem Inari zjevilo nádherné divadlo – červánky nad hladinou. Spáchal tak nejhezčí fotky z celého našeho putování, což mu zvedlo náladu a ráno se tedy probudil pln očekávání, co nám dnešní den přinese. Tady je vidět, jak je život nefér. Luboš byl probuzen 1x kvůli čurání a spatřil neuvěřitelnou hru mraků s prosvítajícími paprsky slunce, mě probudili 3x komáři a viděla jsem leda tak hovno. Vstávali jsme v 9 hodin a rozložili jsme si mapu, abychom vymysleli, jak dnešní den strávíme. Luboš pojal dobrý nápad, že bychom si mohli půjčit loď, a brázdit tak hladinu jezera na tomto dopravním prostředku. I skočil se zeptat manželského páru vlastního kemp a přišel celý zářící nadšením. Lze půjčit motorový člun na hodinu, dvě i na celý den a správce prý právě přelívá benzin do nádrže, abychom mohli vyplout. Já jen mám zajít na recepci vše finančně vyrovnat. Vydala jsem se tam s peněženkou, kde se mě správcová zeptala: „Do you have real money?“ Na můj vytřeštěný pohled mi vysvětlila, že tím mínila platbu v hotovosti. Aha, a já se už lekla, že budu muset dokazovat, že jsem si eura nevytiskla doma na tiskárně.

Jezero Inari

Inari /finsky Inarijärvi, sámsky Anárjávri, inarským dialektem Aanaarjävri, švédsky Enare träsk/ je jezero ve finské části Laponska /stejnojmenná provincie Laponsko/ v územním správním celku Inari. Leží za polárním kruhem, přibližně 1100 km severně od Helsinek. Díky jeho poloze se může v chladných letech stát, že je jezero od listopadu do června zcela zamrzlé. Rozloha jezera je 1040,28 km². Jezero je 80 km dlouhé a 40 km široké. Maximální hloubka je 94 m. Leží v nadmořské výšce 118 m v široké sníženině tektonicko-ledovcového původu.

Pobřeží je velmi členité a převážně bažinaté. Díky svým 3318 ostrovům vytváří spíše dojem labyrintu vodních cest než otevřené jezerní plochy. Jezero je obklopeno smrkovými a borovými lesy. Nejznámější ostrovy jsou Hautuumaasaari a Ukonsaari s historickým osídlením, největší zase Mahlatti /21 km²/, Kaamassaari /21 km²/ a Leviä Petäjäsaari /9 km²/.

Do jezera se vlévá mnoho řek, z nichž jsou největší 170 km dlouhá Ivalojoiki, Juutuanjoiki, která přitéká z jezera Paatari, a Vaskojoiki. U obce Virtaniemi z jezera odtéká řeka Paatsjoiki, která posléze tvoří norskou-ruskou hranici a nakonec se vlévá do fjordu Varanger, který je zátokou Barentsova moře.

Na západním břehu jezera leží na evropské silnici č. 75 ves Inari s moderním muzeem kultury a historie Sámů /Siida/.

Pročpak nám to pádlo přiděláváte k lodi?

Luboš vyjednal loď na celý den za 30€, což se mi zdálo jako přijatelná cena, když vyhlídková plavba na ostrov Ukko, organizovaná turistickou kanceláří v Inari, by na jednoho přišla na 18€. Když jsem ovšem v recepci za pronájem motorové lodi chtěla zaplatit, řekla si správčová o 40€. Vyšlo totiž najevo, že její manžel nám chtěl zapůjčit loď s pohonem motoru 4kW, pak ho ale ona ukecala, ať nám dá silnější, 5kW motor, že prý jeho ovládání zvládneme.

Po finančním vyrovnání jsem se vydala za Lubošem, který i se správce byl u jezera a zrovna od něj fasoval záchranné vesty. Ty jsou podle jeho slov ve Finsku povinné a pokud si je sundáme, nemine nás tučná pokuta. Oba pak loď z břehu odnesli na vodu a my nevěřícně sledovali správce, kterak nám k lodi přidělává pádlo. Páni, načpak to, vždyť přeci máme motorový člun? Správce se pak vrátil do loděnice pro motor a v ten moment jsme pochopili, proč pro nás bude jistější mít na lodi i pádla. Motor totiž byl...prostě slabý. Nedostali jsme totiž motorový člun se silným pohonem jako loni v Norsku, s ovládáním pomocí otočného volantů, ale cosi malého, k čemuž byla připevněna páka a ta sloužila k řízení. Kapitán, tj. Luboš, bude navíc muset sedět vzadu u motoru, mít ruku za zády na té páce a takto pojedeme. Kvůli představě, 5KW je něco přes 6 koní, pro detailisty je to přesně 6,798 koně. Pro srovnání, Škoda Octavia dvoulitrový diesel má výkon 125 kW, tedy rovných 170 koní.

To bych se neudržela smíchy, kdyby motor udělal škyt a nastalo by ticho

Správce dal Lubošovi tip na návštěvu impozantního ostrova Ukko, což jsem měla v plánu od začátku, jen jsem to Lubošovi neřekla. Teda možná řekla, ale asi to zapomněl. Každopádně ostrov prý nalezneme tak, že máme jet přesně plus minus hodinu za nosem a ostrov prý snadno poznáme mezi jinými ostrovy, protože je prostě jiný. S natolik vyčerpávajícím popisem jsme tedy vypluli.

Hned v úvodu jsme museli pár metrů pádlovat, abychom se ze zátoky vůbec dostali a nezdemolovali jim tam molo, ze kterého zděšeně prchala omladina, romanticky se tam líbající.

Však on se Luboš manévrovat naučí.

Pluli jsme tedy směrem k obzoru a vítr nám čechral vlasy. Nikoliv proto, že bychom měli tak úžasnou rychlost, ale z toho důvodu, že foukal poměrně silný vítr a chvílemi na nás i přšelo. Sundala jsem si tedy záchrannou vestu, oblekla si nepromokavou bundu a na to teprve vestu. Luboš stejný úkon neprovedl, a to z prostého důvodu. Jeho nepromokavá bunda dlela v kempu.

Při jízdě k ostrovu se motor párkrát zatvářil, že si hltнул vody, protože škytl a trvalo pár nervyderoucích vteřin, než se zase rozběhl. To bych se vážně neudržela smíchy, kdyby přestal pracovat a my museli k břehu dopádlovat. Jediný, komu to vtipné nepřišlo, byl Luboš, nechápu proč.

Jak jsme hledali ostrov Ukko

Po asi hodině plavby, tj. odhadem 10 km, jsme zahlídli nějaké ostrovy v dáli. Ovšem jak poznáme, který je ten náš? Jednoduše. Zavěsili jsme se za jakýsi člun, jehož posádka na nás srdečně mávala, a pluli jsme za nimi s předpokladem, že míří na Ukko. Ano, můj nápad se osvědčil. Pak jsme pochopili, jak to správce myslel s tím, že ostrov snadno poznáme. Až jsme k němu připluli, všimli jsme si jeho neobvyklé siluety, způsobené kopcem ve tvaru připomínajícím kapku nebo slzu. Zaparkovali jsme u mola a loď jsme přivázali provazem, aby nám neuplavala. Pak šel Luboš pomoci osazenstvu toho druhého člunu, protože byť sem dorazili před námi, stále ještě neměli fixovanou loď a ani se nedostali blíže molu než dotekem ruky, kterou se ho drželi. Ve člunu navíc houstla atmosféra a vypadalo to, že se nejenom pohádají, ale i nafackují. Luboš jim loď přitáhl,

přivázal a oběma pomohl se snadným vkročením na pevnou zem. Tím tak zažehnal manželskou hádku, ke které se právě schylovalo.

Využili jsme toho, že manželský pár si ještě potřeboval vyměnit pár názorů, a vyběhli jsme po dřevěných schodech až na vrchol kopce tvořícího nejvyšší bod ostrova. Měli jsme tak jako na dlani okolní ostrůvky a prakticky celé rozsáhlé jezero Inari. Nádhera. Tohle si tak někdy sjet na vlastní lodi natěžko... Páni, to by byla paráda!

Protože nejenom výhledy je člověk živ a pěkná příroda nezasytí, vytáhli jsme nějaké müsli a posvačili. Jelikož se druhý pár zatím nahoru nevydal, začali jsme mít oprávněnou obavu, že se snad dole uškrtili. No to by byl průser, co bychom pak dělali s jejich lodí? Nic takového, oni spořádaně čekali, až se nabažíme vyhlídky, že nás pak vystřídají. Naši omluvu, že jsme to netušili a mohli přijít, odbyli mávnutím ruky. Prý jim to nic neudělalo, jednoduše nechtěli rušit.

Jak vypadá komáří peklo

Po chvíli váhání se tedy nahoru vydal i finský pár. My tam chtěli ještě posedět a pokochat se, ale snesli se na nás všichni komáři Inari a přilehlého okolí a zbudovali si na nás transfúzní stanici. Tak to tedy ne, přece si nedáme kazit tak nádherné scenérie. Ovšemže dáme, repelent nepomohl, a tak jsme totálně doštípaní a dokousaní urychleně seběhli dolů, odvázáli loď a odpluli. I tak jsme na

ostrůvku strávili skoro hodinu a prakticky sami, kdežto výletní loď z infokanceláře sem staví jen na asi 20 minut a přivezla by s sebou celou palubu pasažérů, přitom lístek pro oba na plavbu s nimi by nás vyšel skoro stejně jako půjčení našeho motorového člunu na celý den.

Ostrov jsme opouštěli s prvními kapkami deště padajícími na nás z hustých mraků. Vůbec se mi nelíbil pohled zpět, kde se v místech, kde ležel náš kemp, evidentně nacházelo epicentrum bouřky. Copak kemp, ten mi byl ukradený, záleželo mi na našem včera vypraném prádle pověšeném venku, před chatkou. Při našem odchodu na jezero bylo už skoro suché, vyfoukané větrem a vysušené nezapadajícím sluncem, jenže já byla ráno líná hodit ho do chatky. Dobře mi tak, jestli nám všechno znova namokne.

Ostrov Ukonsaari

Ukonkivi je skála na ostrově Ukonsaari na jezeře Inari ve finském Laponsku. Jeho sámské jméno zní Äijih a jezero Ukonsekä. Ukonkivi byl považován místními Sámy za velmi důležitou seitu a brán jako posvátný přírodní útvar, byl používán jako obětní místo pravděpodobně až do 19. století. Jména "Ukko" a "Äijih" odkazují k bohům ve finské, resp. sámské mytologii.

Ostrov je asi 30 metrů vysoký, 50 metrů široký a 100 metrů dlouhý. Od osady Inari je vzdálen přibližně 11 km.

Vyskytují se zde dvě známé seity, první z nich byla objevena jako obětní jeskyně a jako jeden z nejvýznamnějších archeologických nálezů byla nalezena na Ukonkivi v roce 1873 britským archeologem sirem Artuherm Evansem. V jeskyni byly nalezeny fragmenty stříbrných šperků. Druhá seita byla objevena v roce 2007 finskými archeology.

Seita

Severní sámštinou sieidi, inarskou sámštinou siejdi, skoltskou sámštinou seidd je sámské posvátné obětní místo. Seity byly například neobvyklé skalní útvary, obří skalní uskupení, velké přírodní kameny nebo kameny člověkem navršené. Kameny tvořící seitu jsou obvykle snadno identifikovatelné svým neobvyklým tvarem nebo rozměrnými balvany.

Každá z osad v Laponsku měla svou vlastní seitu, která sloužila k provádění obřadů a uctívání

božstev. Seita byla velmi respektována, protože lidé věřili, že kameny jsou živé. Na obětní kameny byly kladeny dary, především sobi, stejně tak různé předměty. Pokud bylo na kameny obtížné se dostat, tak byl jeden z kamenů potřísněn krví a zvíře bylo pohozeno u obětního kamene. Při uložení se používal jojk a bubnování na runový buben.

Je to malý krok pro člověka, ale obrovský pro lidstvo

Finský pár nám doporučil návštěvu pohřebních ostrovů, o jejich existenci jsme neměli tušení. K jednomu takovému jsme se tedy vydali, loď jsme vytáhli na pláž s fialovým pískem a provaz od lodi omotali kolem jednoho z větších kamenů poblíž. Snad nám člun neuplave.

Protože se nám zde hustota komárů zdála menší než na ostrově Ukko, který jsme právě opustili, vyhlásili jsme zde delší pauzu a zvědavě jsme sledovali výletní loď až po vrch narvanou turistu. Ti měli na ostrově Ukko těch avizovaných 20 minut přestávky, během které stihli akorát vyběhnout po schodech na vyhlídku, promáčkat se s ostatními u okraje, spáchat pár fotek a honem zase nasednout na loď, která zamířila k pohřebnímu ostrovu, na kterém jsme právě leželi na pláži na vyhrátém písku. Strnuli jsme. Naštěstí očekávaná invaze se nám vyhnula, loď jenom proplouvala kolem pobřeží a pasažérům kdosi z posádky hlásil megafonem, cože to je za ostrov před nimi. Ještěže jsme si půjčili vlastní loď a nejeli s nimi! Bylo už více než jasné, že ostrov zůstane jen náš a že jej evidentně dlouho před námi nenavštívila lidská noha a taky to tak ještě nějakou dobu zůstane. I zvěčnili jsme tedy na panenské pláži s tím zvláštním pískem naše stopy, které tam zůstanou tak dloho, dokud je nerozfouká vítr či nesmyje příliv.

Umí sob plavat?

Ovšem lhala bych, kdybych tvrdila, že ostrov nenavštěvuje vůbec nikdo. Kolem nás se nacházelo hojně sobích bobků, a protože termín ostrov znamená, že je ze všech stran obklopen vodou, vynořila se před námi otázka: „Umí sob plavat?“ Nějak se sem přece dostat museli a pochybovali jsme, že by je dovezli turisté lodí. Chvíli jsme o tom debatovali, nakonec jsem odeslala smsku s

dotazem svojí sestře, ale odpovědi jsem se nedočkala. Snažila jsem se to tedy pourgovat a získala jsem pouze vyjádření, že naše starosti by chtěla mít. Zrovna jí totiž začala odpolední šichta a nebyla schopná pochopit, že otázka, zda sob umí plavat, je zrovna tak důležitá, ne-li více, než dávkování antibiotik či vzájemné interakce léků. Nakonec jsme to uzavřeli, že jelikož sem sobové nemohli přijít suchým kopýtkem, musejí tedy plavat a zvládnou i zřejmě uplavat delší vzdálenost, protože pevnina leží několik kilometrů od nás. S pocitem vědce, který právě pochopil důležitou zákonitost, které si nikdo jiný nevšiml, jsme nasedli znovu do lodi a vydali se na průzkum dalších ostrovů a hlavně za poznáváním jezera Inari. To nás totiž upoutalo svou malebností a působivostí. I Luboš si to pochvaloval a dokonce z něj vylezlo, že by si dovedl představit zde delší pobyt, samozřejmě za předpokladu existence lodi coby dopravního prostředku. A to měl prosím večer depresi, že výlet skončil a on bude čtyři dny trčet u nezajímavé vodní plochy.

Proč je výhodné chodit na chladové testy

I vydali jsme se přes vodní plochu na další z pohřebních ostrovů. Zde již vylodění nebylo tak jednoduché a já musela v sandálkách skočit do vody a loď přitáhnout ke břehu. Studená voda mi sevřela lýtka a okamžitě způsobila necitlivost distálních partií mých dolních končetin.

Zdejší ostrov nás tak neupoutal, proto jsme jej brzo opustili a vyrazili dále po jezeře Inari. Já musela sedět v lodi v mokrých sandálkách a protože znovu začalo přšet a ochladilo se, tak i v zimě a

mokrých nohavicích. Situace mi silně připomínala chladové testy, na které chodím jednou ročně. Spočívá to v tom, že mi cévní doktor do lavóru nasype led, do něj si vložím nohy a dalším ledem vše zasype. Takto to mám 10 minut a po uplynutí této doby se mi měří prokrvení. Protože trpím vazoneurózou, cévy se stáhnou a prokrvení je nulové, obnoví se pouze poté, co mi doktor v rychlovarné konvici ohřeje vodu a opatrně mi nohy polévá. Po asi dvou hodinách se moje cévy probudí k životu a uráčí se nějakou tu krvinku s kyslíkem pustit dál. Takto tam chodím už třetím rokem a v situaci zažívané nyní na Inari, s mokřýma ledovýma nohama, jsem cítila podobné vjemy jako na cévním. Takže nic nového pod sluncem, však mi ty nohy neupadnou. Naštěstí okolní teplota nebyla blízka nule, a tak se průtok cévami asi po půl hodině obnovil nějak sám od sebe.

Jak jsme jeli lodí na nákup

Věděli jsme, že jak v Norsku, tak ve Finsku se běžně jezdí lodí na nákup. I rozhodli jsme se to vyzkoušet sami. Do karet nám hrálo to, že včera koupený a připravený losos se kompletně sežral, bylo by tedy záhodno sehnat dalšího. Protože čas už pokročil a nám vyhládlo, otočili jsme tudíž pomyslné kormidlo a začali se vracet. Po asi 1,5 hodině jsme se ocitli na přístavišti, přiléhajícímu k obchodu, kde jsme včera nakupovali. Zdráhám se použít slovo supermarket, i když to na místní podmínky supermarket opravdu byl. Loď jsme přivázali k molu a Luboš se uvolil tam na mě počkat. Ve kšeftě jsem koupila jen kilo lososa, proti včerejšku trochu podražil, a karelské pirohy na okamžité doplnění kalorií. Při vracení se k lodi jsem šlápla na prkno spojující molo s břehem, toto rázem podkleslo a já se ocitla po koleno ve vodě. Stalo se tak vzápětí, kdy jsem svým drahocenným teplem vysušila mokré šustáky a sandály. Nasedla jsem tedy do lodi s jednou nohou mokrou, aniž by si Luboš něčeho všiml. Jeho pozornost byla totiž zcela zaujata jednak rybářskou lodí kotvící vedle nás, jednak nákupem vedle Luboše uloženým. Zejména vůně pirohů ochromila jeho mysl a způsobila, že by si nevšiml, ani kdyby se náš člun potopil a my s ním. Teda to už by asi zaznamenal, kdyby se mu namočil piroh, do kterého zrovna kouše.

Kdo si ovšem všiml, co se mi stalo, byl mladý kajakář, který na molu zrovna sušil svůj stan. Vstal totiž a šel opravit ten dřevěný můstek mezi molem a břehem, aby se podobné nedobrovolné ponoření nestalo znovu někomu jinému.

Kameny musíš hlásit!

Relativně teplá zima se podepsala i zde, na jezeře Inari, jehož hladina byla o asi 1,4 m metru níže proti běžným rokům. Pro nás to znamenalo častější výskyt kamenů, které by jinak byly skryty pod hladinou. Vrátila jsem se tím do mladých let, kdy jsem bývala háčkem a Luboš zadákem. Situace se od té doby změnila a já se stala kochačem a hlavně fotografem výpravy, takže jsem většinu šutrů postřehla až tehdy, kdy Luboš zařval a sám loď usměrnil, aby nenajela na kámen. „Kameny musíš hlásit!“, vyštěknul po mně Luboš při představě, že půjčenou loď poškrábeme či nedejbože zničíme motor, jehož čára ponoru byla hlouběji, než dno naší lodi.

Luboš rozhodl, že s nákupem se přeci nebudeme vláčet přes celý kemp, ale zajedeme si přímo k naší chatce. Ta ležela na opačné straně zátoky a bylo možné se dostat až k ní na vzdálenost několika metrů. Zde ale platila přímá úměra - blízkost pevniny = mělčí jezero. No a bylo nabíledni, že i kamenů zde bylo více. Některých jsem si všimla a na ty jsem poctivě Luboše včas upozornila, některé jsem nezaznamenala, a ty jsme řízením osudu minuli díky náhodně nekoliznímu kurzu. Na jeden obrovský jsme ale mířili přímo a nesrazili jsme se s ním jen proto, že Luboš mírně stočil kormidlo kvůli vlnám, tím pádem kámen spatřil a vyhnul se mu. Díky tomu jsem měla možnost si ho pořádně prohlédnout. Na ten kdybychom vjeli, naši loď by rozřízl na dvě části přesto, že měla skořepinovou strukturu. Kupodivu to Luboš nijak více nekomentoval, vyložil nákup i se mnou a oznámil mi, že mám po souši za ním přijít na přístaviště, kde jsme začínali. On tam prý raději dopljuje sám. Pro jistotu beze mne. Nechápu, co tím myslel.

Jak to, že mám ve spacáku písek?

Cestu k přístavišti jsem vzala přes recepci, abych oznámila, že jsme se v pořádku vrátili a chceme předat loď. Správkyni jsem poněkud zaskočila, že jsem se tam zjevila sice v záchranné vestě, ale evidentně přichází pěšky a ještě od jiného směru, než je přístaviště, ale rozdýchala to. Poslala za námi svého manžela, který koukl na nádrž v lodi a zkasíroval nás o 3€ za spotřebovaný benzín.

S pocitem příjemně stráveného dne jsme se vydali do kuchyňky připravit si repete lososa servírovaného včera, jen s tím rozdílem, že teď jsem si na jeho kuchání vzala normální ostrý nůž. Poté jsem posbírala naše kdysi suché oblečení, nyní znovu promoklé a pro jistotu nacházející se všude v kempu. Evidentně se tábořištěm prohnala nejenom bouřka, ale i silný víchr, který většinu našich hader ze šňůry serval a roznesl po okolním prostranství.

Po syté večeři a menším tělocviku sestávajícího z hledání našeho oblečení jsme zalehli do spacáků a nestačili se divit. Proč máme všude písek? Inu, není divu, jednalo se o písek z pláží z pohřebních ostrovů a měli jsme ho opravdu všude, v každém záhybu oblečení i spacáků.

Jak ze mě odkapával repelent

Zatímco Luboš usnul jako když ho do vody hodí, já si ještě chvíli chtěla číst, ale bránily mi v tom nálety komárů. Proč si vybrali zrovna mě? Natřela jsme se tak důkladně repelentem, že jsem vlasy měla úplně splepené, a přesto mě ta havěť neskutečně otravovala. Nanesená vrstva byla natolik silná, že mně přebytečný repelent dokonce začal rozpouštět ručky u brýlí. Prostě ta část, která ohnutá směřuje za ucho, se normálně měnila v lepkavou hmotu a po částech odpadávala.

Útoky komárů pokračovaly celou noc, kdy jsem se vůbec nevyspala. Repelentem jsem byla potřená natolik, že ze mě odkapával, přesto na moji kůži ti hajzlíci nasedali a bodali a bodali a bodali.

Luboš dle jednoduchého sluchového testu /chrápal, až se stěny chatky otrásaly/ sladce spal.

Nad ránem, kdy mně oční víčka padala únavou a neměla jsem sílu udržet je otevřené, jsem změnila typ repelentu a mírně to pomohlo. Sice mě komáři otravovali nadále, ale alespoň mně nebzíkali těsně u uší a umožnili mi usnout i přesto, že mě stále kousali do obličeje.

Den 17., úterý 1.7.

Katastrofa

Dnešní den byl plánován jako kulturní, chtěli jsme navštívit muzeum Siida. Ráno jsem při balení s hrůzou zjistila, že postrádám pero, speciální to výrobek určený na psaní i v dešti bez toho, že by se poznámky rozpustily. Nikde nebylo k nalezení, nepomohlo ani prohledat v kempu kuchyňku a vznést dotaz na recepci. Tam mně udivená správcová nabídla pero svoje jako satisfakci.

Po snídani jsme vyrazili vstříc kulturním zážitkům, dnešním cílem bylo slavné muzeum Siida.

Předpověď od Sisi nám predikovala slunce, 16°C a azuro oblohu. Nepřekvapilo nás to, první pěkný, teplý a slunečný den bude samozřejmě tehdy, kdy celou dobu budeme zavřeni v muzeu. Kdybychom do muzea šli včera a dnes na loď, bouřka by přišla dnes a včera by byla modrá obloha.

Před odchodem jsem ještě vzala do rukou Lubošovy plavky, toho času se válející na zemi, abych je hodila na postel. A ejhle, dlouho postrádané a už i oplakané pero se vynořilo z jejich nitra! Luboš se dušoval, že ho tam určitě nedal a že ani nepoužil plavky, což jsem mu i věřila, chodíme totiž většinu času v péřovce.

Mají tam i radiátor

I vstoupili jsme tedy do muzea Siida, které mělo být naším zlatým hřebem pobytu v sámské osadě Inari. Strávili jsme tam plných šest hodin, během nichž jsme zhlédli jak část v hlavní budově, tak externí expozici s reálnými dřevěnými stavbami, včetně pastí na zvířata. V kontextu s fotografiemi ve zdejší expozici jsme nabyli dojmu, že podmínky, které Sámové /Laponci/ zvládali a přizpůsobili se jim, by zabily většinu průměrných Středoevropanů. Možná z našeho pohledu poněkud primitivní způsob života, který jim ale umožnil přežívat prakticky nepřetržitou zimu a tmu. Jejich život se točil kolem sobů a zvířat a zaujalo nás, jak brzo lidé umírali, délka života se zvětšila až v posledních několika desetiletích.

Jeden z exponátů jsme si blíže prohlédli. Jednalo se o stavbu připomínající týpí. Vevnitř se po stranách nacházela lůžka pokrytá kůžemi a uprostřed bylo ohniště. „Hele, mají tam i radiátor!“ ukazoval Luboš na maketu ohniště. Prostě takový předchůzce ústředního topení.

Po odchodu z muzea jsme ještě zaběhli do nedaleké budovy Sajos, sídla sámského parlamentu, kterou jsme již našli zavřenou. Na dveřích ale visel plakát, že každý všední den v 15 hodin zde probíhá organizovaná prohlídka sámského parlamentu. Dobrý tip na zítra.

Finští Sámové

Sámové /Sápmelaš v jejich vlastním jazyce/ jsou původními obyvateli Laponska a v dnešní době žijí ve čtyřech zemích od poloostrova Kola až po jižní norské hory. Více než polovina ze 70 tisíc Sámů je za hranicí s Norskem, zatímco ve Finsku je jich asi 8 tisíc, ale mezi oblastmi existují užší kulturní vazby. Oblast Sámů se nazývá Sápmi. Asi polovina finských Sámů žije ve finské části Sápmi.

Podle kamenných kreseb a archeologických nálezů bylo toto území prvně osídleno brzo po skončení doby ledové asi před 10 tisíci lety, ale toto osídlení netrvalo až do začátku křesťanství. Prvními obyvateli byli kočovníci – lovci, rybáři a sběrači potravy, kteří migrovali s ročním obdobím. Lovili divoké soby, rybařili a v letních měsících sklízeli bobule a obchodovali s masem, oblečením a ručními výrobky.

Dějiny

Když byli Sámové zatlačeni na sever migrujícími Finy, šlo o postupný proces, který se odehrával na začátku prvního tisíciletí našeho letopočtu. Dochovalo se mnoho legend, včetně těch o zázračných čarodějnicích, které uměly létat a různě se převtělovat. Viditelná jezera a skály se staly seitami /svatá místa/, ostrov Ukko na Inarijärvi je tím proslulý.

Inari bylo důležitým obchodním centrem Sámů začátkem roku 1500, kdy zde Sámové osídlovali velká území.

Sámské osady byly rozmístěny na velkém území, ale v 17. století se tu usazovalo stále více Švédů. V roce 1670 zničil luterán Gabriel Tuderus /1638-1703/ různá kulturní místa a náboženské objekty. V Laponsku se začaly stavět kostely, jedním z nejstarších dochovaných je Sodankylä.

V následujících stoletích pronikaly do rozlehlé provincie Finové, kteří převzali pastevectví sobů a asimilovali se Sámy /a naopak/, což se týká především jižního Laponska.

Oblast Petsamo /Pečenga/ severovýchodně od Inari byla k Finsku připojena v roce 1920 smlouvou z Tartu, roku 1937 se tu začal těžit nikl. Sovětský svaz zaútočil na oblast bohatou na nerostné suroviny během zimní války /1939-1940/, poté ji využívali Němci jako základnu k útokům na Murmansk a v roce 1944 ji znovu okupovala Rudá armáda. Rusku patří dodnes. Skolští Sámové z Pečengy přesídlili do Sevetijärvi, Nellimu a Virtaniemi.

Ustupující německá armáda v letech 1944-1945 praktikovala metodu spálené země, a aby zbrzdila pronásledovatele, spálila všechna stavení. Z doby před 2. světovou válkou pochází v Laponsku jen pár kostelů, vesnic a domů.

Rané tradice a víra

Raná společnost Sámů byla založena na siida, malých skupinách skládajících se z několika rodin, které kontrolovaly jednotlivé lovecké a rybářské oblasti. Rodiny žily v kota, tradičním obydlí podobajícím se teepee /týpí/ nebo vigvamu ryzích Severoameričanů. Bylo to jednoduše dočasné přístřeší při migraci za stády sobů. Trvalejší kota byla překrytá vstvou trávy, aby izolovala látku a sobí srst. Vyvinul se tak systém „zimní vesnice“, kde mohly skupiny přečkat spolu krutou zimu. Přírodní prostředí bylo pro život Sámů nezbytné: uctívali Slunce /otec/, Zemi /matka/ a vítr a věřili, že všechny věci v přírodě měly duši. Hvězdy a souhvězdí se staly součástí mytologie – Polárka, nejjasnější hvězda na noční obloze, byla piliřem světa. Sámové věřili v množství bohů a jejich spojení s bohy zajišťoval šaman, nejdůležitější člen komunity. Bubnováním se šaman dostal do tranzu a mohl komunikovat s bohy, požádat je o radu nebo se dozvědět o jejich úmyslu. Na bubnech byly zobrazovány výjevy ze života, přírody a bohů. Slunce se stalo obvykle centrálním motivem. Násilná přeměna na křesťanskou víru v 17. století znamenala konec šamanů a tradičních bubnů. Tradiční legendy, společenská pravidla a pohádky byly předávány vyprávěním příběhů z generace na generaci. Unikátní způsob vyprávění příběhů byl yoik, chvalozpěv, ve kterém zpěvák použil slova nebo napodobal zvuky zvířat a přírody, aby popsal své zkušenosti. Yoik dodnes Sámové používají, někdy je doprovázen hudebními nástroji.

Yoik /joik/

Koupíte-li si CD se sámskými joiky, můžete mít pocit, že je to „pravé laponské etno“, tundrové halekačky se soby. Ale joik je víc, je to hudba, je mnohem více. Joik je specifickým výrazovým prostředkem, dalším jazykem Sámů, branou mezi niterními pocity severského člověka a přírodou, co jej obklopuje. Je přírodním hlasem, vším, co spojuje svět a lidi živé i zemřelé, něco, co přináší příslušnost k sámské entitě po tisíciletí.

Joik je vokalicickou hudební formou, charakterizovanou monotonálností, používáním hrdelního zpěvu a velkých tonálních intervalů přesahujících celou oktávu. Mnohem více můžeme pochopit vysvětlením, že joikem lze uvítat nový den, pozdravit přátele, oslavit chvíli klidu nad skromným jídlem, uklidnit rozčilené sobí stádo, obejmout hory na obzoru, spojit se s duší zemřelé milované bytosti, vychválit majetek a schopnosti či si jen po dlouhé práci odpočinout. Joik je rájem improvizace, jeho melodie, rytmus i případná slova se mohou měnit na základě nálad a situací, kdy další interpret do něj může přidat své vlastní pocity a postřehy, a změnit tak od základu původní základ skladby.

Role soba

Soba byl vždy velice důležitý pro existenci Sámu. Jedli jeho maso, pili mléko a používali kožešinu na oblečení a lože. Vyráběli rybí háčky a harpuny ze sobích kostí a paroží. Dnes asi 40% Sámu žijících v Sápmi /Laponsku/ je zaměstnáno sobím hospodářstvím. Cestovní ruch je dalším velkým zaměstnavatelem.

Původně Sámové lovíli divoké soby tak, že je chytali do jámy. Lov pokračoval až do 16. století, kdy Sámové začali domestikovat původní stáda a migrovat s nimi. Ke konci 19. století byla stáda finských sobů uspořádána do paliskunta /společenství/, kterých je nyní v severním Finsku asi 56. Sobi se potulují volně kolem velkých přírodních ploch v rámci paliskunta, která je ohraničena obrovskými ploty. Ty kříží laponskou přírodu. Každý pastevec je zodpovědný za své stádo a rozpozná je podle označení na uších – je to řada zřetelných zářezů do ucha každého zvířete. Sobi cyklus se řídí přísnými pravidly. Sobi telata se rodí v květnu a červnu. Na konci června je stádo sehnáno dohromady a telata jsou značkována na uchu. V létě, pokud nejsou šílení z neodbytného hmyzu, pasou se sobi na loukách a vytvářejí si zásoby energie na zimu. V září, před dobou páření, jsou sobi /jeleni/ ve stádu tříděni na porážku – ročně je poráženo až 120 tisíc sobů. S příchodem sněhu v listopadu se sobi živí lišejníky. Zvířata jsou na zimu nahnána na pastviny, v dnešní době používají pastevci sněžné skútry, mobilní telefony, a dokonce i helikoptéry, aby svá stáda mohli kontrolovat. Proto se už tolik se stády nestěhují.

Lesní, fjellští a mořští Sámové

Podle toho, kde Sámové žijí a jak se živí, dělí se do několika skupin. Mezi lesní Sámy se počítají Sámové obývající rozsáhlé a nekonečné, převážně jehličnaté lesy a živící se od minulosti zejména rybolovem a lovem větších lesních zvířat. Většina současných švédských Sámu patří právě pod tuto podskupinu. Mořští Sámové obývají především norské pobřeží a kolští Sámové tvoří održenu, již málo početnou, ale velmi svébytnou komunitu Sámu v oblasti poloostrova Kola, kde se nevyhnutí Sověty tolik oblíbenému přesídlování celých národů.

Finští Sámové se řadí mezi tzv. fjellské. Označují se podle původně norského slova fjell /fjeld/, popisujícího bezlesou horu s okrouhlým vrškem. Tyto hory jsou typickým skandinávským pozůstatkem doby ledové, kdy převážnou většinu velkého poloostrova pokrývala mocná ledovcová krusta. Tíha ledu stlačila a dokonale obrousila ostré vršky a dala horám tak příznačný tvar, kdy nad hranicí lesa začíná pustá kamenitá tundra s často uhlazenými balvany všech velikostí, firnovými poli věčného sněhu a koberci lišejníků. Pro tento typ hory mají označení všechny další skandinávské jazyky – švédština fjäll, laponština čohkka, čuokka či čáhkka, finština tunturi, ruština tundri.

Fjellští Sámové jsou tedy ti typičtí kočovníci a polokočovníci, majitelé a zároveň pastevcí obrovských polodivokých sobích stád. Proto se jim také říká sobí Sámové, kterýžto titul znamená pro zbytek Sámů objekt obdivování smíšeného se závistí. Sob je zde základním a určujícím prvkem života. Kvůli sobům, se soby a pro soby tu již stovky let kočují celé rodiny po trase obřích migračních cest. Sobi žijí po většinu roku zcela svobodně a divoce ve volné tundře, jen dvakrát ročně Sámové soby nahánějí do ohrad, aby porazili potřebný počet kusů a označovali nová mláďata cejchem příslušné siidy. Kočovní a nezávislá existence tohoto „sobího etnika“ z něj činí evropský unikát.

Siida

Siida je někdy přirovnávána k vesnici, jindy k rodině. Ve skutečnosti označuje několik rodů, které se rozhodnou společně žít, chovat soby a všestranně spolu kooperovat. Tento pojem bývá mnohdy mylně vykládán jako obec, nesouvisí však s pevným místem, nýbrž s lidmi, kteří spolu žijí.

Sámové tvoří společnost s oboustrannými příbuzenskými vztahy uznávajícími příbuznost jak ze strany otce, tak matky. Příbuzenské vazby, i vzdálené, jsou u Sámů určující pro systém siid, jež v podstatě vychází z původních předvěkých rodinných uspořádání. Dodnes mezi kočovnými Sámy platí výsady příslušnosti k určitým siidám, jež se týkají i nepokrevných příbuzenských vztahů.

Například v siidě, z níž pochází kmoťr kočovníka, má kočovník kdykoli právo na neomezenou dobu návštěvy, spojenou s všestrannou výpomocí, pohostinstvím a úsilím směřujícím k dosažení společného cíle. Toto pouto přetrvává zejména mezi fjellskými Sámy již mnoho set let.

Dědičná práva jsou velmi demokratická a rovnostářská, neexistují rozdíly mezi výší dědictví pro ženu a muže. Dědičná práva se týkají hlavně sobů.

Proč Sámové a ne Laponci

Sámové a jejich vlast Sámiťnan jsou po celém světě známi spíše jako Laponci, respektive Laponsko. I když je tento název tradiční a velmi vžitý, jedná se o pojmenování, které oni sami nikdy nepoužívali. Název Laponsko, Laponec, ať se českým uším jeví jakkoli neutrální a obvyklý, totiž pochází ze starošvédského lapp, což znamenalo hadr. Ať toto označení vzniklo vinou nízké životní úrovně Sámů či kvůli typickému oblečení ze sobích kožešin, oblékaných přímo na tělo chlupem dovnitř, vždy bude u Sámů spojeno s velkou mírou pejorativity a opovržení. Nazývájme proto Laponce Sámy, tak, jak se od nepaměti označují mezi sebou.

Pojmenování Sámové, Sámi, se vyvinulo pravděpodobně ze starosámského Sápmi, což stejně jako Sámi znamenalo něco jako lidé z močálů. Od tohoto slova se odvíjí i titul Samerna, jež používají

spíše švédští Sámové či Saamelaiset, obvyklý v severním Finsku.

Ve staré literatuře bývá ještě k nalezení slovo vuovijos, což je velmi staré sámské slovo z doby železné, označující Sámy jako lesní lidi.

Existují dvě hlavní skupiny Sámů, a to západní, jež mají blíže k europoidním národům /kavkazoidní rasa/, jsou typičtí voskovou a chudokrevnou pleť, světlými vlasy a očima /nejsou mezi nimi výjimkou ani úplní blondáci/, a východní, jež mají od pohledu určitou příbuznost se severoasijskými a sibiřskými kmeny, jsou typičtí rovnými černými vlasy, lehce zešikmenýma očima a velmi bledou pleť. Obě skupiny se však řadí mezi evropské, a ne asijské kmeny.

Sámové dnes

Sámové byli v minulosti vystaveni utlačování. V 17. století byli násilně obráceni na protestantské křesťanství a jejich náboženské tradice se staly ilegálními. To vedlo k situaci, kdy se hodně Sámů označovalo spíše za běžné Finy.

Švédský stát zatěžoval Sámy daňově, i když oficiálně nebyli uznáni jako vlastníci půdy. Dnešní práva Sámů jsou obhajována a jejich jazyk je význačně uznáván v sámských regionech ve finském Laponsku. Finsko bylo první zemí, která slavnostně zvolila sámský parlament v roce 1972 /Norsko následovalo v roce 1989 a Švédsko v roce 1993/. Univerzální právo na „území Sámů“ je neustále diskutováno. Nebyla dosud vytvořena „mateřská země“ nebo „rezervace“, parlament nemá moc samosprávy týkající se otázek sámských obyvatel.

Avšak Sámové nabírají ve Finsku na uznání, mají vlastní vlajku a národní svátek, který se slaví 6. února. Rostoucí cestovní ruch poskytuje ekonomické výhody, jelikož se dobře prodávají řemeslné výrobky Sámů.

Na nějakou dobu budu patrně muset lososa vyřadit ze svého jídelníčku

Naše další kroky směřovaly na nejbližší benzinku, kousali nás totiž komáři až k zešílení a ráno sbalený repelent jsme již dávno na sebe vystříkali. Supermarket byl vzdálen asi kilák, kdežto benzinka se nacházela za rohem, což rozhodlo, měli jsme totiž pocit, že obklopení mračny komárů bychom ten kilák nedali. Koupila jsem tedy repelent s tím, že jeho spotřeba byla lahvička na den. Samozřejmě že posléze došlo i na obchod'ák. Zašla jsem tam pro suroviny na přípravu večere a nevšedně se jím stal opět losos. Měli jsme totiž na něj obrovskou chuť, i když mám takový dojem, že po návratu domů budu muset lososa na nějaký čas patrně vyřadit ze svého jídelníčku.

Kvůli změně jsem se rozhodla pro zpestření jeho přípravy. Protože jsem nesehnala strouhanku /domnívám se, že Finové ji ani neznají/, nadržila jsem balíček sucharů, do toho vrazila zakoupená vajíčka a nasypala z domu dovezené koření. Ve vzniklém těstíčku jsem kousky lososa obalila a takto smažila na pánvičce. Mňam! Bohužel konzumaci takové bašty nám znepríjemňovali komáři, kteří ve skupinách nasedali na lososa a posléze tam chcipli. Opět jsem zalitovala, že není možné si jídlo nastříkat repelentem. Důkladně jsme potřeli alespoň sebe, přičemž se další část ručky na brýlích začala rozpouštět. Chjo, být tady déle, tak mi z brýlí zůstanou jen skla, obruba se kompletně rozloží.

Den 18., středa 2.7.

Kam se podívám, tam je repelent

Ráno jsme v kempu zažili šok. Tam, kde dosud byla volná travnatá plocha, najednou parkoval jeden karavan vedle druhého, všichni s německou SPZkou. Nastala invaze Němců s karavany. Nejvyšší čas vypadnout.

Dnes jsme měli poslední den na Inari a rozhodli jsme se ho věnovat jak nákupu suvenýrů /přízemní cíl/, tak návštěvě sámského parlamentu Sajos /intelektuální cíl/, ale hlavně kostela v divočině, obtížně přístupného a utopeného kdesi v tundře /historický cíl/.

Při balení na dnešní výlet Luboš frflal, že kde se podívá, tam je repelent. Ano, porůznu na stole a jiných odkládacích plochách ležely téměř vystříkané lahvičky od repelentů, které jsem chtěla využít až do mrtě a vyhodit po jejich úplném spotřebování, což nastalo nyní. Natřeli jsme se repelentem a dopotřebovali otevřené lahvičky, bylo jich asi šest, a poté je vynesli do koše. V kempu se totiž důsledně separoval odpad, což mě někdy až dohánělo k šílenství, protože jsem zhusta stála před šesti popelnicemi a dumala, do které z nich patří ta věc, kterou svírám v ruce...

Segregace škol po finsku

Na kolech jsme se vydali do několik kilometrů vzdáleného Inari, kde jsme ze zvědavosti zahnuli do jedné z bočních ulic, protože jsme tam zahlídli značku s ikonou pamětihodnosti. Dostali jsme se ovšem na konec slepé ulice, kde jsme před školou zastavili a dumali, kam dále. Tam si nás odchytila zvědavá Finka na kole, která se za námi vydala, když nás zahlédla projíždět okolo. Správně nás otipovala na zmatené turisty. Protože měla čas a hlavně chuť se s námi bavit, vyptávali jsme se jí na různé aspekty života v Inari. Sama navíc byla dost upovídaná a získala jsem dojem, že nás zastavila jen proto, že potřebovala někomu sdělit svých pět tisíc slov, což je její denní norma. Každopádně její povídání bylo zajímavé a hlavně poučné. Škola, před kterou jsme se zrovna zastavili, je z jedné půlky pro finské děti, z druhé pro robátka hovořící severskou sámštinou. Dole v jiné části Inari prý leží škola určená pro odnož Sámů žijících v malé komunitě po staletí u jezera Inari a mluvících inarskou sámštinou. Výuka v jednotlivých školách probíhá v odpovídajících jazycích. Vlastní školku má jen severosámská škola, takže školku mají všechny děti bez ohledu na původ a jazyk společnou a mluví se tam severosámšsky. Díky tomu se tedy i finské děti dostanou k sámštině. Takhle to probíhá jen asi 10 let, dříve všechno bylo jen ve finštině. Sámům se totiž v poslední době dostalo většího uznání své svébytnosti a samostatnosti. Populace na Inari je prý smíšená, jak

Finové, přišedší sem v průběhu desetiletí, tak Sámové, žijící zde po staletí a zpočátku utlačováni finským státem. Jak se Sámové nyní více ozývají, není to na úkor jejich finských sousedů a nikdo nezakazuje finským dětem hrát si se sámským vrstevníky.

Tři finské fenomény

„*Když nepomůže sauna, terva a vodka, kouká z toho smrt.*“ říká finské lidové úsloví. Dobře to ukazuje, jaký význam pro Finy měly, a stále mají, tyto tři fenomény. Saunu jsme si již vyzkoušeli, vodku nepijeme, dostala se tedy do popředí zájmu terva, u nás spíše známá jako smola či pryskyřice. V obchodě se suvenýry nás totiž upoutalo množství produktů, při jejichž výrobě byla použita právě terva. Bylo tedy více než jasné, že něco takového určitě pořídíme jak pro rodinu, tak pro sebe. Nejprve jsem ale netrpělivému Lubošovi vysvětlila, že přeci hned v prvním obchodě nebudeme nakupovat, napřed je potřeba porovnat ceny. Jeho to nebavilo, nechala jsem ho tedy hlídat kola a během asi půl hodiny jsem oběhala všechny obchody se suvenýry a že jich zde bylo! Zjistila jsem tak, ve kterém jsou nejlevnější trička se sobíky, ve kterém magnetky a kde seženeme cenově nejvhodnější kosmetiku z tervy. Tímto průzkumem jsem ušetřila 7€, takže jsem Lubošovi vysvětlila, že si za tuto sumu hodlám koupit slibovanou čepičku, kterou mi při jednom ze stanování trollové ukryli do rukávu bundy. Luboš mi to nejenom schválil, ale pomohl mi vybrat pokrývku hlavy s typickými sámskými motivy. Uličníkům jsme pak pořídili nádherná trička se soby a rodině různé přípravky z tervy, někomu mast na ekzém, jinému hojivou mast na bolest a mamince pak olej do koupele s přídavkem tervy. Ten jsem tedy vzala i sobě, přeci jenom jsem potřebovala zjistit, zda se nejedná o výrobek v něčem závadný, že.

Terva

Terva /smola, dehtová zapáchající kapalina vznikající při pálení dřeva/ byla významným exportním zbožím již v 16. století. Rozvoj výroby tohoto impregnačního materiálu ve Finsku nastal v 17. století, kdy země byla součástí Švédska. V té době se evropská výroba tervy /smoly/ přesunula z Pruska do Švédska. Pálení tervy bylo obtížné a časově náročné. Kmen borovice se musel nejprve tři roky připravovat, než se z něj čtvrtý rok dala terva vypálit. Ve velkých smolných jámách se pak páčila v červnu, před začátkem senoseče. Pro vývoz se balila do sudů o objemu 125 litrů. Tervou se dříve impregnovaly lodě a lana proti vlhku, jeden z největších odběratelů byla Anglie. Lyže se také jednou za rok napouštěly tervou, aby dobře klouzaly. Širokou škálu použití dokládá skutečnost, že terva se ve finské kuchyni používá i v současnosti k dochucování jídel a nápojů. Dodnes všichni znají její vůni. Navozuje atmosféru plujících lodí a letních večerů na březích jezer. Terva byla podávána i jako léčebný prostředek.

Obal na tablet v laponském stylu

Protože se nám nechtělo cenný nákup s sebou vláčet po zbytek dne, zajeli jsme s ním na kolech zpátky do kempu a pak se vrátili do Inari. Tentokrát jsme vkročili do sámského kulturního střediska Sajos, postaveného v roce 2012. Bylo dokonce tak mladé, že jsem ho neměla popsané ani ve svém nedávno vydaném knižním průvodci.

Zakoupili jsme si na recepci u mladé dívčiny lístky na prohlídku sámského parlamentu, konanou od 15 hodin. Protože jsme měli skoro hodinu času, odkázala nás na zdejší restauraci a prý až se nasytíme, ať koukneme do místnosti vzadu, probíhá tam zrovna ukázka a výuka zdejších řemesel, jako třeba tkání látek, činění kůže a vyrábění věcí z ní. Zajímavé, co nás ale vyšokovalo, byl obal na tablet, zhotovený ze sobí kůže a vyvedený v sámském stylu, tedy obšitý typickými barvami a s nezaměnitelnými výšivkami. Prostě pokrok je nezastavitelný a holt i Sámové užívají moderní techniku na chov sobů.

Nechali jsme se navnadit vůní restaurace a skočili si tam na lehký obídek, v nabídce měli lososovou bagetu, tak nebylo nad čím váhat. No a samozřejmě kávička, na tu jsou Finové fakt machři. Nikdy jsem nevyčila tolik kávy jako při našich pobytech na Severu.

Oblečení Sámů a ruční řemesla

Sámové vždy používali materiál, který měli k dispozici – sobí kožešiny, paroží, kosti, březové suky a vlnu, aby vyrobili kuchyňské náčiní, šaty a textilie. Pestrobarevné kostýmy Sámů, typické kabáty, kalhoty nebo sukně vyšíváné jasně červenými, modrými a žlutými motivy, se nosí hlavně při slavnostních příležitostech a během festivalů.

Řemeslné práce Sámů /zahrnují tašky a boty vyrobené ze sobí kůže, pletené rukavice a ponožky, textilie, šály, nápadné barevné klobouky, šperky a stříbro/ jsou uznávané jako domorodé umění.

Babylon jazyků

V kýženou dobu jsme se dostavili před recepci, kde jsme byli jedinými zájemci o komentovanou prohlídku zdejšího parlamentu. Nevadí, o to více si to užijeme, když se průvodkyně bude věnovat jen nám. Tou průvodkyní byla recepční, která na pult umístila tabulku „zavřeno“ a vydala se s námi do budovy. Tam se nám dostalo výkladu ohledně výuky a jen to potvrzovalo slova, která jsme ráno slyšeli od Finky na kole. Naše průvodkyně byla Sámka z dlouhého rodu místních Sámů. Bohužel její babička ještě zažila násilné pofinšťování, kdy se nesmělo hovořit sámsky a už vůbec ne se v tomto jazyce vzdělávat. Vychovávala tedy svou dceru, matku naší průvodkyně, finsky a ona se tak

neumí sámsky vůbec domluvit, hovoří spolu doma finsky.

Já jsem se zvědavě vyptávala na různé sámské dialekty, byvši předtím poučena Finkou na kole. Naši průvodkyni jsme tím udivili, asi se nesečkala s takovým zájmem o Sámy a jejich jazyk. Ano, sámských dialektů je devět, z nichž jeden používá azbuku, zbytek latinku. Tři z nich jsou nejpočetnější a jeden z nich vznikl právě zde, u jezera Inari, proto nese i stejný název. Nejčastější je severská sámština a ta je i úředním jazykem ve zdejším parlamentu. Na můj dotaz, zda se mezi sebou domluví, jen zavrtěla hlavou. Jednotlivé sámské jazyky jsou dost odlišné, takže i v parlamentu samotném existují oficiální překladatelé, kteří tak pomáhají poslancům se mezi sebou vůbec dorozumět. Jako důkaz svých slov ukázala na pulty v parlamentu, kdy na každém stole ležela sluchátka.

Sámské jazyky

Sámské neboli laponské jazyky patří do ugrofinské větve uralských jazyků. Laponština není jeden jazyk, ale celá skupina jazyků.

Sámové dodnes mluví devíti sámskými jazyky, ve dvou zaniklých se nám zachovaly texty. Mnoho

těchto jazyků má navíc několik dialektů, takže mezi jednotlivými jazyky jsou plynulé přechody. Ve Finsku nyní existují tři sámské jazyky, vzájemně ne moc srozumitelné, ačkoli je používá asi dva tisíce lidí. Sámština se vyučuje ve zdejších školách a legislativa podporuje používání sámštiny jako úředního jazyka v Sápmi.

Jak jsem měla chuť kolo hodit do bažiny a Luboše do jezera

Kolem 16:30 jsme byli připraveni vstříc pochodu k Pielpajärven erämaakirkko /v překladu Kostel v divočině/. S Lubošem jsme se neshodli o dalším postupu, já navrhovala nechat kola zamčená před muzeem, on si prosadil, že kola dokážeme dotlačit až ke kostelíku. Prý co je náročného na tlačení kol lesem?

Úvodních několik kilometrů bylo v pohodě, protože vedly po asfaltu. Na další asi dva kilometry se již povrch změnil na šotolitu, která definitivně skončila na parkovišti Sarviniementie. Zde jsem opět nesměle navrhla zamknout kola a opět bez úspěchu. No nic, třeba to půjde.

Nastala moje noční můra, patrně nejhorší zážitek z letošního Finska. Cesta vedla přes kořeny, kroutila se přes malé kopečky a naše rychlost postupu činila s bídou jeden kilometr za hodinu. Bylo tam obtížné nejenom jít, natožpak tlačit kola. Stále jsem si kladla otázku, proč takovou blbost děláme. Po asi dvou kilometrech jsem měla chuť hodit kolo do bažiny a Luboše do jezera, jediné, proč jsem to neudělala, bylo naprosté fyzické vyčerpání, díky čemuž jsem se nemohla ani pohnout. Terén se zhoršoval a úseky, kde se dalo kolo s obtížemi tlačit, byly vystřídány úseky, kde jsme kola museli vláčet a posléze i nést na rameni. Zde si Luboš tuto část trasy prošel třikrát – napřed se svým kolem, pak nalehko zpátky ke mně a poté s mým kolem. To, po čem jsme kráčeli, mi připomínalo Vysoké Tatry, samozřejmě kromě výhledů. Prostě jako bychom vláčeli kola po Tatranské magistrále.

Kdyby to šlo, tak si zavřu i nosní dírky

Po 2,6 km se před námi zjevil přístřešek. Jelikož tlačení kol měl plné zuby i Luboš, povedlo se mi prosadit, že zde kola zamkneme, protože zloděj by musel být padlý na hlavu, aby si je sem přišel ukrást. Já hodila kolo kamsi ke stromu, vyzula si sandály, sundala ponožky a urychleně jsem vlítla do jezera. Potřebovala jsem si urgentně ochladit poštipané nártý na nohou. Ti malí hajzlíci komáři se mi dokázali dostat na kůži prokousáním se přes tlustou, vlněnou ponožku.

U přístřešku tvořeném polootevřeným týpí jsme zůstali asi půl hodiny. Museli jsme nabrat psychických sil k dalšímu pochodu a já se potřebovala srovnat se situací, že kola budeme při zpáteční cestě opět muset tlačit.

Čekaly nás ještě asi tři kilometry. Já měla pocit, jako bych mohla létat, tak lehce jsem se cítila poté, co jsme kola nechali na místě. Kousek za přístřeškem jsme střetli dvojici turistů, jediné lidi, které jsme na cestě ke kostelíku potkali.

Lubošovi vrtalo hlavou, zda se nám nepokusí ukrást kola, kdežto já měla jiné starosti. Nacházela jsem se přímo uprostřed ohromného mračna komárů, kteří mě šíleně otravovali a kousali, zejména na odkrytých místech těla. Kdyby to šlo, tak zavřu i nosní dírky a ušní zvukovody, protože nejvíce jim chutnala jemná kůžička nosu a mých něžných oušek. Vpřed jsem tak kráčela s přivřenýma očima a pevně semknutými rty. Tím jsem minimalizovala odhalenou kůži.

Kostel strážžený komáry

Kolem 19:30 jsme se ocitli na kraji loučky, na jejímž konci jsem spatřili úžasnou dřevěnou stavbu. Tak jsme tady! Dosáhli jsme kostelíku v divočině a ten pohled stál opravdu za to. K našemu údivu byl kostel otevřený a volně přístupný. Samozřejmě byl hlídaný, aby tam nevešel nikdo nepovolaný. Strážěn byl hordou krvelačných komárů, kteří se na nás vrhli a poštipali nás skoro až na kost. Jejich pokusy vysát nám naši krev nemohly zkazit naši chuť a odhodlání kostelík prozkoumat, byl totiž úchvatný. Oba jsme věděli, že se vyplatilo se sem trmáčet. V kostele na nás navíc komáři neútočili, takže jsme měli možnost si prohlídnout i chórový ochoz. Nevlezli jsme pouze do zvonice, protože přes vchod byl natažený provaz a my si netroufli tam vstoupit. Teda já bych si troufla, ale Luboš nechtěl a já tam tak nějak neměla odvahu šplhat sama.

Zůstali jsme vevnitř asi půl hodiny a poté se vydali na zpáteční cestu. Nemám ráda návrat po stejné stezce, zde ale nebylo více možností na výběr, leda tak přijet sem lodí. Třeba by to sem z jezera Inari šlo. A pokud ne až přímo ke kostelíku, tak k přístřešku, kde máme kola, to možné je, protože je tam zbudované přístaviště. Však mi to Luboš střelil, že jsme mohli před dvěma dny, kdy jsme měli

půjčenou motorovou loď, sem přijet na ní.

Celkem bez problémů jsme došli k přístřešku, kde jsme našli naše zamčená kola, stále na nás čekající. Chjo, nyní je před námi obtížnější část trasy.

Moje ruce vypadají jako bych měla neštovice

U přístřešku se do nás pustili komáři, respektive otravovali nás stále, nyní ale svou činnost zintenzivněli. Moje ruce vypadaly jako bych měla neštovice. Podobně se jevily i naše obličeje, přitom důkladně natřené několika vrstvami repelentu by měly odolávat náletům komárů.

Nezbývalo nic jiného, než se obrnit trpělivostí před tím, co nás čeká. Hned na úvod bylo nutné kola přenést asi 200 m přes skály, kteréžto činnosti se ujal Luboš, protože tuhle ptákovinu vymyslel. Poté už jsem si kolo převzala a odevzdaně ho tu vláčela, tu tlačila přes těžko průchodný terén. Ztratila jsem při tom jednu část stojanu, našťastí ho Luboš, jdoucí za mnou, našel a sebral.

V průběhu 2,6 km, které nás oddělovaly od šotoliny, kde už bude možno si na kolo nasednout a jet, jsme dopili naše poslední zásoby pitné vody. Po cestě proti nám kráčel osamělý turista, jediný, kterého jsme potkali na cestě zpět. Chvíli jsme zvažovali obrat ho o vodu, ale rozmysleli jsme si to, jelikož vypadal, že ke kostelíku ani nedojde. Byl to totiž ten stejný člověk, kterého jsme míjeli ráno v Inari ve společnosti těžké kocoviny. Evidentně se z nejhorsího někde vyspal. Vyklubal se z něj Čech, trávící tam dovolenou a cestující na jízdenku Interrail. Protože měl pár dnů rezervu, poradili

jsme mu některá místa ve Finsku námi navštívená před několika lety.

Žízeň jsme měli takovou, že bychom se napili téměř z bažin rozprostírajících se všude kolem nás.

Díky dehydrataci jsem až tak nevnímala obtížnost terénu, kterým kolo vláčím.

Chci vodu pokojové teploty. A ta z ledničky je na Vás studená?

Dosáhli jsme parkoviště u šotoliny, tam jsme křepce naskočili na kola a uháněli do kempu.

Pamatovala jsem si, že recepce zavírá ve 23 hodin. Protože bylo kolem 22:30, bylo více než jasné, že tam stihneme dorazit těsně před zavíračkou, což se taky stalo. Uháněla jsem do recepce a na paní správcovou jsem spustila, že chci vodu a ihned. A pokud možno pokojové teploty. Odmítla jsem tedy dvoulitrovku minerálky podanou mi z lednice. „A ta z ledničky je na Vás studená?“, otázala se s údivem správcová. Nějak nemohla pochopit, že pokud je venku pod 10°C, tak opravdu vodu o teplotě lednice považují za studenou. Nakonec zaúkolovala svého manžela, ať mi tedy donese minerálku odněkud ze skladu. Ten na pár minut zmizel a vrátil se bez vody. Já byla vyzvána, abych zaplatila. No jo, ale kde je ta tekutina? Správce mi oznámil, že jak šel s minerálkou k recepci, tak ho Luboš čekající venku zastavil a prakticky mu flašku vyrval z rukou. Než jsem vyřídila placení, vypil z PETky polovinu a druhou jsem pak do sebe nalila já, jen to zasyčelo.

V chatce jsme se důkladně zavodnili čajem. Poté jsme se vydali do sprch, abychom se před zítřejší cestou na letiště umyli. Jenže zrada, sprchy úderem 23. hodiny správcové zamkli. Naštěstí ponechali otevřené záchodky, takže jsme základní hygienu spáchali tam.

Den 19., čtvrtek 3.7.

Podle mokrosti kol přšelo celou noc

Ráno jsme vstávali do hustého deště a podle mokrosti našich kol opřených o chatku přšelo celou noc. Od sestry mi došla nepříliš povzbudivá smska, že na dnes hlásí celodenní, intenzivní srážky. Máme si prý udělat den volna. Vtipálek, dnes musíme vyrazit do 40 km vzdáleného Ivala, odkud nám pozítří letí letadlo.

Po snídani sestávající ze zbytků lososa se Luboš ještě rozhodl dát si sprchu, to asi abychom mohli ručník vézt mokrý.

Tak jak nám dosud balení nečinilo větší problémy, nyní se nám naprosto nedařilo cpaní věcí do vozíků. Jak jsem na Luboše spěchala, abych ho popohnala, omylem si oblekl reflexní triko pod bundu místo nahoru. Však to bylo řečí, až na tohle po pár kilometrech přišel a v dešti se převlíkal. Důvod, proč jsem tak spěchala, byl snadno pochopitelný – chatku v kempu bylo nutné vyklidit do 12 hodin a zatím jsme vždy při pakování našeho bordelismu byli úspěšní. To asi ty suvenýry způsobily neskladnost.

Někdy v ten moment jsem si uvědomila, že se nám náš velký výlet chýlí ke konci. Depresi jsem ale nemohla dát průchod, protože jsem tušila, že budu muset veškerou svou skrytou energii věnovat jízdě v dešti. Hlavně jsem věděla, že coby organizátorovi, nebo chcete-li tomu, kdo to spískal, ještě zbývají nějaké povinnosti, a jednou z nich bylo zajištění ubytování v Ivalu. Zarezervovala jsem tu nejmenší a nejlevnější chatku v Ivalo River Campingu, který jsem si pro tyto účely vytypovala už před třemi týdny.

Jízda na horní hranici tepelného komfortu

Protože jsem se obávala jízdy ve vytrvalém dešti jen v šušťákovce, oděla jsem se do nepromokavé bundy, protože kolem poledne, v okamžiku našeho výjezdu, srážky zintenzivněly natolik, že déšť vytvářel vodní clonu a snižoval viditelnost řádově na pár metrů. Později jsem svého rozhodnutí velmi litovala, protože jsem si vytvořila takové mikroklima, že nebylo možné si bundy vyměnit. Pro lepší pochopení: zpotila jsme se pod nepromokavou bundu a dát si na sebe tenkou šušťákovku by znamenalo vymrznout. Teplota totiž opět klesla na pro nás obvyklých 8°C. Musela jsem tedy vegetovat na horní hranici tepelného komfortu, což je na jízdu mnohem nepříjemnější, než jízda na dolní hranici tepelného komfortu, u té se totiž cyklista zahřeje šlapáním, aniž by se přehřál, zima bývá jen při přestávkách. Horní hranice je protivná v tom, že se potí bez ohledu na to, jak silně a

rychle šlape, a zima bývá při zastávkách nemenší díky ochlazujícímu účinku potu. Nyní to bylo zvýrazněno díky dešti, ve kterém jsme se pohybovali. Trasa, po které jsme putovali, vypadala navíc jako vlnovka – do kopce, z kopce, do kopce, z kopce... Ve finále jsem se pak v horní polovině těla přehřívala a v dolní mrzla. Zejména jsem to cítila v oblasti kolen, kdy mi ledový chlad svíral kolenní klouby.

Je jedno, kdy sem přijedete, buďto sněží, nebo prší

Po 14 km jsme míjeli restauraci s kavárnou Karhuntupa. Však už bylo načase, těšili jsme se v tomto nečase na sucho a teplo. Před vestibulem stál jako minule vycpaný mluvící medvěd, který měl repráčky u nohou a laškovný majitel přicházející hosty uváděl do šoku, kdy se z reproduktorů ozývalo medvědí zařvání a následně vtipné přivítání /ve smyslu: „Madam, Vám ten červený klobouček sluší.“/. Chvíli každému hostovi trvalo, než fintu objevil. Na nás to ani nezkoušel, před třemi týdny jsme tam dorazili zdecimovaní ve sněhové vánici a nyní nás přiběhl přivítat osobně. Pamatoval si nás a hlavně si vybavil počasí, ve kterém jsme se naposled viděli, jelikož na uvítanou zahlásil: „Je jedno, kdy sem vy dva přijedete. Buďto sněží, nebo prší.“

Dodrželi jsme tedy naši tradici a dovnitř jsme vstupovali zmrzlí a mokří. Restaurace byla narvaná, naštěstí jsme si našli volný stůl a tam se rozložili, abychom trochu proschnuli. Jaký to byl rozdíl

proti minulému obsazení, kdy jsme tam byli skoro celou dobu jediní hosté. Holt je vidět, že začaly prázdniny. Vracíme se domů v pravý čas.

Jediné, co mě trošku mrzelo, bylo to, že si z praktických důvodů nemohu koupit vestu ze sobí kůže. Jednu takovou jsem obhlížela už před třemi týdny, ale byla blbost se s ní tehdy tahat, když jsem věděla, že kolem Karhuntupy opět pojedeme. Jenže to by nesmělo nyní tak pršet. Rvát vestu do nabaleného vozíku v dešti je nesmysl, tím spíše, když jeho obsah máme ve velkém nepromokavém vaku, a zrovna tak je kravina si vestu připnout zvenku. Čekalo nás totiž ještě několik hodin v dešti.

Přejeme vám veselý deštivý den

Jelikož jsme nevypadali tak zuboženě jako posledně, museli jsme si každý hrnek čaje zaplatit, což problém nebyl, protože já měla stejně větší chuť na kávu, kterou Luboš odmítl, cítil se poněkud syt dosud zkonsumovaným kofeinem. Jelikož jsem si do kávy nalila mléko, získala jsem tekutinu určenou k okamžité konzumaci, zatímco Luboš musel s pitím čaje chvíli počkat, než čaj bude mít pitelnou podobu. Jak jsem pak pro změnu čekala já, až jemu nápoj zchladne natolik, že ho bude

moci vypít, z nudy jsem si pohrávala s obalem, ze kterého jsem vzala sáček čaje. Nevěřicně jsem zírala na nápis a posléze jsem propadla v hurónský smích. Čaj se totiž jmenoval „Cheery rainy day“, což by se dalo přeložit jako „Veselý deštivý den“. Vidím, že i výrobci čajů mají smysl pro humor, a taky pro realitu. Prostě když prší, tak prší.

Naznali jsme, že je nejvyšší čas opustit naše dočasné zázemí. Vybrali jsme si na to okamžik nejsilnější průtrže, takže jsme byli mokří do poslední nitky než by řekl „sobí hovno“. Moje kolena se opět hlásila ke slovu a jejich sdělení nebylo nikterak povzbudivé. Prostě si mám

uvědomit, že nejsem nejmladší a vláčet kolena do zimy, deště a větru se mi může vymstít. Ok, slíbila jsem kolínkům, že na příští rok jim pořídím návleky, nyní ale musí vydržet.

Za jízdy mi po nohou do bot stékaly prameny vody a z chladu mě kromě kolen bolela i ramena.

I ustal déšť

Nic netrvá věčně a i předpovídaný celodenní déšť po několika hodinách ustal. Horečně jsme začali vlastním teplem na sobě sušit mokré oblečení. Jen co se mi takto povedlo změnit kačata ze stádia „mokrý“ do stádia „mírně vlhké - skoro suché“ a pustila jsem se do sušení bundy, následoval

dlouhý, prudký sjezd, při kterém jsme se opět řádně zmáčeli. Díky vytrvalému, intenzivnímu dešti byla totiž silnice pokrytá velkou vrstvou vody ve formě dlouhých kaluží, kterým se nedalo vyhnout. Nezbytně jsme si pak nechtěně vodou zastříkali suché nohavice. To jen tak, aby se neřeklo.

Jen co jsme nohavice vysušili podruhé, začalo opět pršet a už nepřestalo. To už by byl člověk radši, kdyby to bezdešťové období raději nenastalo. Proč ho zažívat na půl hodiny? To se jeden jen namlsá.

Kolem 16. hodiny jsme míjeli Husky centrum. Už při jízdě před třemi týdny jsme zvažovali návštěvu, ale deptal nás sníh, tak jsme kolem projeli bez povšimnutí. Nyní bychom se tam rádi koukli, ale nakonec s ohledem na déšť jsme prohlídku zamítli. Jaký by to mělo smysl? Nic bychom z toho neměli.

Odevzdaně jsme tedy pokračovali až do Ivala, ve kterém jsme měli nyní jediný cíl. Nakoupit jídlo a pití na dnešní večer.

Lososa se prostě nezbavíš

Zaparkovali jsme kola před zdejšími supermarketem. Byl to první obchod, který byl hoden tohoto označení. Mimo jiné nabízel stejnou nabíječku na mobil, kterou jsme nechali v kempu v Nuorgamu. Nyní už nám její koupě byla na dvě věci, takže jsme to operativně odložili na ČR. Zkušeně jsem se tedy hnala jen pro repelent a pro něco k jídlu. Nechtěla jsem na večeři lososa, tak jsem si do košíku vložila obalovanou rybu, abychom taky spotřebovali zbytek oleje. V alkoobchodu jsem pak koupila moruškový likér a tentokrát jsem tam přišla poučená s igelitkou, do které jsem flašku hned u pokladny strčila. Mladému prodáváči tak poklesla čelist, protože mi neměl důvod namarkovat povinnou tašku, která by skryla láhev s obsahem alkoholu.

Pokračovali jsme ještě asi čtyři kilometry za Ivalo do domluveného kempu, kde jsme ihned po příchodu do malé chatky zapnuli všechny radiátory naplno a dali sušit věci. Pak jsme se odebrali do kuchyňky uchystat věcu. Usmažila jsem obalené rybky na zbytku oleje, a jaké bylo moje překvapení, když se z nich vyklubal losos! Prostě lososa se nezbavíš. Dnes jsem ho nechtěla kupovat, jelikož jsme jej konzumovali každý den, a stejně jsme mu neunikli. K tomu jsme popíjeli čaj s moruškovým likérem a užívali si faktu, že alkohol coby zahřívadlo poprvé není na příděl. Před spaním jsme si vlezli do sprchy /každý do své/ a vytuhli jsme jako když nás do bažiny hodí.

Den 20., pátek 4.7.

Nechcete ta kola balit teď, na tohle letadlo?

V noci mě budilo nezvyklé horko. Není divu, topení jelo naplno, takže jsem raději vstala a vypnula ho. Věci jsme měli už relativně suché, tak nebyl důvod mít na spaní přetopeno. Při nedobrovolném probuzení jsem zaslechla, že venku intenzivně prší a pršelo celou noc. Pokračovalo i do oběda, kdy jsme po marném čekání na lepší počasí vyrazili v dešti za povinnostmi.

Napřed jsme se vydali na kolech na 7 km vzdálené letiště. Naší snahou bylo zkusit tam někde sehnat pytle na balení kol a vozíků. Luboš za tímto účelem zašel k přepážce a požadoval šest velkých pytlů. Příjemná Finka středního věku mu je strčila, pak se zarazila a vyděšeně vyhrkla: „Nechcete ta kola balit teď, na tohle letadlo?“ My si ani nevšimli, že zrovna přistálo letadlo a lidé z haly se do něj chystali nastoupit. Uklidnili jsme ji tedy, že ne, že odlétáme až zítra. Ten kámen, který jí spadl ze srdce, museli slyšet až na letišti v Helsinkách.

Více pytlů Luboš bohužel nevysomroval, i když se snažil a dělal prosebný kukuč, který nejvíce zabírá na ženy středního věku s mateřským pudem. Musíme se tedy poohlídnout jinde.

Jak nás zachránil alkoobchod

Vrátili jsme se do obchodu, kde jsme včera nakupovali. Svůj název supermarket si zasloužil až na to, že tam nebylo možné sehnat žádné krabice, bublinkovou fólii či jiný obalový materiál. Odkázali nás ale na dva kšefty, kde by požadované věci mít mohli. Jedním z nich byl Rautia, připomínající náš Hornbach či Baumax, tam Luboš nakoupil fólie a velké průmyslové pytle. Druhý byl Mebel, obchod s nábytkem, což by z názvu dokázal identifikovat každý ruštinář nebo člověk, kterému je 40+ a tudíž prošel nedobrovolnou a povinnou výukou ruštiny. Tam Luboš vyměnil /za peníze/ nějaké bublinkové fólie, další metry obalovací fólie a asi šest kusů izolepy. Nejlépe jsme ale pochodili v budově supermarketu, kde jsme v alkoobchodě vysomrovali, tentokrát zadarmo, nějaké krabice od vína. Když jsme všechno cpali do vozíků, budili jsme velkou pozornost, protože krabice, naskládané na sebe, vypadaly, že se nevezou do korby nákladáku. Museli jsme ale všechny přihlížející zklamat, použili jsme hrubou sílu a gumicuky a povedlo se nám všechno narvat do cyklovoziků. Popřeli jsme tím nějaké zákony fyziky, hlavně ten o zachování hmoty, a s nákladem se vydali opatrně a pomalu do kempu.

Zas ta ryba, zas ten losos

Ráno, vlastně v poledne, kdy jsme opouštěli kemp sehnat materiál na balení, si v dešti postarší manželský pár z karavanu griloval maso. Činil tak pod zastřešenou částí karavanu a dost z mého pohledu riskoval. Riskoval napadení a sežráním masa. Šmarjá, já bych jedla steak, až bych brečela! Masooooo! Chlapík, starající se o optimální propečení, zřejmě vycítil, jak smýšlím o dalším osudu jeho kusů masa na grilu, se raději i s grilem odebral do karavanu. I byla jsem proto rozhodnutá si jakékoliv maso koupit a nějak v kuchyňce kempu připravit. Když jsme tedy měli zabezpečeno dostatečné množství obalovací fólie, krabic a izolepy, vlezla jsem znovu do supermarketu jen za účelem sehnání pořádného fláku masa. To bychom ale nesměli být u jezera Inari, kde se chytá losos. Copak jsem jen tak mohla projít kolem chlazených, čerstvě ulovených lososů? Nemohla, takže místo steaku ze savce jsem vzala kilo červené ryby. No co, maso jak maso a steaky umím připravit i z lososa. Z těchto důvodů jsem koupila i sýr, že připravím lososa v sýrové krustě. Do kempu jsme se i s naším nákladem vrátili kolem 16. hodiny. Kola i vozíky jsme odtáhli do chatky a zalezli jsme do kempové kuchyňky, kde jsem uchystala lososa s provensálskými bylinkami obaleného v sýru a takto upečeného. Část jsme spořádali hned, zbytek jsme si odnesli do chatky. V noci při balení kol ho jako když najdeme.

Copak jsem Copperfield?

Po výtečné večeři se Luboš vydal do recepce kempu jen tak zkusmo zjistit, zda nemají nějaké krabice na kola. Vrátil se s krabičkou 10 x 10 x 10 cm, kterou mu prý dali. „Copak jsem Copperfield? Mají vůbec ponětí, jak vypadá kolo?“ brblal si pod vousy.

Nasycení jsme se tedy do toho pustili. Akce kulový blesk vypukla v 18:20, kdy Luboš začal chystat svoje kolo a já zahájila balení vozíků a brašen. V 21 hodin bylo hotovo Lubošovo kolo. Začal se svým z prostého důvodu, že má kotoučové brzdy, tudíž i obtížnější balení, moje „véčkové“ jsou blbuvzdorné. Nakrklo mě, že Luboš na vyfukování pneumatik používal moje speciální pero, určené na psaní v dešti. Prý hrot toho pera je dle něj naprosto optimální a jedinečný na tento úkon. Když jsem mu nabízela obyčejné pero nebo propisku, odmítl. Prostě se nedalo nic dělat a musela jsem mu voděodolné pero na tyto účely poskytnout.

V průběhu balení jsme šrotovali zbytek lososa a popíjeli čaj /bez fernetu či moruškového likéru/. Lososa jsme baštili bez přílohy, protože chleba jsem nekupovala, že by se nesnědl, a suchary jsme načínat nechtěli. Tak jak jsou si je odvezeme domů.

Jak se hodí krabice od alkoholu

Luboš si pochvaloval přesné rozměry krabic od alkoholu nafasovaných v alkoobchodě. Zjistil totiž, že krabice na šest lahví Chardonnay přesně pasuje do vidlice a krabice od dvanácti lahví Whisky zase na řídítka. Díky tomu se výrazně urychlilo balení kol. Vída, tohle vědět je důležitý a do budoucna klíčový poznatek.

S mým kolem byl Luboš hotov o půlnoci. Já tou dobou se už stačila vysprchovat, aby mi ručník mohl vyschnout a nemusel se balit mokrý. Ne tak Luboš, ten trval na ranní sprše s tím, že se přinejhorším neutře a proschne tak. Díky poměrně vysoké teplotě v chatce to bylo akceptovatelné. Krásně se ukázalo, jaký kdo máme odhad. Zatímco Luboš tvrdil, že o půlnoci budeme kompletně sbalení, tak já jsem realisticky předpokládala, že to bude tak ve dvě ráno. Události dnešní noci mi měly dát za pravdu.

Den 21., sobota 5.7.

Jak mi Luboš vozík na nohu hodil

Dobaleno jsme měli ve dvě ráno. Jak se tedy ukázalo, byla jsem se svým odhadem naprosto přesná, což udivilo Luboše. Nechápu, co ho na tom překvapilo, do letadla balíme kola už po šesté, tak snad mám v oku, co nám jak dlouho bude trvat, ne? A to i se započtením zbytečných žracích, močících a jiných prostojů.

Po dokončení mi Luboš plnou vahou vrazil hranou vozíku do pravé holeně. Mojí holeně. Byla to taková bolest, až jsem viděla hvězdičky. Omluvil se, prý jednak nechtěl, jednak jsem si to zavinila sama, když jsem měla nohu na blbém místě, a to přímo v trajektorii vozíku vyklouznuvšímu mu z ruky. Ještě vlastně můžu být ráda, že mě neosočil, že jsem svou škaredou nohou mohla poškodit konstrukci vozíku.

Protože já si svou sprchu odbyla v průběhu balení, zatímco Luboš ji žádal nyní, zalezla jsem se ještě na pár hodin prospat s tím, že on si nějak poradí. A poradil si, jednoduše se neutřel vůbec a přišel vyschnout do tepla chaty. Ze sprchy běžel přímo tak, jak z ní vylezl, tj. nahatý.

Budíka jsem nastavila na 7:30 s tím, že nesmíme zaspát, jinak nám uletí letadlo.

Déjà vu aneb jak nám opět nepřijel taxík

Naštěstí jsme ani jeden neusnuli příliš tvrdě, protože jsme se cítili tak nějak nesví bez spacáků, ty totiž dlely v kokonech vedle nás. Nevím jak Luboš, ale já sebou házela a mrvila se, takže budík jsem přivítala spíše s nadšením, což jej udivilo. Jsem totiž typ sova, co potřebuje minimálně půl hodiny než se zmátoří a zvertikalizuje.

Na snídani jsme se vydali do malé kavárny přiléhající k recepci. Místnost se na noc měnila na bar a nám až oči přecházely, když jsme viděli tu spoušť. To tedy musela být jízda. Recepční nám v rychlosti jeden stůl přivedla do ekologicky přijatelného stavu, tak jsme se tam usadili a dali si kafčo a výborné panini, stejný pokrm, který jsme zde konzumovali před třemi týdny po našem přiletu. Zatímco jsme čekali na jejich zapékání, jen tak pro jistotu si šel Luboš ověřit, zda platí domluvený odvoz na letiště v 10 hodin. Totiž součástí rezervace byl i transport kempovým pick-upem na letiště a při našem příjezdu před dvěma dny jsme odvoz dostali potvrzen. Jaký byl nyní náš šok, když nikdo na recepci o ničem takovém nevěděl! Nevím, proč jsou naše odlety domů každý rok provázeny podobnými tlakzvyšujícími situacemi. Naštěstí pohotová recepční volala do města na centrálu taxi a dojednala, že pro nás v požadovaný čas bude přistaveno nákladní taxi. Uch, už jsem se viděla, jak neodletíme, protože s našimi šesti kokony se jinak než autem na letiště nedostaneme.

Vy letadlem neletíte poprvé, že?

Kolem 9:50 jsme s mírným bušením srdce pobíhali po chatce. Úderem 10. hodiny se Luboš vydal k recepci. Kolem 10:10 můj tlak dosahoval astronomických výšin. Naštěstí minutu poté se u chatky zjevil taxík a z něj vylezl Luboš. Oba i s taxikářem naložili naši baterii zavazadel. Příjemný chlapík nás odvezl na letiště a velmi ho mrzelo, že se jedná jen o vzdálenost několika kilometrů, byl totiž strašně zvědavý na naše zážitky a povídání.

Na letišti jsme se ocitli s takovým předstihem, že jsme byli vůbec rádi, že hala již byla otevřená a přístupná. Usadili jsme se v rohu poté, co jsme jim téměř vysadili dveře z pantů. No nedivte se, sbalené kolo převyšovalo na šířku o pár centimetrů rozvor otvoru. Vytáhli jsme zbytek jogurtu, co přežil noční hodování, a postříkali se zbytkem repelentu, abychom všechno spotřebovali.

Když konečně otevřeli check-in, nacpali jsme se tam k šoku Finky s přísným výrazem, stojící z druhé strany přepážky. Po menším zmatku, kdy po nás chtěla doplatit 60€ za nadváhu, jsme se našich olbřímých zavazadel zbavili. Celý proces odbavení zabral skoro půl hodiny a fronta za námi utěšeně narůstala bez toho, že by někdo z čekajících jevil známky nervozity či nevole, že zdržujeme. Největší prodleva vznikla kvůli požadavku doplatku za údajnou nadváhu. Není divu, když jsme odmítli sumu zaplatit s tím, že vše je již řádně na letence vyrovnáno dopředu. Pracovnice

tedy chtěla ty letenky vidět. Jenže kdo by v dnešní době letenky tiskl? Měla jsem jen kódy a boarding pasy, nic víc. Nakonec dva telefonáty vše ozřejmily a nemuseli jsme platit nic. Odlehčení o 105 kg jsme začali procházet bezpečnostní kontrolou. No a kdože neobsluhoval rentgen? Naše milá pracovnice, která kvůli nám před třemi týdny zůstala v práci déle, abychom se mohli v poklidu nabalit a nemuseli do deště. Pamatovala si nás a zvědavě se vyptávala na naše zážitky. Rentgenem jsme prošli naprosto vzorně – bez bot, Luboš bez řemenu, gely a malé tekutiny v separátním sáčku, čtečka otevřená, baterie odděleny... Usmála se na nás: „Vy letadlem neletíte poprvé, že?“

Jak cyklisté a vodáci způsobili zpoždění letadla

Těsně před zavřením přepážky se do haly nahrnula parta vodáků. Jejich zařazení v outdooru jsme poznali podle pádel, ty by si asi cyklisté netahali. A taky ano, postupně z kufru auta donesli ohromné neforemné vaky, které jsme identifikovali jako složené a vyfouknuté nafukovací lodě. Na přepážce nafasovali velké igelitové pytle a do nich všechno rvali. Vychutnula jsem si vyděšený výraz pracovnice za přepážkou. To má za to, že se od nás snažila neoprávněně vybrat 60€.

Protože jsme odhadli, že čas odletu dodržen nebude, v klidu jsme se usadili v malé kavárně a usrkávali poslední finskou kávu. A dobře jsme udělali, nedělo se nic další hodinu, ačkoliv jsme už dávno podle hodin měli být ve vzduchu. Že nás tam nezapomněli jsme si ověřili pohledem na

ranvej, kde stálo naše letadlo. Tedy přesně řečeno, jediné letadlo, které odsud za celý den odletí. Když už jsem zvažovala další repete kávy, pustili nás přes venkovní prostor, ať si dojdeme k letadlu a nastoupíme. Zahlídli jsme tam i ty naše známé vodáky, takže se tedy stihli sbalit a zavazadla odevzdat, i když se to trochu protáhlo. Jediné, co mě na tom mrzelo, bylo to, že nás pracovníci letiště nenechali čekat déle v hale. Mohla jsem si dát ještě jedno kafe.

Sedíce v trupu letadla jsme další půl hodinu zírali ven, kde pracovníci přiváželi další a další kontejnery se zavazadly. Páni, copak se to do břicha letadla vůbec všechno vejde? Kapitán jakoby četl moje myšlenky. Jeho hlas se totiž ozval z repráků a po krátkém zachrlání nám sdělil něco v tom smyslu, že budeme mít

přes 1,5 hodiny zpoždění, protože se sešlo zavazadel nad rámeček a bude dost dlouho trvat, než se všechna naloží a že se vůbec neví, zda se všechna vlezou. V tom případě by pak letěla dalším letem, akorát nedodal, že to by bylo zítra.

Dvojice sedící před námi zbledla a začala se horečně překřikovat s dvojicí přes uličku. Měli navazující let z Helsinek kamsi dál, a tím pádem oprávněné obavy, že ho nestihnou. Svorně pak nadávali na ty turisty, co si dovezli tolik zavazadel. Já poté, co jsem se ujistila, že nemohli spatřit moji helmu, jsem jim přikývla. Kdyby věděli, že patřím k těm cyklistům a vodákům, co způsobili přetížení a zpoždění letadla, asi by na mě spáchali brachiální násilí.

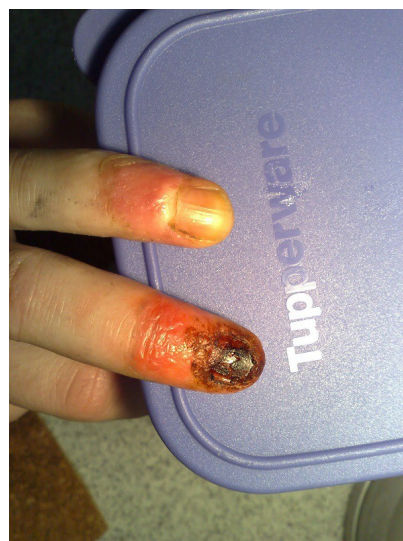
V zajetí reminiscencí aneb není možné, že už jsme tady byli?

Konečně byla všechna batožina naložena a my se mohli odlepit ze země. Při poněkud těžkopádném a pomalém startu jsme dumali, zdalipak si pracovníci řádně spočítali, zda danou zátěž letadlo unese. Ale snad vědí, co dělají.

Než jsme se nadáli, mezipřistávali jsme v Kittile, kde nás opustila asi polovina pasažérů a stejné množství nastupovalo dovnitř. My ostatní, letící až do Helsinek, jsme sestřávali na svých sedadlech. To už čtveřice letící do Londýna, jak jsme z jejich hlasitých řečí pochopili, neměla daleko k hysterickému záchvatu. Já tu půl hodinku, co jsme naložovali a nakládali pasažéry a jejich zavazadla, trávila v zajetí reminiscencí. Sem mě totiž před třemi lety v zimě dovezla asistenční služba a odtud jsem i s Lubošem odlítala do ČR poté, co jsem omrzla. Tehdy jsem měla zafačované prsty a vracela jsem se domů s jediným cílem: k další léčbě omrzlin na Popáleninovém centru s tím, že si nejspíše letím pro verdikt: amputace čtyř článků prstů. Jelikož jsem napsala tento cestopis, je tedy více než zřejmé, že léčba byla úspěšná a všechny prsty i jejich články mi zůstaly.

Když jsme nyní startovali, drcnul do mě najednou Luboš a povídá: „Tady mi to něco připomíná.

Není možné, že jsme už tady byli?“

V obležení Japonců

V Helsinkách jsme přistávali v okamžiku, kdy vystresovaná čtveřice před námi psychicky kolabovala a už to vypadalo, že je bude muset palubní personál křísit. Na nohy je postavila informace jedné z letušek, že je pro ně u východu z letadla přistaveno auto, které je doveze přímo na terminál, odkud mají návazný let do Londýna. Letadlo čeká jen na ně. Jen jim nikdo nezaručí, že se stihnou přeložit i jejich zavazadla, ale letecká společnost Finnair by jim je doručila následujícím letem. Dost se jim ulevilo a my byli rádi i za ně.

Nám se nějaké nervování kvůli přestupu vyhnulo z prostého důvodu, že jsme měli dostatečnou časovou rezervu a jediný následek našeho zpožděného přiletu do Helsinek byl ten, že budeme mít málo času na nákup posledních suvenýrů.

Naštěstí to až tak hrozné nebylo, jelikož jsme nemuseli opouštět bezcelní prostor. Luboš se šel rovnou usadit na naši gate /bránu/, zatímco já utíkala do ověřeného obchodu Stockman. Tam jsem si totiž před třemi týdny vyhlídla nějaké věci, které jsem si plánovala při zpáteční letu zakoupit. Ale ouha! Celý obchod byl v obležení Japonců a nedalo se tam vůbec pohnout. Důsledek jejich invaze byl totálně, ale totálně vykoupený obchod, k dispozici zůstal jen nějaký losos a sladkosti. Veškeré sobí maso, a to jak sušené, tak v plechovkách, bylo fuč. No nevádí, naštěstí mám všechno nakoupeno z Inari.

Přiléhající alkoobchod mě nechal chladnou, moruškový likér nás nějak neuchvátil, byl na nás moc sladký.

Mám novou závislost aneb přece nebudu jíst něco, z čeho se vyrábějí dýmavnice

Potřebovala jsem nakoupit vodu do letadla. Stavila jsem se pro ni v kiosku přímo naproti naší brány a zaujaly mě bonbony s příchutí salmiakki. Totiž už několik let jezdíme do Finska a zatím jsme nevyzkoušeli jejich typický bonbon – salmiakki. Kombinuje v sobě slanou i sladkou chuť zároveň. I vzala jsem tedy jedno balení pro sousedovy děti jako poděkování za to, že nám po dobu naší nepřítomnosti vybírají poštovní schránku. Protože jsem chtěla vědět, co jim vlastně pořizují, koupila jsem si žvýkačky s příchutí salmiakki a ihned propadla této nezaměnitelné chuti. Není divu, ta je tak odporná, až je výborná. Popadla jsem peněženku a vlítla znovu do kiosku, kde jsem si u pultu vzala tolik balení těch úžasných žvýkaček, na kolik mi stačila drobná eura. Prodavačce zacukaly koutky a nadšeně mi sdělila, že jsem se právě zařadila mezi toho jednoho cizince ze sta, který se do salmiakki zamiluje. Většina to prý nesnáší.

V letadle jsem pak litovala, že jsem si těch žvýkaček nekoupila ještě více.

Sousedovi jsem po návratu balíček bonbonů předala a když jsem se ho asi po měsíci zeptala, jak jim chutnaly, tak se začervenal a prý je ještě nenačali. Zjistil si totiž, co to salmiakki vlastně je, že se jedná o chlorid amonný, používaný v průmyslu. A on prostě nenašel odvalu jíst něco, z čeho se vyrábějí dýmavnice.

Salmiakki

Salmiakki je slaný bonbón s lékořicovou příchutí. Finové tyto bonbóny doslova milují a jsou schopni jíst je po desítkách. Hlavní ingredienci tvoří salmiak. V ČR známe salmiak hlavně z chemie /NH₄Cl, chlorid amonný/. Ten se většinou používá v dýmavnících, na čištění hrotů páječek nebo v suchých člancích. Finové ho navíc přidávají i do jídla a ve svých obchodech nabízejí opravdu nepřehlednou škálu nejrůznějších chuťových kombinací - salmiakové pastilky, bonbóny, lízátko nebo žvýkačky, salmiak v tabulce čokolády, salmiak kombinovaný s ovocnou příchutí, ale také salmiakovou vodku. Pro cizince často chuť poměrně nezvyklá.

Kde se tradice kombinování sladké a slané chuti a přidávání salmiaku do jídla ve Finsku vzala, málokdo ví. Jako bonbón už se prý salmiak ve Finsku objevil na začátku 20. století. Jako látka, která se dá jíst, se ale používal i dříve. Původ salmiakových bonbónů je, dá se říct, v medicíně. Salmiak se totiž přidával do některých léků, aby lépe chutnaly. To je také důvod, proč lidé byli na tuto chuť zvyklí. Finové také v minulosti uchovávali jídlo v soli, tzn. že byli zvyklí i na slanou chuť a z nějakého důvodu byli opravdu nadšeni z těch léků, které byly slané.

Úplně na začátku se salmiak prodával jako prášek v lékárnách. Lidé si tak mohli koupit v malých pytlíčcích směs lékořice i salmiaku v prášku. To byl v podstatě začátek. Posléze se začaly v lékárnách trošky těchto prášků péct. To potom byly první produkty, kterých se nakonec chytil cukrářský průmysl. To, že cizincům většinou bonbóny se salmiakem moc nechutnají, vědí i sami Finové.

Po třech týdnech vidíme tmu

Kolem 19:30 jsme se v Praze šťastně shledali s našimi šesti obřími zavazadly. Domluvený odvoz na nás již čekal a my se rozjeli domovu vstříc. V taxíku jsme různě poklimbávali, až nás najednou probudil divný vjem. Tma! Ona je tma! Venku je tma! Tady zapadá slunce! Po třech týdnech, kdy

jsme zažívali polární den, najednou vidíme, že nastává soumrak.

Doma jsme do sklepa umístili kokony se zavazadly, provedli očistu svých tělesných schránek a zalehli. Bagáž jsme rozkuchávali až následující den, priorita byla dostat se co nejdříve k potenciálně explozivním věcem jako oblečení apod., začali jsme tedy s brašnami. Další den jsme pokračovali s vozíky a postupně se na svět vykuklila i kola. Všechny věci bez problémů přežily transport.

Co následovalo

Luboše smůla a zdravotní problémy pronásledovaly i po návratu. Stěžoval si na necitlivost a brnění prstů pravé ruky, takže skončil na neurologii se závěrem – syndrom karpálního tunelu těžšího stupně. Do dvou měsíců od výletu do Finska byl operován, což znamenalo dvouměsíční abstinenci od cyklistiky. Těžko říct, jaké aspekty se na tom podílely, rozhodně ale velký vliv měla jízda na kole na těžko, trvající několik hodin denně po dobu tří týdnů, kdy ruce spočívají na řídítkách v určité vynucené poloze.

Na levé ruce má zatím nález hodnocen jako lehký. Prý na operaci s touto rukou půjde další rok, kdy se opět vydáme do Finska na kole, je tedy více než jasné, že si tam dorasuje i druhou ruku, která tedy dospěje do těžšího stadia jako ta kontralaterální.

Poděkování

Moc jsem oceňovala a vážila si toho, že pracovnice letiště v Ivalu obětovala asi dvě hodiny ze svého času a zůstala tak s námi v hale, aby se dva čeští cyklisté mohli v klidu pobalit a nemuseli toto konat v dešti. Vědoma si toho, že to bylo nad rámec jejich povinností, jsem po návratu napsala děkovný mail do letecké společnosti Finnair, abych alespoň tímto způsobem dodatečně mohla vyjádřit, jak si vážím její iniciativy. Mail putoval složitou cestou přes ústředí v Helsinkách do Ivala, takže všichni nadřízení v hierarchii Finnairu byli informováni o tomto jejím počínu. Dostalo se mi nadšených odpovědí jak z Helsinek, tak z Ivala, jednoznačně ve smyslu profesionálním, že to je samozřejmost a že podobné, turistům vstřícné chování a jednání je všem jejich zaměstnancům vrozené. Každopádně byli rádi, že jim někdo napsal pochvalný dopis, obracela jsem se totiž na ně přes oddělení stížností. Jinak to totiž nešlo, prostě na svých stránkách neuváděli kontakty. Doufala jsem, že si to ale přeberou a můj email správně pochopí, což se zjevně stalo a o to více pak mohla dotyčná pracovnice být ráda, že těm dvěma šilencům odněkud z jihu vyšla vstříc.